T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

CARL PHILIPP EMANUEL BACH WG.72, H.425 D MİNÖR FLÜT KONÇERTOSU'NUN İCRA YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

NAZMİ ELCİM

TEZ DANIŞMANI
Doç. ÇİSEM ÖNVER ZAFER

EDİRNE 2023

Tezin adı: Carl Philipp Emanuel Bach Wg.72, H.425 D Minör Flüt Konçerto'nun İcra Yönünden Değerlendirilmesi.

Hazırlayan: Nazmi ELCİM

ÖZET

Bach ailesinin bir ferdi olarak dünyaya gelen C. P. E. Bach, müziğe babası J. S. Bach'dan eğitim alarak başlamıştır. C. P. E. Bach, Barok dönemden Klasik döneme geçişte, yapmış olduğu besteler ile yeni döneme katkı sağlamıştır. Bestelemiş olduğu eserlerinde, flüt konçertolarına ve sonatlarına yer vermiş, flüt repertuvarına önemli eserler bırakmıştır. Kilise müzikleri, senfoniler ve şarkılar da bestelemiştir. Klavye üzerine yazmış olduğu denemelerle, 18.yüzyıl müzikal düşüncesine yenilik getirmiştir. C. P. E. Bach, hayatını müziğe adamış ve yaptığı çalışmalarla Klasik müziğin gelişmesine destek olmuştur.

Bu araştırmada, C. P. E. Bach'ın yaşamı, müzik tarihindeki önemi; flütün tarihsel gelişimi ve yapısal özellikleri incelenmiştir. Flüt ve orkestra için yazdığı Re Minör flüt konçertosunun önemi araştırılmış, karşılaşılacak teknik zorlukların giderilmesi için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Flüt, Klasik Dönem, İcra, Carl Philipp Emanuel Bach.

Name of Thesis: Performance Evaluation Of Carl Philipp Emanuel Bach Wg.72, H.425 Flute Concerto İn D Minor.

Prepared: Nazmi ELCIM

ABSTRACT

Born as a member of the Bach family, C. P. E. Bach started his music career by receiving education from his father, J. S. Bach. C. P. E. Bach, during the transition from the Baroque period to the Classical period, he contributed to the new era with his compositions. He included flute concertos and sonatas in his compositions and left important works to his flute repertoire. He also composed church music, symphonies and songs. He contributed to the musical thought of the 18th century with his essays on the keyboard. C. P. E. Bach here life to music and supported the development of Classical music with her work.

In this study, the life of C. P. E. Bach, its importance in the history of music; The historical development and structural features of the flute were examined. The importance of the flute concerto in D Minor he wrote for flute and orchestra has been researched, and suggestions have been presented to overcome the technical difficulties to be encountered.

Key words: Flute, Classical Period, Performing, Carl Philipp Emanuel Bach.

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanmasında katkıları olan danışmanım ve flüt öğretmenim Doç. Çisem ÖNVER ZAFER'e, değerli iş arkadaşım Ümit FIŞKIN'a, desteğini her zaman hissettiğim eşim Lütfiye ELCİM'e, annem Fatime ELCİM'e ve babam Halis ELCİM'e teşekkür ederim.

Nazmi ELCİM

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**

ABSTRACT ..... **ii**

TEŞEKKÜR ..... **iii**

İÇİNDEKİLER ..... **iv**

ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **vii**

ÖRNEKLER LİSTESİ ..... **vii**

BÖLÜM I **1**

GİRİŞ **1**

1. Problem **2**

1.1 Alt Problemler **2**

1.2 Amaç **2**

1.3 Önem **2**

1.4 Sınırlılıklar **3**

1.5 Tanımlar **3**

BÖLÜM II **5**

YÖNTEM **5**

2.1. Araştırma Yöntemi **5**

2.2. Evren ve Örneklem **5**

2.3. Verilerin Toplanması **6**

2.4. Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması 6

BÖLÜM III 7

BULGULAR VE YORUM 6

3.1. Birinci Alt Problem, C. P. E. Bach'ın Yaşadığı Dönemde Flütün Önemi ve Genel Özellikleri 6

3.2. İkinci Alt Problem, C. P. E. Bach'ın Yaşadığı Döneme Kadar Olan Süreçte Flütün Gelişimi 8

3.2.1. Jacques Hotteterre'nin Flüt Gelişimine Katkıları 11

3.2.2. Johann Joachim Quantz'ın Flüt Gelişimine Katkıları 14

3.2.3. Theobald Boehm'in Flüt Gelişimine Katkıları 16

3.3. Üçüncü Alt Problem, C. P. E. Bach'ın Yaşadığı Dönemde İcra Edilen Flütlerin Yapısal Özellikleri 19

3.4. Dördüncü Alt Problem, Klasik Dönem Özellikleri 20

3.5. Beşinci Alt Problem, Klasik Dönem'de Müzik Stili 22

3.5.1. Konçerto 24

3.5.2. Sonat 25

3.6. Altıncı Alt Problem, C. P. E. Bach'ın Müzikteki Önemi ve Yaşamı 26

3.6.1. Berlin Yılları (1738-1768) 27

3.6.2. Hamburg Yılları (1768-1788) 30

3.6.3. Sturm und Drung Akımı 32

3.7. Yedinci Alt Problem, C. P. E. Bach'ın Bestelemiş Olduğu Flüt Eserleri 33

3.7.1. Flütlü Oda Müziği Eserleri **34**

3.7.2. Flüt Konçertoları **34**

3.7.3. Flüt Sonatları **35**

3.8. Sekizinci Alt Problem, C. P. E. Bach'ın, Re Minör Flüt Konçertosu'nun İcra Yönünden İncelenmesi **36**

3.8.1. C. P. E. Bach'ın, Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm **36**

3.8.2. C. P. E. Bach'ın, Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm **47**

3.8.3. C. P. E. Bach'ın, Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm **55**

BÖLÜM IV **64**

SONUÇ VE ÖNERİLER **64**

KAYNAKÇA **65**

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Flüt Ailesi **7**

Şekil 2. İlk Flüt Örneği **8**

Şekil 3. Barok Dönem Flütünün Ses Aralığı **10**

Şekil 4. Barok Dönem Flütleri **11**

Şekil 5. J. S. Bach A minör Partita 1-6. Ölçüler Arası **12**

Şekil 6. Jacques Hotteterre ve Flüt Tutuş Pozisyonu **12**

Şekil 7. Hoteterre'nin Parmak Pozisyonları Tablosu **13**

Şekil 8. Quantz Tarafından Flüte eklenen Re Diyez Perdesi **15**

Şekil 9. Mantar Sistemi ve Akort Sürgüsü **15**

Şekil 10. Theobald Boehm 16

Şekil 11. T. Boehm'in 1832 Yapımı Flütü 17

Şekil 12. T.Boehm'in 1847 Yapımı Flütü 17

Şekil 13. T. Boehm'in Yapılandırdığı Birinci Oktav Parmak Sistemi 18

Şekil 14. T. Boehm'in Yapılandırdığı İkinci, Üçüncü Oktav Parmak Sistemi 18

Şekil 15. Carl Philipp Emanuel Bach 31

Şekil 16. Sonata per il organo solo di, wq 70/6 33

ÖRNEK LİSTESİ

Örnek 1. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (1. ve 50. ölçüler arası) 36

Örnek 2. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (51. ve 56. ölçüler arası) 36

Örnek 3. Süsleme Notaları ve Tril Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No. 19' dan Bir Kesit 37

Örnek 4. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (57. ve 61. ölçüler arası) 37

Örnek 5. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (62. ve 66. ölçüler arası) 37

Örnek 6. Bağlı Nota Çalışması, *Methode Complete For Flute* S.142.'den Bir Kesit 38

Örnek 7. Bağlı Nota Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No.16' dan Bir Kesit 38

Örnek 8. Tril Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No.8'den Bir Kesit 39

Örnek 9. Bağlı Arpej Çalışması, *G.Gariboldi E.P.S. Metodu*. 39

Örnek 10. Dilli Arpej Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No.3'den Bir Kesit. 39

Örnek 11. Arpej Çalışması, *Methode Complete For Flute, S.128'den Bir Kesit* 39

Örnek 12. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (67. ve 86. ölçüler arası). 40

Örnek 13. Nüans Çalışması, *Taffanel- Gaubert, Methode Complete For Flute, No.166'den Bir Kesit.* 40

Örnek 14. Nüans Çalışması, *Marcel Moyse 24 Petites Etudes Mélodiques Avec Variations Metodu No.2 ve Varyasyon*. 41

Örnek 15. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (116. ve 126. ölçüler arası). 41

Örnek 16. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (127. ve 136. ölçüler arası). 42

Örnek 17. Bağlı Nota Çalışması, *Marcel Moyse Flute Method No.11 Etüdünden* Bir Kesit. 42

Örnek 18. Bağlı Nota Çalışması, *Reicert Flute Methodu, No.5'den Bir Kesit.* 43

Örnek 19. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (142. ve 154. ölçüler arası) 43

Örnek 20. Stacatto Nota Çalışması, *Theobald Boehm Etüt Kitabı No.6'dan* Bir Kesit. 44

Örnek 21. Staccato Nota Çalışması, *Reicert Flute Methodu, No.7'den Bir Kesit.* 44

Örnek 22. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (195. ve 234. ölçüler arası) **44**

Örnek 23. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (241. ve 246. ölçüler arası) **45**

Örnek 24. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (247. ve 259. ölçüler arası) **45**

Örnek 25. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (282. ve 286. ölçüler arası) **46**

Örnek 26. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (309. ve 343. ölçüler arası) **46**

Örnek 27. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (1. ve 23. ölçüler arası) **47**

Örnek 28. Bağlı Nota Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No.16' dan Bir Kesit. **47**

Örnek 29. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (24. ve 38. ölçüler arası) **48**

Örnek 30. Tril Çalışması, *Taffanel- Gaubert, Methode Complete For Flute No.14'den Bir Kesit.* **48**

Örnek 31. Tril ve Bağlı Nota Çalışması, *Theobald Boehm Flute Method No.5'* den bir kesit. **49**

Örnek 32. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (39. ve 42. ölçüler arası) **49**

Örnek 33. Mordan Çalışması, *Flute Taffanel- Gaubert Method'dan* Bir Kesit. **49**

Örnek 34. Mordan Çalışması, *Flute Taffanel- Gaubert Method, No.14'den Bir Kesit.* **50**

Örnek 35. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (46. ve 53. ölçüler arası) **50**

Örnek 36. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (58. ve 66. ölçüler arası) **50**

Örnek 37. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (67. ve 71. ölçüler arası) **51**

Örnek 38. Nüans Ve Ton Çalışması, *Trevor Why 1 No.2.* **51**

Örnek 39. 32'lik Nota Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No.10' dan Bir Kesit. **52**

Örnek 40. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (71. ve 78. ölçüler arası). **52**

Örnek 41. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (79. ve 83. ölçüler arası) **52**

Örnek 42. Bağlı Nota Ve Artikülasyon Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No.14' dan Bir Kesit. **53**

Örnek 43. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (91. ve 95. ölçüler arası) **53**

Örnek 44. Artikülasyon Çalışması, *Taffanel- Gaubert Methode Complete For Flute, No.14'den Bir Kesit.* **53**

Örnek 45. Bağlı Nota Çalışması, *Marcel Moyse Etüt No.7.* **54**

Örnek 46. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (100. ve 111. ölçüler arası) **54**

Örnek 47. Bağlı Nota Çalışması, *Marcel Moyse Etüt No.8'* den bir kesit 54

Örnek 48. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (33. ve 41. ölçüler arası) 55

Örnek 49. . C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (42. ve 45. ölçüler arası) 55

Örnek 50. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (46. ve 50. ölçüler arası) 56

Örnek 51. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (51. ve 55. ölçüler arası) 56

Örnek 52. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (64. ve 67. ölçüler arası) 57

Örnek 53. Bağlı Nota Çalışması, *Marcel Moyse No.16-17* 57

Örnek 54. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (109. ve 112. ölçüler arası) 57

Örnek 55. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (126. ve 129. ölçüler arası) 58

Örnek 56. Nüans Çalışması, *Gülşen Tatu Flüt Methodu No.1*'den Bir Kesit. 58

Örnek 57. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (134. ve 137. ölçüler arası) 59

Örnek 58. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (165. ve 176. ölçüler arası) 59

Örnek 59. Tril ve Çarpma Ses Çalışması, *E. Prill B. Op.7 Metodu* 60

Örnek 60. Tril Çalışması, *Fürstenau 26 Eebungen Exercices* No.8'den Bir Kesit 60

Örnek 61. Tril Çalışması, *Flute Taffanel- Gaubert Method, Tril Egzersizinden Bir Kesit*..... 61

Örnek 62. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (177. ve 186. ölçüler arası)..... 61

Örnek 63. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (187. ve 203. ölçüler arası)..... 61

Örnek 64. Artikülasyon Çalışması, *Marcel Moyse Vingt Etütten No:1'den Bir Kesit.*..... 62

Örnek 65. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (204. ve 226. ölçüler arası)..... 62

Örnek 66. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (227. ve 254. ölçüler arası)..... 63

BÖLÜM I

GİRİŞ

Barok Dönemi'nde bestelerini yazmaya başlamış olan C. P. E. Bach, anlatımındaki incelik, yapısal özgürlük ve çeşitliliğiyle, pek çok ünlü besteci, müziğindeki dehasına hayran kalmıştır. C. P. E. Bach, bestelemiş olduğu her türden eserle, Klasik dönemin en önemli kurucularından biri haline gelmiştir. Bestelerindeki öngörülemezlik ve tek bir eserde bile geniş bir duygusal yelpazeye sahip olmasıyla, yeni bir çağa işaret etmektedir.[1]

Müzik tarihinde, 18.yüzyılın ikinci yarısından J. S. Bach'ın ölüm tarihi 1750'den başlayarak, Ludwig van Beethoven'ın ölüm tarihi 1827'ye kadar geçen dönem, Klasik dönem olarak tanımlanır. Klasik dönem, operada Gluck'un devrimi, Haydn, Mozart ve genç Beethoven'ın sundukları yeni solukla tanınır.[2]

Alman besteci C. P. E. Bach'ın birçok konçertosu bulunmaktadır. Re minör flüt konçertosu, tanınmış ve önemli eserlerinden biridir. Bu eserinde hem Barok stili ve Klasik stilin yanı sıra, kendi stilini de ortaya koymuş ve bu yazımıyla dönemin bestecilerini etkilemiştir. Re minör flüt konçertosu, Klasik döneme ışık tutmaktadır. Günümüze kadar gelen süreçte de, flütistlerin repertuvarında önemli bir yere sahip olmuştur. Besteciye ait Flüt konçertosu içerisinde; flüt icrasının armoni ve teknik yönünden gelişimine katkıda bulunacak zengin süslemeler kullanılmıştır.

Bu araştırmada, C. P. E. Bach'ın Re minör flüt konçertosunun daha iyi tanınması, yazıldığı dönem müziğinin daha iyi yansıtılması ve icra tekniklerinin müzisyenlere yol gösterici olması amaçlanmıştır.

---

[1]Doris Powers, *C. P. E. Bach*, New York 2022, s.15.
[2]Elvin İlyasoğlu, *Zaman İçinde Müzik, Başlangıcından Günümüze Örneklerle Batı Müziğinin Evrimi*. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2012, s.49.

1. Problem

Bu araştırmanın problemini; “ C. P. E. Bach’ın Flüt Ve Orkestra İçin Yazdığı Re Minör Flüt Konçertosu’nun İcra Yönünden Değerlendirilmesi” oluşturmuştur.

1.1. Alt Problemler

1. Birinci Alt Problem, C. P. E. Bach’ın Yaşadığı Dönemde Flütün Önemi ve Genel Özellikleri,
2. İkinci Alt Problem, C. P. E. Bach’ın Yaşadığı Döneme Kadar Olan Süreçte Flütün Gelişimi,
3. Üçüncü Alt Problem, C. P. E. Bach’ın Yaşadığı Dönemde İcra Edilen Flütlerin Yapısal Özellikleri,
4. Dördüncü Alt Problem, Klasik Dönemin Özellikleri,
5. Beşinci Alt Problem, Klasik Dönem’de Müzik Stili,
6. Altıncı Alt Problem, C. P. E. Bach’ın Müzikteki Önemi ve Yaşamı,
7. Yedinci Alt Problem, C. P. E. Bach’ın Bestelemiş Olduğu Flüt Eserleri,
8. Sekizinci Alt Problem, C. P. E. Bach’ın, Re Minör Flüt Konçertosu’nun İcra Yönünden İncelenmesi.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı, flütün yapısı ve tarihsel gelişimi hakkında bilgiler vermek, C. P. E. Bach Re Minör Flüt Konçertosu’nun icra açısından değerlendirilmesi ve teknik zorlukların ortaya konularak verilen etütlerle öneriler geliştirmektir.

1.3. Önem

Carl Philipp Emanuel Bach’ın Wg.72, H.425 Re minör Flüt Konçertosu Klasik Dönem’e ışık tutmaktadır. Besteciye ait Flüt Konçertosu içerisinde; flüt

icrasının armoni ve teknik yönünden gelişimine katkıda bulunacak zengin süslemeler kullanılmıştır. Hakkında ülkemizde çok fazla kaynak olmayan bestecinin tanınması ve bu eseri çalmak isteyen kişilere yardımcı olması yönünden önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırmada Klasik Dönem bestecisi C. P. E. Bach'ın flüt için yazmış olduğu Re Minör Flüt Konçertosu'nun icra yönünden değerlendirilmesi ile sınırlandırılmıştır.

1.5. Tanımlar

Allegro: Neşeli, kıvrak, çabuk tempoda. Senfoni veya sonatlarda bir bölümün başlığı olarak kullanılır.[3]

Molto Allegro: Allegro ritminden daha çabuk tempoda.[4]

Andante: Orta ağırlıkta bir tempo.[5]

Poco Andante: Andante ritminden daha yavaş ritimde.[6]

Konçerto: Solist ve ona eşlik eden orkestra için üç veya dört bölümlü konser parçası.[7]

Opera (İt.): Eser anlamında müzikli sahne oyunu.[8]

Sonat: Üç ya da dört bölümlü çalgısal yapıt.[9]

Kadans: Bir müzik tümcesinin sonunda yer alan notalar veya akorlar grubu. Yorumcunun ustalık düzeyini değerlendirmek üzere bir konçertonun bölüm sonlarına doğru solistin orkestradan ayrılıp kendi başına yorumladığı bölme.[10]

---

[3] Elvin İlyasoğlu, *Zaman İçinde Müzik*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1999, s.299.
[4] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.299.
[5] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.299.
[6] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.299.
[7] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.299.
[8] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.299.
[9] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.299.
[10] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.300.

Motif: Anafikir. Çekirdek. Bir müzik düşüncesinin en küçük birimi.[11]

Entonasyon: Ses yüksekliğinin doğru olması, sesleri doğru çıkarmak.[12]

Stakato (İt): Notaları taneleyerek seslendirme, birbirinden ayrı seslendirme, seslerin kesintili biçimde sökülüşü.[13]

Vibrato (İt): Salınım, sesi zenginleştirmek, yumuşatmak, yoğunlaştırmak amacıyla vokal müzikte, üflemeli çalgılarda, yaylı ve telli çalgılarda seslendiriciler tarafından uygulanan titreştirme tekniği.[14]

Tutti (İt.): Orkestra üyelerinin tümü için kullanılan "Hep beraber" anlamındaki terim. Solistin dışında kalan yorumcuların tümü.[15]

Tril: Titretim. En yaygın süsleme biçimlerinden biridir. Ana ses ile komşu ses arasında çok hızlı gidip gelerek uygulanan ve uzunca süren seslendirme.[16]

Kreşendo (İt.): Sesin giderek derece artacağını, çoğalacağını belirtir.[17]

Dekreşendo İt.): Sesin sönmesi, azalması gerektiğini belirtir.[18]

Legato (İt.): Bağlı çalmak ya da söylemek.[19]

Solo: Tek, yalnız.[20]

Sebare: Müzikte C (4\4'lük ritim) üstünde çizgiyle sembolize edilen, notanın yarı uzunlukta yazılması gerektiğini belirten işarettir.[21]

---

[11] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.300.
[12]Ahmet Say, *Müzik Tarihi,* Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 2005, s.180.
[13]Ahmet Say, a. g. e. , s.180.
[14]Ahmet Say, a. g. e. , s.181.
[15]Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.300.
[16]Ahmet Say, a. g. e. , s.181.
[17]Ahmet Say, a. g. e. , s.181.
[18]Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.300.
[19]Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.300.
[20]Ahmet Say, a. g. e. , s.181.
[21]Ahmet Say, a. g. e. , s.181.

Nüans: Bir müzik parçasında, seslerin çeşitli gürlük derecelerini gösteren işaretler.[22]

Forte (İt.): Güçlü gürlükte çalınması öngörülen.[23]

Mezzo forte (mf): Orta kuvvetlikte.[24]

Piano (İt.): Hafif, yumuşak çalmak.[25]

İcra: Müzik eserlerini okuma, çalma, seslendirme.[26]

Ritornello: Özellikle Barok dönemde yaygın olarak kullanılan, temaların eserin içinde farklı yerlerde tekrar kullanılarak, eserde bütünsellik oluşturması ilkesi.[27]

Kantat: Kahramanlık ve din konularında yazılıp bestelenen şiir veya bu şiirin orkestra eşliğindeki tek veya çok sesli bestesi. [28]

BÖLÜM II

YÖNTEM

2.1. Araştırma Yöntemi

Bu araştırmayı yönlendirecek en temel araştırma yöntemleri doküman incelemesi ile C. P. E. Bach Re Minör Flüt Konçertosu'nun icra yönünden değerlendirilmesi yapılmıştır. Konuyla ilgili belgeler, makaleler, kaynak kitaplar taranarak toplanan veriler değerlendirilecek ve yorumlanmıştır. Betimsel yöntem ve tekniklerinden yararlanarak, var olan durumu ortaya koymak üzere tarama modeli esas alınmıştır.

[22]Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.301.
[23]Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.301.
[24] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.301.
[25] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.301.
[26] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.301.
[27] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.301.
[28] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.301.

C. P. E. Bach Re Minör Flüt Konçertosu'nun müzikal karakteri, bestelendiği dönemin müziğinin esere yansıması açısından değerlendirilecek ve eserle ilgili çalışma yöntemleri önerilmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, flütün tanımı, flütün tarihçesi, flütün yapısal özellikleri, C. P. E. Bach'ın hayatı ve müziği, Klasik dönemin özellikleri ve Klasik dönemin müzik stili, C. P. E. Bach'ın flüt eserlerini oluşturmaktadır. Örneklemini ise, C. P. E. Bach'ın Re Minör Flüt Konçertosu oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırma için C. P. E. Bach Re Minör Flüt Konçertosu'nun notalarına ulaşılmıştır. C. P. E. Bach'ın hayatı, eserleriyle ilgili yerli yabancı kitap, e-kitap, dergi, e-dergi, tez ve e-tezlerin verileri toplanarak ve incelenerek ulaşılmıştır.

2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Bu araştırmanın sonucunda, C. P. E. Bach'ın Re Minör Flüt Konçertosu'nun icrasını kolaylaştırılacağı düşünülen ve flüt icracılarının karşılaşacakları zorlukları giderebilmeleri için çeşitli çalışmalar sunulmuştur.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

3.1. Birinci Alt Problem

C. P. E. Bach'ın Yaşadığı Dönemde Flütün Önemi ve Genel Özellikleri

İsmi, Latince'deki *flatus* (üflemek) fiilinden gelen flüt, dünyada varlığını sürdüren en eski çalgılardan biridir ve günümüze dek çeşitli evrimlerden geçerek gelişimini kesintisiz sürdürmüştür. Günümüzde hem solo hem de orkestrada çalgısı olarak kullanılan, üflemeli bir çalgıdır. Flütün boyu 67 cm. ve çapı 19 mm.'dir.

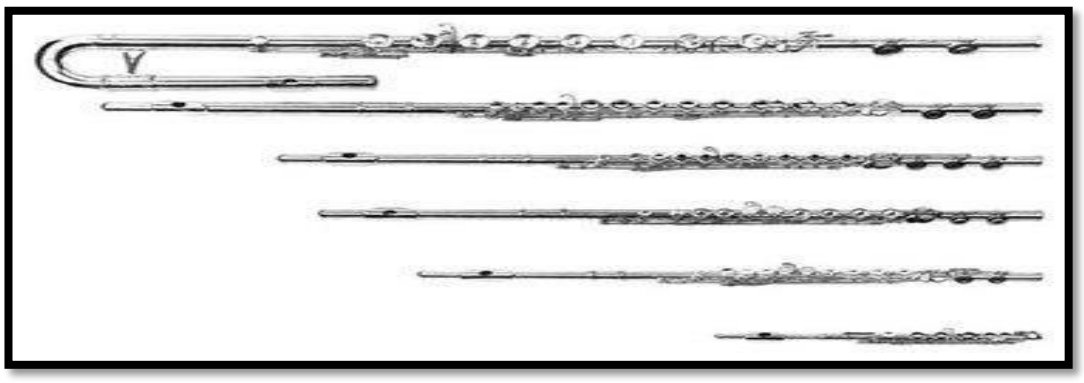
Çapının 1\10 oranında yukarıya doğru daralan, baş (ağızlık), gövde ve kuyruk olarak adlandırılan, üç parçadan oluşur. [29]

Halk arasında tanınması daha kolay olması için, yan flüt olarak da adlandırılır. İlk kullanıldığı zamanlarda ağaçtan flütler kullanılmıştır, günümüzde bu flütler çok yaygın olarak kullanılmamaktadır. Genel olarak bakır, krom, nikel, gümüş ve altın gibi paslanmaz madenlerle yapılmaktadır. Metal olduğu halde, tahta üflemeli çalgılar üyesidir.

Flüt, orkestra ve bandoların önemli bir melodi çalgısıdır. Parlak sesi ve seri hareketleri yapabilme özellikleri nedeniyle, etkili melodileri çalmada çok kullanılan önemli bir solo ve eşlik çalgısıdır. Sevinç ve mutlulukları, insan sevgisini, özgürlüğü, ilkbahar ve yazın doğal hareketliliğini, müzik ile anlatmayı en güzel yansıtan çalgılardan biridir.

> *Ağzındaki üfleme deliği dikdörtgen köşeleri yuvarlatılmış, 12 mm uzunluğunda, 10 mm eninde ve 4.2 mm yükseklik boyutlarındadır. Flütün ses aralığı kalın, orta, ince olarak üç bölüme ayrılır ve ses kapasitesi üç oktavdan biraz fazladır. Kalın sesler gizemli, orta sesler sevimli, ince sesler ise stilistik tınıya sahiptir. En kalın sesi portrenin altına birinci ilave çizgideki do notasıdır ve flüt do tonunda bir çalgıdır.*[30]

Şekil 1. Flüt Ailesi. [31]

[29]Çiler Akıncı, *Yan flüt tekniği ve flüt dağarının incelenmesi,* (Dokuz Eylül Üniversitesi,Yüksek Lisans Tezi). İzmir 1994, s.1.
[30] Gülşen Tatu, *Flüt Metodu,* Pan Yayıncılık, İstanbul, 2006, s.7.
[31] Flute+Family+Piccolo+Treble+Flute+Concert+Flute+Tenor+Flute+Alto+Flute.jpg (1024×768) (slideplayer.com) (17.12.2021).

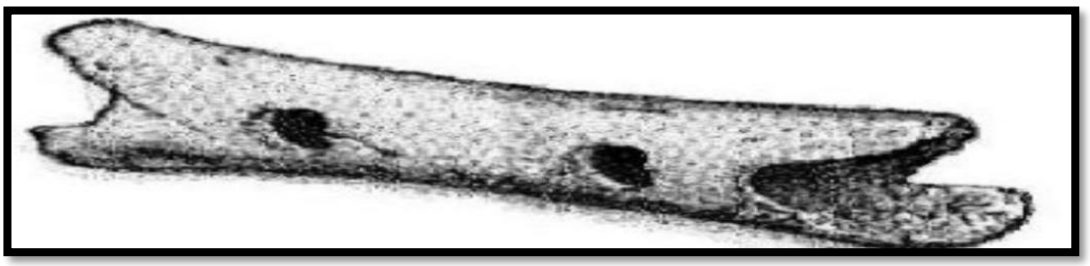
Pikolo, ince ses rengiyle zamanla orkestralarda da yerini almıştır. Sol flüt olarak da adlandırılan Alto flüt, do flütten biraz daha uzundur ve borusu biraz daha geniştir. Do flütten dört ses aşağıda duyulur. Bas flüt, do flüte kıyasla çok daha geniş ve büyüktür. Bu sebeple bas flüt, orkestralarda pek de yaygın kullanılmamaktadır.

3.2. İkinci Alt Problem

C. P. E. Bach'ın Yaşadığı Döneme Kadar Olan Süreçte Flütün Gelişimi

Arkeolojik kalıntılara göre flüt, ilk çağlardan günümüze kalan sayılı çalgılardandır. Flüt, ilk çağda sihiri ve büyüyü temsil ettiği inancının yanı sıra, insanoğlunun kendini tanrıya yakın hissetmesini sağlayıcı bir araç olarak kullanımını, tarihin her döneminde ve hemen hemen her uygarlıkta kendini göstermiştir. Bu yüzden zaman içerisinde gelişimini farklı bölgelerde sürdürmüş, her ülke kendine göre isim vermiş, geliştirmiş ve yapısını değiştirmiştir. İnsanlar o çağlarda, hayvan kemiklerine, boynuzlarına ve deniz kabuklarına üfleyerek ses çıkarmaya başlamışlardır. Bunlara ilk flütler denilebilir. [32]

Şekil 2. İlk Flüt Örneği. [33]

Tarih sürecinde yer alan flütler farklı zaman periyodlarında, farklı kültürlerde, sayısız boyut ve seslerde üretilmişlerdir. Antik uygarlıklarda Sümer ve Mısırda "*ugab*" adı verilen dikey flütler, Türkiye ve İran halen orta doğu kültürlerinde kullanılan uçtan üflemeli "*nay*", diğer arap ülkelerinde "*gaşaba*" ya da "guşşaba" adı verilen antik dönem flütleri bu dönem flütlere örnek sayılabilir. Antik yunan

[32]Ceren Dik, *Barok Dönem Müziği Süslemelerinin İncelenmesi*, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Sanatta Yeterlik Tezi), İstanbul 2015, s.5.
[33] http://en.wikipedia.org/wiki/Divje_Babe_flute (27.02.2022).

medeniyetlerinde kullanılan "*whistle*" ve "*pan pices*" flütler de antik dönemin flütlerindendir. [34]

Yan flütü, Asya'dan Avrupa kültürüne tanıtan 10. yüzyılda Bizans (Doğu Roma) imparatorluğu olduğu sanılmaktadır. Yan flüt ilk kez, Alman topraklarında kullanıldığı için dikey olarak tutulan diğer flüt türlerinden (*recorder*-blok flüt gibi) ayrılması için "*Alman flütü"* ya da "*flauto treverso"* adını almıştır. 12. Yüzyılın başında kullanılan flütün yapımı, repertuvarı ya da enstrüman çalma tekniği açısından kesin bir şey bilmemekle beraber, flütün Avrupa'da kullanıldığı resimlerde ve el yazmalarında görülmektedir. Bu dönemde tonalite kavramı henüz kullanılmadığından flütün makamsal müzikte, 13. yüzyılda Almanya'da arp ve keman ile birlikte saray müziğinde, 14. yüzyılda ise çan, davul, gayda ve trompet ile açık havada askeri müzik aleti olarak, askeri bandolarda yer aldığı sanılmaktadır.[35]

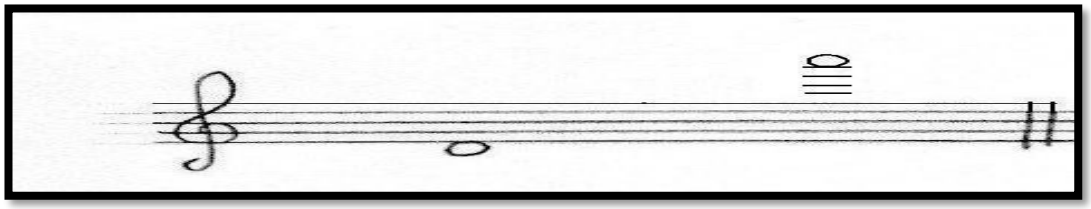
Rönesans flütü, 16. yüzyıl 17. yüzyılın ikinci yarısına kadar olan dönemi kapsayan ve Barok tipi flütler tipi içerisinde yer alan flütlerdir. Bu dönemde flütler genellikle "*re*" tonuna akortludur ve tenor sesine denk olarak kullanılmıştır. Fakat 16. ve 17. yüzyıllarda vokal ses modelini izleyerek, her ses sınırına uygun, farklı ebatlarda ve ses sınırında flütler üretilmiştir. Böylece soprano, tenor, alto ve bas flütler kullanılmaya başlanmıştır.[36]

Barok dönemde flüt, gelişiminin büyük bir kısmını tamamlamıştır. Günümüzde de kullanıldığı gibi üç parça kullanılmıştır. Ancak akord ayarı günümüze göre farklı yerden yapılmaktadır, farklı bir orta bölüm bulunmaktadır. Bu flütte bulunan altı delik sayesinde, majör ve minör gamlar rahatlıkla çalınabilmektedir. Birinci oktavdaki "*re*" notasından üçüncü oktavdaki "*la*" notasına kadar ses aralığı elde edilmiştir. Bu değişikliklerle birlikte flüt daha popüler hale gelmiş, tonu daha tatlı, nüans yapılabilen, parmak delikleri üzerinde hareket kontrolleri kolaylaşmıştır. Bu

[34] Çiler Akıncı, a. g. e. , s.1.
[35] Seyhan Bulut "Tarihsel Süreçte Flütün Gelişimi Ve İleri Flüt Tekniklerinin Günümüz Türk Bestecileri Tarafından Kullanımı Üzerine Bir İncelemesi", *Kesik Akademi Dergisi*, Sayı. 10, Samsun 2017, s. 127.
[36] Puglisi Filadelfio, *A Survey Of Renaissance Flutes*. The Galpin Society Journal, Cilt 41 Sayı 5, London, 1988, s.15.

dönemin önde gelen bestecilerinden Bach, Vivaldi ve Telemann, günümüze kadar flüt repertuvarında önemli yer etmiş besteler yazmıştır. [37]

Şekil 3. Barok Dönem Flütünün Ses Aralığı. [38]

Şekil 4. Barok Dönem Flütleri. [39]

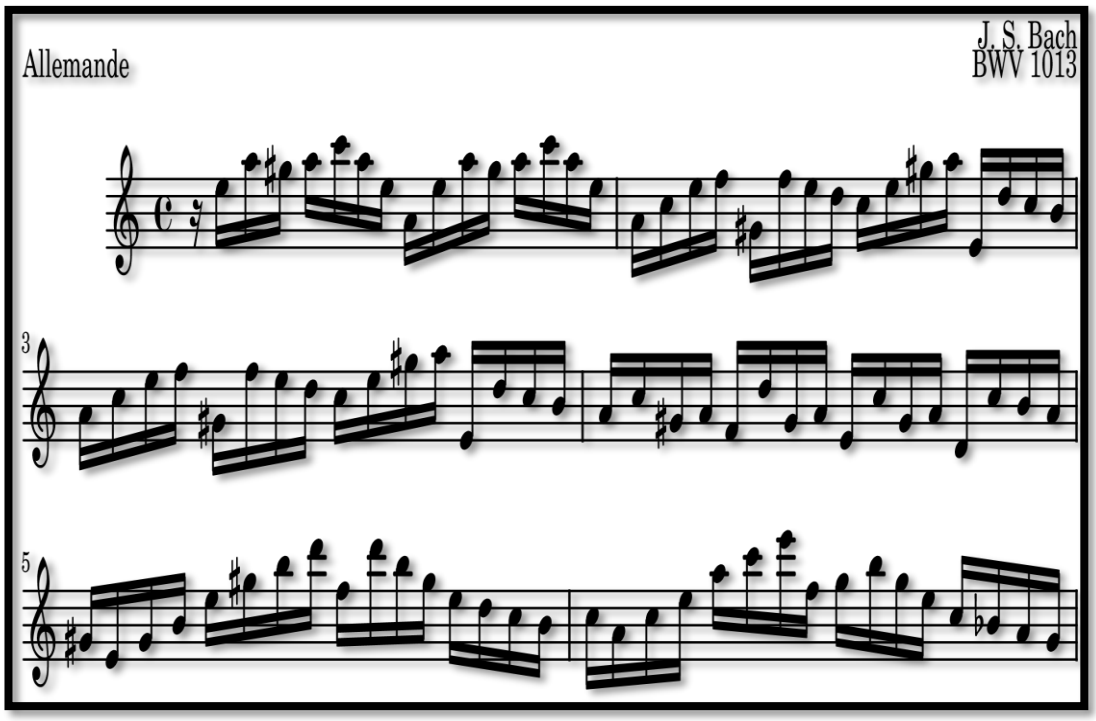

Barok flüt, ilk olarak Almanya'da Pierre Gabriel Buffardin (1690-1768), öğrencisi Quantz ve Johann Martin Blochwitz'in (1687-1742) Dresden saray virtüözlerinin arasında bulunduğu bir dönemde, Hamburg'da Reinhard Keiser'in (1674-1739) "*Heraclius*" (1712) operasında kullanılmıştır. Ancak o dönemde flüt için yazılmış eser sayısı oldukça azdır. Bu flüt için en erken çalışmalar 1720'de Reinhard Keiser tarafından keşfedilmiştir. Barok dönem, Alman flüt müziği bestecileri:

[37]Ceren Dik, *Barok Dönemde Flüt Müziği*, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2006, S.25.
[38] http://www.flutehistory.com/TheBook , (27.10.2021).
[39] http://www.oldflutes.com/boehm.htm , (27.10.2021).

Christoph Förster (1693-1745), Johann Heinrich Freytag (?-1725), Johann Sigismund Weiss (1690-1727), Johann Joachim Quantz (1697-1773), George Telemann (1681-1767), George Friedrich Handel (1688-1759), Johann Sebastian Bach (1685-1750). [40]

Şekil 5. J. S. Bach A minör Partita 1. ve 6. ölçüler Arası.[41]

Flüt tarihinin dönüm noktası, 1707 yılında Jacques Hotteterre'nin yazdığı *Les De La Flute Traversie* kitabı olmuştur. Bu kitap, flüt tarihinde yazılan ilk kitap olması bakımından büyük öneme sahiptir.[42]

3.2.1. Jacques Hotteterre'nin Flüt Gelişimine Katkıları

Hotteterre, 1673-1763 yıllarında yaşamış ünlü Fransız flütçü ve bestecidir. Müzisyen aileden gelmiştir. Hotteterre 1705 yılına kadar, önce İtalya'da sonra kraliyete emrinde Fransa'da yaşamış, flütçü olarak ünlenmiş ve Fransız flüt

[40]Burçin Barut Dikicigiller, *Flütün Alman Flüt Sanatı Ekseninde Mekanik Ve Sanatsal Gelişimi: 18. ve 19. Yüzyıl,* (Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanatta Yeterlik Tezi), Eskişehir 2014, s.22.
[41] Partita in A minor, BWV 1013 (Bach, Johann Sebastian) - IMSLP (19.01.2022)
[42] Bahar Sarıboğa, *Theobald Boehm Ve Boehm Sistemi Flüt Enstrumanında Dönüm Noktası,* (Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı), Kayseri 2011, s.15.

geleneğinin temel taşlarını 1707 yılında yazmış olduğu *Les De La Flute Traversie* adlı metoduyla atmıştır. Hottetere'nin bu metodu duruş, ağız deliği, nota ve tril çalımında parmaklar, dil kullanımı ve çalınan eserin nasıl yorumlanması gerektiği gibi konuları içermektedir. Solo flüt ve sürekli bas için çalışmaları da bu kitabın içinde bulunmaktadır. Flüt ile solo çalma Hotteterre sayesinde konser programlarının repertuvarlarında yer almaya başlamıştır. [43]

Yazmış olduğu metodun birinci bölümünde, vücut duruşu ve ellerin pozisyonu hakkındaki fikirlerini yazan Hotteterre, usta bir yorumcu olabilmek için duruşun önemini vurgulamış ve olması gerekenleri şöyle açıklamıştır;

> *Kişi ister ayakta, ister otururak çalsın vücut dik, baş yukarıda ve hafifçe sol omuza dönük, elleri, omuzları ve dirsekleri kaldırmadan, sol bilek bükük ve sağ kol vücuda yakın tutulmalıdır. Ayakta çalarken kişi bacakları sabitlemeli ve zorlamadan ve germeden sol bacak önde, vücut sağ kalça üzerine oturmalıdır. Vücut ve baş hareketlerinden kaçınılmalıdır. Böylece flüt kulaklar kadar gözleri de memnun edecektir.*[44]

Şekil 6. Jacques Hotteterre ve Flüt Tutuş Pozisyonu.[45]

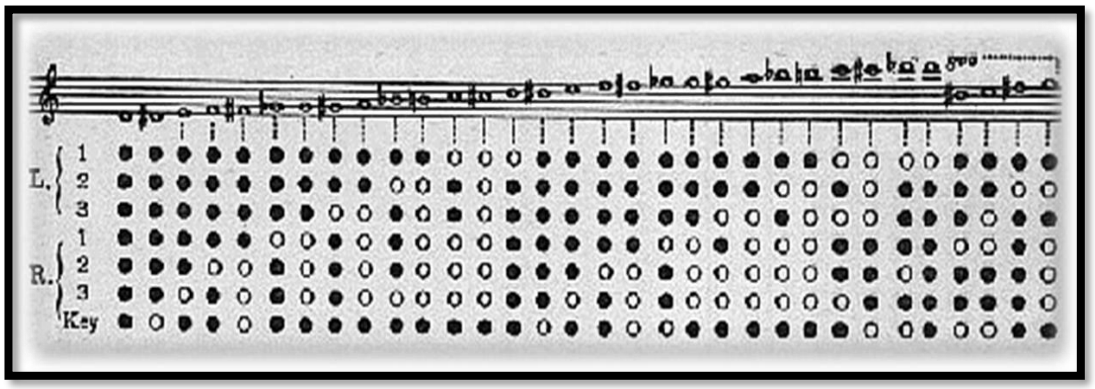
[43] Bahar Sarıboğa, a. g. e. , s.15.
[44] Jacques Hotteterre, *Principles of The Flute,* Recorder and Oboe Dover Publications, New York, s.11.
[45] Jacques Hotteterre, a. g. e. , s.11.

Hotteterre, metodun ikinci bölümünü üfleme pozisyonuna ayırmıştır ve bu süreci birkaç kural vererek kolaylaştıracağını düşünmüştür.

> *Dudaklar, hava geçişini sağlamak için ortasında küçük bir boşluk bırakılarak birleştirilmeli ve öne doğru uzatmayıp aksine pürüzsüz, yumuşak ve düz olması için köşelere çekilmelidir. Dudaklar, üfleme deliğinde biraz açıklık kalacak şekilde, ağızlığa sıkıca yerleştirilip, doğru yeri bulmak için içeri ve dışarı üflerken hafifçe üflenmelidir. Kendini gözlemlemek için ayna karşısında çalışmak çok yararlı olacaktır. Önce sesi oluşturmak için çalışılmalı, sonra sol el parmaklarını sırasıyla yerleştirmeye başlanmalıdır. Bütün parmakların kapalı olduğu flütün en pes sesini çalmak (göründüğünden daha zordur) için sabırsız olmadan, egzersiz yapılmalıdır. Üfleme pozisyonu iyice yerleştikten sonra natürel, diyezli ve bemollü sesler çalınmalıdır.*[46]

Hoteterre, metodunun üçüncü bölümünde, flütteki natürel sesleri incelemiş, 6 delikli flütteki bu seslerin nasıl elde edileceğini açıklamıştır. Dördüncü bölümde natürel seslerde trillerin nasıl yapılacağını belirtmiş, beşinci bölümde diyez ve bemollerin parmak pozisyonlarını göstermiştir. Altıncı ve yedinci bölümlerde ise triller ve tam seslerdeki çalış şekillleri hakkında bilgi vermiştir. Bu açıklamalarını destekleyen parmak pozisyonlarına dair iki tablo da metodunda yer almaktadır.

Şekil 7. Hoteterre'nin Parmak Pozisyonları Tablosu. [47]

[46] Jacques Hotteterre, a. g. e. , s. 11.
[47] Nancy Toff, *The Flute Book*, Oxford University Press, New York 1996, s.10.

Hoteterre, yazmış olduğu metodla flüt tarihinde önemli bir konuma yerleşmiştir. Onun prensipleri ve düşünceleri, Fransız flüt ekolünün temelini atmıştır. Fransız ekolünün temeli, pırıltılı, gümüşe benzer, temiz, tatlı ve hepsinin üstünde zarifliktir. Büyük bir ton gerekli değildir. Önemli olan miktardan çok taşıdığı kalitedir. Tonun basit zarafeti, sürekli parıldayan ipek gibi bir metaforla betimlenir ve mantıksal olarak Debussy'nin müziğini çağrıştırır. Fakat Fransız flüt geleneği Debussy'den çok önceye dayanır. Bu gelenek Hotteterre'ye kadar uzanır. Hotteterre'nin metodu, Fransız flüt ekolü için bir alt yapı hazırlamıştır. Hotteterre'nin belirttiği gibi artikülasyon, Fransız ekolünde çok önemli bir öğedir.[48]

3.2.2. Johann Joachim Quantz'ın Flüt Gelişimine Katkıları

Johann Joachim Quantz, 1697-1773 yılları arasında Almanya'da yaşamış, flütçü, flüt yapımcısı, besteci, müzik yazarı ve eğitmendir. Quantz, flütçüler için çok önemli bir müzisyendir. Bu çalgının yapısını değiştirmesi yanında, flüt repertuvarına birçok katkı sağlamıştır. Flütün repertuvarını zenginleştirmiş, çalgının gelişmesi ve entonasyonun daha iyi duruma gelmesi için çalışmış, icracılığı kolaylaştırmak için de tavsiyelerde bulunmuştur. Berlin ekolünün kurucuları arasında yerini almıştır. Quantz'ın, 1752'de yazdığı Yan Flüt Çalma Metodu Üzerine Bir Deneme (*Versuch einer Anweisung die Flöte traversiere zu spielen*) isimli eseri, flüt tarihinde çok önemli bir yere sahiptir. Bu kitap müzik tarihine önemli katkılarda bulunmuştur.[49]

Quantz'ın kitabı, üç ana kısım ve toplam on sekiz bölümden oluşmaktadır. Kitabın beş bölümü amatör flütçülerle ilgilidir. Onlara flüt çalmanın belli yöntemleri açıklanmıştır. Birinci kısım; bireysel performanslarda, dil ve süslemelerin kullanımıyla ilgili açıklamalar yapılmıştır. Aynı zamanda Quantz'ın ikinci anahtarı eklemesi ve flütün baş kısmındaki akort sürgüsünü yaratma gibi yaptığı icatlarla ilgili açıklamalar getirilmiştir. İkinci kısımda Allegro ve Adagio tempolarını çalım stilleriyle ilgili bilgiler verilmiştir. Üçüncü kısımda ise, okuyucunun bir müzisyen ve

[48] Nancy Toff, a. g. e. , s. 100.
[49] Özlem Koçyiğit, *Johann Joachim Quantz'ın Önemi*, (Anadolu Üniversitesi GSE sanatta yeterlilik tezi), Eskişehir 2010, s.1.

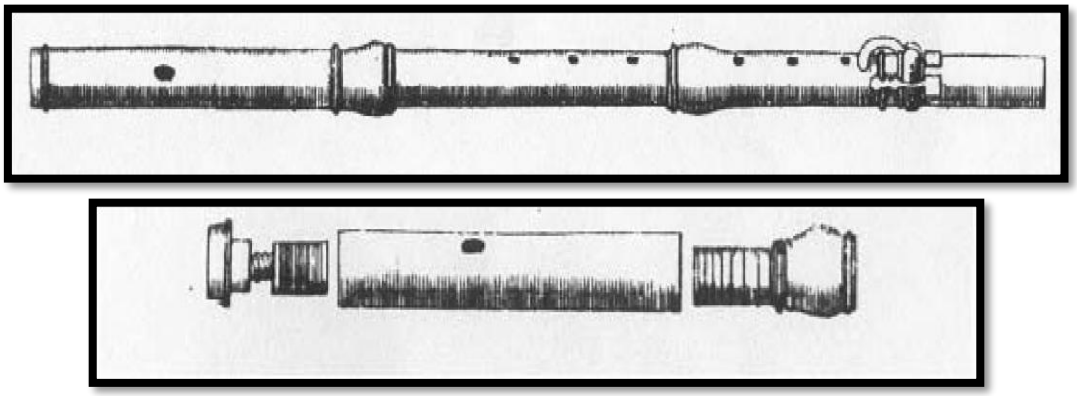
besteci hakkında nasıl karar vermesi gerektiği, İtalyan, Fransız ve Alman stillerini birleştirerek evrensel bir fikir üretmeyi beklediğini açıklamıştır. [50]

Quantz, flütün entonasyonun geliştirmek ve daha rahat çalınması açısından, bazı eksiklerini gidermek için flüt mekanizmasına yenilikler getirmiştir. Bunlar: Re diyez için ikinci bir anahtar eklenmesi, ağızlık bölümünde günümüzde kullanılan mantar bölümünü bulması, akort sürgüsü yapımı, flütün yapısını genişletme ve kalın duvarlı fiziki yapı, istenilen frekansta çalınabilmesi için farklı birkaç gövde. [51]

Şekil 8. Quantz Tarafından Flüte Eklenen *Re Diyez* Perdesi. [52]

Şekil 9. Mantar Sistemi ve Akort Sürgüsü. [53]

[50] Bahar Sarıboğa, a. g. e. , s. 19.
[51] Özlem Koçyiğit, *Barok Dönem Flütçüsü Jacques-Martın Hotteterre Üzerine Bir İnceleme*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 14 Sayı 2, Eskişehir, 2012, s. 32.
[52] Barok flütler (oldflutes.com) (29.01.2022).
[53] Barok flütler (oldflutes.com) (09.01.2022).

3.2.3. Theobald Boehm'in Flüt Gelişimine Katkıları

Theobald Bohem, kuyumcu ve usta bir altın yapımcısının oğlu olarak 9 Nisan 1794 tarihinde Münih'te dünyaya gelmiş, 25 Kasım 1881 tarihinde vefat etmiştir. Boehm, babasından öğrendiği kuyumculuk mesleğini, metal ustalığı, mekanik sanatlara olan ilgisi ve yeteneği ile birleştirerek, babasının da flüt yapımıyla ilgilenmesini sağlamıştır. Boehm, yaşamını flütü geliştirmeye adamış, flüte getirdikleri yeniliklerle günümüz modern flütün oluşmasında çok önemli katkıları olmuştur. Boehm, eski dönem flütlerde entonasyon problemi, ton eksiklikleri ve parmak pozisyonları eksikliklerinin farkındadır. [54]

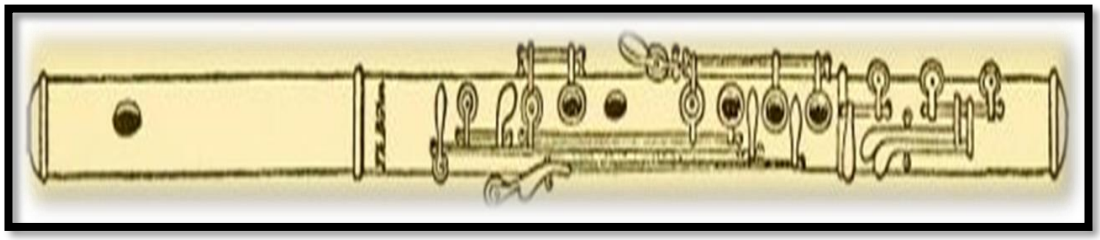
Flüt ton problemini çözebilmek için, farklı metallerden üretim yaparak, ton sorunun gidermeye yönelik çalışmalar yapmıştır. 1832 yılında, bu çalışmalarının sonucunda, açık perde (delikli perde) çalma sistemini bitirir. Bu sistemde perdeler, icracı tarafından kapatılacak ve bu sayede daha parlak, pürüzsüz bir ton elde edilecektir. Boehm'in yapmış olduğu bu flüt, konik şeklinde, yuvarlak perdeli ve on dört ses deliğinden oluşmaktadır. [55]

Şekil 10. Theobald Boehm. [56]

[54] Bahar Sarıboğa, a. g. e. , s.20.
[55] Ceren Dik, a. g. e. , s.26.
[56] Boehm flütleri (oldflutes.com) (09.01.2022).

Şekil 11. T. Boehm'in 1832 Yapımı Flütü. [57]

1847 yılında Boehm, ikinci bir model daha geliştirmiştir. Yapımında metal kullanılan silindir şeklinde olan bu flütün üfleme deliği, yuvarlak köşeli dikdörtgen şeklinde tasarlanmıştır. Flütün ses delikleri mümkün olan en büyük boyuta getirilmiştir. Yeni flütte Boehm'in kullandığı sistem, açık "s*ol diyez*" perdesi dahil olmak üzere 1832 model flütünün perde sistemiyle aynıdır. Kapalı perdeler keçe ile kaplanmış ve vidalarla birleştirilmiştir. Boehm'in bu icadı *modern flütü*n temelini oluşturmuştur. [58]

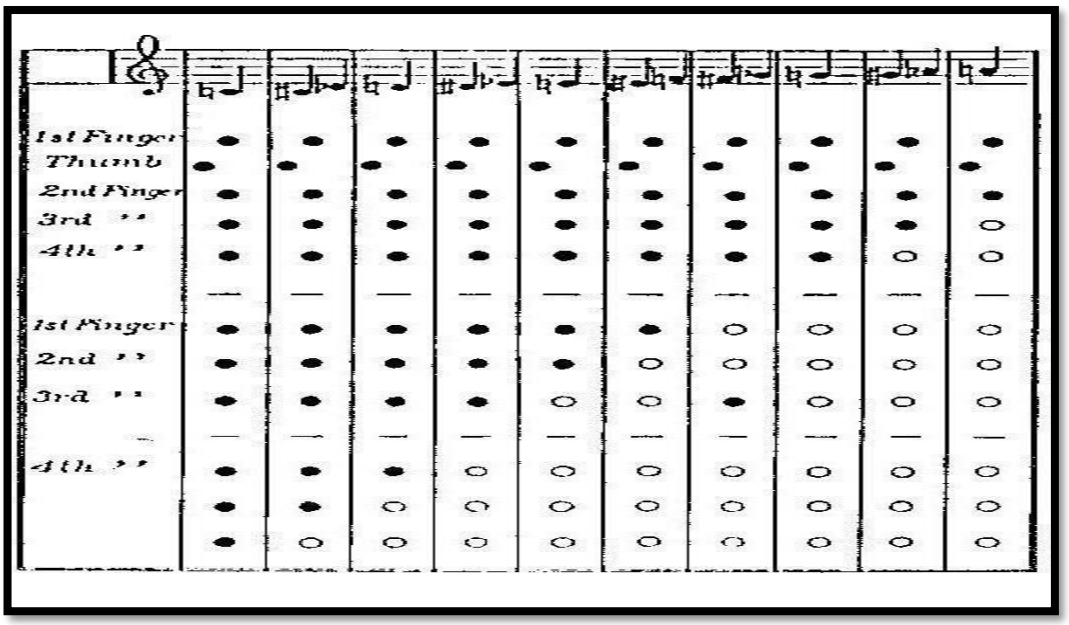
Şekil 12. T.Boehm'in 1847 Yapımı Flütü.[59]

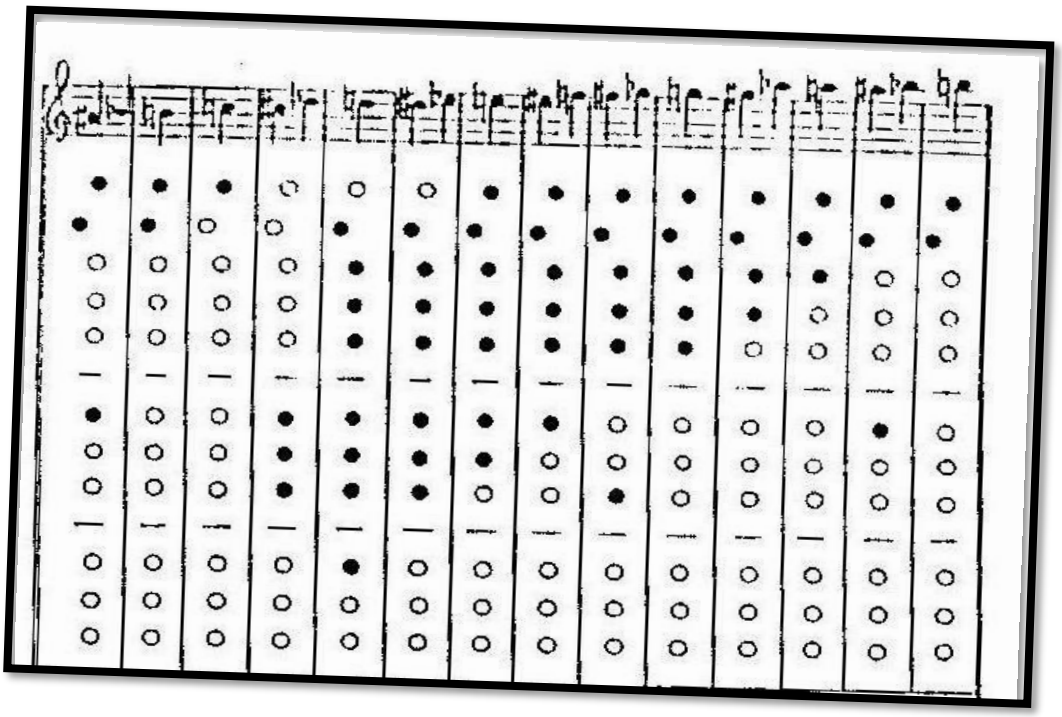
Boehm'in tüm çalışmaları 1847'de sonuç vermiş, flütün tonu daha da yükselmiş, dizi boyunca tüm seslerin tonları aynı düzeyde tutulmuş, entonasyon bir önceki çalışmaya göre daha da gelişmiş ve bütün kromatik notalar icracı açısından daha kolay çalınabilir hale gelmiştir. Bu çalışma özellikle birinci oktavdaki notaların gücünü ve tonun geliştirmiştir. Tiz notalarda entonasyon daha düzgün duyulmaya ve ses daha kolay çıkmaya başlamıştır. [60]

[57] Boehm flütleri (oldflutes.com) (09.01.2022).
[58] Boehm, Theobald, *The Flute And The Flute Playing*, Dover Publications, New York, 1922, s.17.
[59] Boehm flütleri (oldflutes.com) (09.01.2022).
[60] Bahar Sarıboğa, a. g. e. , s.20.

Şekil 13. T. Boehm'in Yapılandırdığı Birinci Oktav Parmak Sistemi. [61]

Şekil 14. T. Boehm'in Yapılandırdığı İkinci ve Üçüncü Oktav Parmak Sistemi.[62]

[61] Boehm flütleri (oldflutes.com) (Erişim Tarihi 10.01.2022).
[62] Boehm flütleri (oldflutes.com) (Erişim Tarihi 10.01.2022).

3.3. Üçüncü Alt Problem

C. P. E. Bach'ın Yaşadığı Dönemde İcra Edilen Flütlerin Yapısal Özellikleri

Flüt, üflemeli çalgılar arasında gösterişli ve çevik çalgılardan biridir. Günümüze kadar olan gelişmeleriyle, teknik imkanları ve kolaylıkları fazladır. Zor partisyonları dahi, doğru teknik ve doğru çalışmayla kolay olarak çalınabilen bir enstrümandır. Kromatik ve diyatonik ezgiler, arpejler, gösterişli pasajlar, bağlı ve dilli olarak çok hızlı tempolarda çalınabilir. Ses aralığı geniş olan yazımların, birbirini tekrar edercesine art arda gelen, *stakato*, *tril*, *gurbetto* gibi teknik icra gerektiren pasajların doğru ve süregelen çalışmalarla kolaylıkla çalınabilir. Tek dil, çift dil ve üç dil teknikleri kullanılmaktadır. [63]

Flüt, orkestra da hem solo hem de eşlik enstrümanı olarak kullanılır. Kuş cıvıltıları, bahar esintisi, yazın güzelliği ve kışın serinliği gibi betimleyici duyguları müzikle dinleyiciye kolay bir şekilde geçirilebilen bir enstrümandır. Orkestrada uzun ve gösterişli pasajlarda, flüte çok görev verilir. Günümüzde kullanılan modern flütün 13 deliği bulunmaktadır. Üzerine yerleştirilmiş olan perdeler, miller ve yaylar sayesinde enstrümanı kontrol etme imkanı daha yüksektir. Flüt *sol anahtarı* kullanılarak çalınan bir çalgıdır.

Entonasyon, her enstrümanda olduğu gibi flüt için de çok önemlidir. Üflenen hava kontrolsüz bir şekilde flütün içine üflendiği takdirde, hem entonasyon problemi yaşanır hem de nefes problemi yaşanmaktadır. Flütçülerin yaşadığı problemlerden birisi nefes problemidir. Nefesini kontrollü ve yeteri kadar doğru kullanmayan flütçüler, entonasyon konusunda ve müziğin doğru olarak aktarılması konusunda sıkıntı yaşarlar. Flütte, parmaklarla nefesin senkronize bir şekilde kullanılması da oldukça önemlidir. Üflenen nefes ve ardından gerçekleştirilen parmak hareketleri uyumlu olmalıdır. Bu uyum sayesinde çalınan eserler, istenilen düzeye ulaşmış olur.

[63] Ceren Dik, a. g. e. s.3.

Flüte üflenen havanın, bir kısmı ağızlığın açık olmasından dolayı havaya gitmektedir. Bu sebeple, flütçüler için nefes egzersizleri ve diyafram çalışmaları oldukça önemlidir. Müzik tarihinin en eski üflemeli çalgılarından biri olan flüt için bestelenmiş çok fazla eser bulunmaktadır. Flütün teknik ve hızlı pasajları kolaylıkla icra edilebilen bir enstrüman olmasında dolayı, yazılan orkestra soloları ve solo flüt eserleri hızlı pasajlardan oluşmaktadır.

Vibrato tekniği flüt için oldukça önemlidir. Vibrato, uzun bir sesin, dar bir alan içinde kalından inceye ve inceden kalına dalgalanması tekniğidir. Flütçüler için vibrato bir eseri icra ederken, eserin tansiyonun belirleyici bir etkenidir. Vibrato yapılırken, diyafram kontrollü bir şekilde kullanılarak ve entonasyonun bozmayacak şekilde yapılmalıdır. Vibratonun kullanımı, eserin hızına ve müzikal yapısına göre değişkenlik göstermektedir.

Flütün, kalın sesler gizemli, orta sesler sevimli, ince sesler ise stilistik tınıya sahiptir. Kalın seslerin orkestrada çok net duyulamamasından dolayı, bu seslerin kullanıldığı orkestra sololarında, diğer orkestra üyeleri flüte göre daha düşük nüansta çalmaktadır. Orta ve ince sesler kalın seslere göre daha net duyulmaktadır.

3.4. Dördüncü Alt Problem

Klasik Dönem Özellikleri

Müzik tarihinde genel olarak, 18.yüzyılın ikinci yarısı olan J. S. Bach'ın ölüm tarihi 1750'den başlayarak, Ludwig van Beethoven'ın ölüm tarihi 1827'ye kadar geçen dönem, Klasik dönem olarak adlandırılır. Klasik çağ, operada Gluck'un devrimi, Haydn ve Genç Beethoven'ın müziğe sundukları yeni solukla tanınır. Orkestra ailesinin kurulduğu, senfonik yapıların filizlendiği, piyanonun sesini duyurmaya başladığı, müzik yapısında dengenin, biçimin iyice sağlamlaştığı; sonatın, kuartetin yalın bir anlatımla geniş halk kitlelerine seslendiği ve her zaman geçerli olan müziğin bestelendiği çağdır.[64]

[64] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s. 49.

Klasik, genel anlamda mükemmel, gerçek, güzel, uyum ve ahenk dolu, aynı zamanda basit ve anlaşılır gibi anlamlara gelir. "Klasik" kavram olarak, Antik Yunan ile Roma'dan kaynaklanır. Özellikle görsel sanatlarda ve mimaride antik kaynaklara yönelim kolaylıkla izlenebilir. Klasik kavramı 18.yüzyılın ortalarında özellikle Haydn ve Mozart'ın olgunluk dönemi yapıtları için kullanılır. Soylu bir sadelik, denge ve biçimde mükemmellik nitelikleriyle, Barok dönemin süslemeli anlatımına karşı tepkisel bir yönelimdir. Bu özellikler Gluck, Haydn ve Mozart gibi bestecilerin yapıtlarında ön plandadır.[65]

Bach ve Handel'in ölümüyle siyasi ve sosyal açıdan bir değişim periyodu ortaya çıkmıştır. Doğal olarak bu değişim, bütün sanatlarda yankılarını bulmuştur. 1600'de doğan Opera, polifoninin zararına gelişmiştir. Kontrupuan, saf enstrümantal biçimleriyle İtalyan operası önünde gerilemiş ve yeni stil olan eşlikli melodi, Barok çağın temsilcisi olmuştur. 18.yüzyıl sona ermeden Fransız ihtilali ve Amerika'nın bağımsızlığı, çağa yeni bir görünüm kazandırmıştır. Bütün bunlar, kuşkusuz birdenbire olmadı. Gerçekte bu oluşum, 18.yüzyılın ilk yarısında başlamış 1740'larda müzikte belirtilerini ortaya koymuştur.[66]

18.yüzyılın başlarında Klasik çağı hazırlayan akımların ortaya çıkmakta olduğunu görülmektedir. Bu akımlar, *Rokoko, Fırtına* ve *Gerilim, Mannheim Okulu, Aydınlanma, Viyana Klasikleri'dir*. Barok dönemden Klasik döneme geçiş sürecinde ortaya çıkan akım *Rokoko*'dur. Fransa'da gözde olan Rokoko akımı soyluların değer verdiği bir akımdır ve uzun yapılardan çok, küçük biçimler için bestelerdir. Rokoko stilindeki bir yapıtın özelliği, zarif, oldukça yapay, eğlenceli, zeki, kolay anlaşılır, hemen parlayan cilalı ve süslü nitelikleri vardır. Alman edebiyatında, adını Klinger'in (1752-1831) romanından *Fırtına ve Gerilim* akımı 1770'lerin derin duyarlılığını simgeler. Bu stil sezgi ve duyguyu, her şeyin temeli olarak görür. Almanlar her bir müzik cümlesinin yoğun duygularla ağırlaştığı bir anlatım gözetirler. Bu anlatımcı dil,

[65] Boran Şenürkmez- İlke Yıldız, *Kültürel Tarih Işığında Çok Sesli Batı Müziği,* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2012, s.130.
[66] Cavidan Selanik, *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni,* Doruk Yayıncılık, Ankara 1996, s.112.

orta sınıfın sanatıdır. Haydn'ın 35, 38, 39 ve 59 numaralı senfonileri olmak üzere, C. P. E. Bach'ın yapıtları bu dönemin tipik örnekleridir. [67]

1742'de Almanya'nın Palatinate eyaletinin başına Carl Theodor geçer. Yörenin merkezi Mannheim'dir. Carl Theodor sarayına zamanın en ünlü besteci ve yorumcularını toplar. Müzik tarihinde *Mannheim Okulu* olarak anılan, bu çevrenin müzik etkinliklerinden doğmuştur. Mannheim orkestrasının kurucusu Johann Stamitz (1717-1757) daha 40 yaşına varmadan ölür ancak, 50 kadar senfoni bestelemiş, zamanın bestelerini etkileyecek ve senfoni biçimini yeni çağa sunacak bir orkestra geleneği bırakır. Ayrıca orkestra içinde çalgıların tınılarını denemiştir. Mannheim orkestrasının üyeleri zamanın ünü bestecileri ve virtüözleri olmuşlardır. Mannheim'lı bestecilerin senfonik yapıtları Haydn ve Mozart stilinin hazırlık evresidir. [68]

Viyana Klasik Müzik Okulu'nun ortak müzik dilinin, Haydn, Mozart, Beeethoven'ın gençlik yapıtlarında, Viyana'ya özgü bir anlayış ve zevk içinde geliştiği görülmektedir. Viyana Klasik Okulu'nu hazırlayan, Klasik öncesi müzik okulunun gelişim sürecinde, Avusturya'nın 18.yüzyıl ortalarındaki toplumsal altyapısı ve tarihsel gerçekleri kadar, İtalyan müziklerinin etkileri, yöresel bir besteci grubunun çalışmaları, kilise müziği, tiyatro müziği ve Mannheim Okulu'nun etkileri de büyük bir rol oynamıştır. Barok müziğinin armonik dikey ve yatay üslubu, yerini Klasik müziğin gelişimli armonik üslubuna bırakmıştır. Fakat asıl önemli olan müzik yapıtlarının, abartılı beste tekniklerinden, yozlaşmış geç Barok üslubundan kopması ve daha yalın insancıl bir üsluba yönelmiş olmasıdır.[69]

3.5. Beşinci Alt Problem

Klasik Dönem'de Müzik Stili

Klasik dönem, aslında Bach'ın ölümünden epeyce önce ortaya çıkmıştır ve Bach'ınkinden çok daha fazla Telemann, Scarlatti gibi çağdaşlarının ve 1710

[67] Nezih Dikicigiller, *Klasik Dönem Viyola Konçertoları*, (Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Eskişehir, 2007.
[68] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.50.
[69] Leyla Pamir, *Müzikte Geniş Soluklar*, Boyut Yayıncılık, İstanbul 1998, s.24.

dolaylarında doğmuş olan ve bazılarınca *ön klasik* diye nitelendirilen bestecilerin üslubundan izler taşır. Ön Klasik denilen besteciler, Kuzey Almanya'dan C. P. E. Bach, Mannheim'da Johann Stamitz, Viyana'da Mathias Georg Monn ve Georg Christoph Wagenseil'dir.[70]

Klasik dönemde gelişim gösteren en önemli türlerin başında sonat gelmektedir. Bu çağda inşa edilen en önemli biçim ise, daha önceki dönemlerin senfonilerinden farklılık gösteren senfonidir. Nota yazımları herkesin anlayabileceği şekilde kolay, sade, anlaşılır bir nitelik kazanmıştır. Piyano, solo konçertolarda yeniden yön bulmuş ve piyano için yazılan konçertolar Klasik dönemde görülmüştür. Yaylı çalgılar kuartetleri en az senfoni kadar önem kazanmıştır. Çağın sonunda üflemeli çalgılar kendine özgü bir yer edinmiş, daha geniş bir halk kitlesine seslenmeyi amaçlayan opera da, C. W. Gluck ve Mozart'ın yapıtlarıyla yeni bir boyut kazanmıştır.[71]

18. yüzyıl müziğin tamamı için bir geçiş dönemidir. Hızla yayılan bir sosyal değişim sürecidir. Müzikal aktivite merkezi olarak sarayların yerini şehirler ve konser salonları almıştır. Bu dönemde besteciler müzikal içeriği yalınlaştırmakla, duygusal anlatımın yakınlığını arttırmayı ve onu daha ulaşılabilir kılmayı amaçlamıştır. Klasik müziğe getirilen yenilikleri, kurumsal ayrıntılara girmeden özetlemek gerekirse; Müzik cümlesinin ana maddesi, halk şarkısından, danslardan kaynaklanmaktadır ve bu ölçüler sekiz ölçü uzunluğundaki periyodlarla verilmektedir. Müziğe, yeni ezgi tipleri ve çok zengin bir şarkı hammaddesi getirilmiştir.[72]

18.yüzyılın senfoni orkestraları bugünkünden çok daha küçüktür. 1760-1780 arasında Haydn'ın orkestrasında 25 yorumcu bulunur. Bu topluluk, yaylı çalgılar, flüt, iki korno, iki obua, iki fagot ve bir de klavsenden oluşur. İlk orkestralarda temel

[70] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s. 51.
[71], Mehmet Kaygısız, *Müzik Tarihi*, Kaynak Yayınları, İstanbul 2009, s.157.
[72] Tuğba Önver, *W. A. Mozart'ın K.315 Flüt Ve Piyano İçin Yazdığı Andante Ve K.184 Rondo İsimli Eserinin İcra Açısından İncelenmesi,* (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat Dalı Yüksek Lisans Tezi), Edirne 2018, s.22.

çalgılar yaylılardan oluşur ve üflemeliler onların sesini çiftlemek, güçlendirmek için kullanılır. Çağın sonunda üflemeliler de kendine özgü bir yer edinmiştir.[73]

Müzik artık soyluların elinden alınarak, saraylarda yapılan konserlerden, halk konserlerindeki geniş salonlara geçişi sağlanmıştır. Basit eşlikli ya da eşlikli vokal parçalar halkın beğenisine sunulmuştur. Çalgı topluluklarına standart getirecek çalgısal renkler daha fazla önemsenmeye başlamıştır. Çalgı yapımı özellikle klavyeli çalgı yapımı 16.yüzyıldan bu yana ilk kez önemli bir sektör konumuna gelir. Buna koşut olarak nota yayıncılığı da gelişir. Basit eşlikli ya da eşliksiz vokal parçalar amatör halklar için en gözde ürünlerdir.[74]

3.5.1. Konçerto

18.yüzyılın ortalarında önemli sanat merkezleri, Mannheim, Viyana ve Berlin'dir. Mannheim'de Johann Stamitz (1717-1757) tarafından kurulan orkestra, tüm Avrupa'ya yeni ufuklar açar. Johann Gottlieb Graun (1703-1784) ve Carl Philipp Emanuel Bach (1714-1788), Berlin çevresinin en önemli bestecileridir. Londra'da Johann Christian Bach (1735-1782), 1764-65'te senfonilerin ünlü bestecisi olmuştur; aynı zamanda yeni bulunan piyanoyu halk önünde tanıtmakta, piyano için sonatlar, konçertolar yazmaktadır.[75]

Mozart'tan başlayarak birinci bölüm, *Klasik çağ sonat allegrosu* kuruluşunda biçimlendirilmiştir. İkinci bölüm *şarkı (lied)* formunda, üçüncü bölüm ise genellikle *rondo* formundadır. 17.yüzyılda konçerto stili dönemin sonatı sayılmaktadır. İki tür sonat olduğu gibi, iki tür de konçerto bulunmaktadır. *Concerto da Chiesa* ve *Concerto da Camera*. Bach'tan sonra gerçek anlamda sonat ve senfoniler doğunca, konçerto gelişme göstermiştir. Zaman geçtikçe senfoni ve sonatlar dört bölümden oluşturulmuştur, konçerto üç bölümlük formda kalmıştır. 19. yüzyıldan sonra bestelenen konçertolar dört bölümlüdür. Konçerto teriminin ilk kullanımı, 1519 yılına rastlar ve birlikte çalma veya birlikte çalan çalgılar grubu anlamı taşımaktadır. O

[73] Elvin ilyasoğlu, a. g. e. , s.52.
[74] Anıl Çelik, "Klasik Dönem Bestecisi W.A. Mozart'ın Yaşamı, Müzik Anlayışı Ve Klarnet Eserleri", *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı 31, Cilt 5, Ankara 2012, s.2.
[75] Nezih Dikicigiller, a. g. e, s.7.

günden bugüne konçertonun, ses konçertosu, konçerto *grosso* ve solo konçerto gibi çeşitli örnekleri olmuştur.[76]

Klasik dönem konçertolarında daha çok keman ve piyano tercih edilmiştir. Standart konçerto formunda birinci hızlı bölüm, *sonat allegrosu* formunda, ikinci ağır bölüm, *şarkı* formunda, üçüncü hızlı bölüm, *rondo* formunda olmakla birlikte, solistin ustalık becerilerini ön plana çıkarmasına olanak veren niteliklere sahiptir. Beethoven dönemine kadar klasik besteciler, özellikle Mozart, konçertolarında solistin ustalıklarını sergileyebileceği, doğaçlama çalınan parlak kadanslar kullanmıştır. Mozart'la beraber konçerto formu en gelişkin düzeyine ulaşmıştır. Mozart özellikle piyano konçertolarında orkestra eşliğini geliştirerek, orkestrayı ön plana çıkarmıştır.[77]

3.5.2. Sonat

Barok dönem müziğinin önemli bir müzik türlerinden biri sonattır. Vokal müzikte insan sesi sınırlarını zorlamaya başlayınca çalgıların yardımına gerek duyulmuştur. Bunlar da ilk başta sesi insan sesine yakın olan keman ailesi ve blok flüt grubudur. Böylece bu enstrümanlarla şarkılar birleştirilmiştir. Zamanla ise sadece çalgılar için eserler bestelenmiştir. Kanzon denilen bu eserler insan sesine en yakın biçimde yazılan oda müziği eserleridir. [78]

Klasik dönemle birlikte, birden fazla çalgı müziği ve müzik biçimi ortaya çıkmıştır. En çok gelişim gösteren müzik biçimi ise *Sonat*'tır. Sonat sözlük anlamına yönelik araştırılan kaynaklarda ses verme, tınlama, seslendirme, çalma, sesin bir çalgının çalınması yoluyla elde edilmesi anlamına gelmektedir. Sonat kavramı ile bir veya iki çalgı için yazılmış, oldukça geliştirilmiş üç veya dört bölümlü dil zenginliği ve anlatımı yüksek olan çalgısal yapıt, gibi ortak tanımlar yapıldığı tespit edilmiştir.[79]

---

[76] Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , s.37.
[77] Yeliz Özkaya, *Carl Stamıtz'in Re Majör Viyola Konçertosu Ve Müzikte Klasik Dönem*, (Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı, Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu), Ankara 2018, s.25.
[78]Çisem Önver, *Georg Phillippe Telemann' In Flüt Veorkestra İçin A Moll Süiti'nin Form Ve İcra Açısından İncelenmesi,* (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi), Edirne, 2009, s.18
[79] Nurhan Cangal, *Müzik Formları*, Arkadaş Yayınevi, Ankara 2004, s.37.

Sonat ilk olarak 17.yüzyılda İtalya'da ortaya çıkmıştır. Süit ve Canzone'nin bir biçimidir. Bununla birlikte bu ikili uzun bir kargaşayı da birlikte getirmiştir. 16.yüzyılın sonlarına doğru İtalyan'lar *Canzone da Sonare* olarak org ve bakır üflemeli enstrümanlar için yazılmış eserleri isimlendirmişlerdir. Sonata terimi, polifon nitelikte, çalgısal bir parçayı belirtirken, *Sinfonia* ise daha homofon bir yazıyı anlatmak için kullanılmıştır. 17.yüzyılın ilk yıllarında sonat, ikinci dereceden bir türdür. Bir ses eserine, bir kantata veya operaya giriş parçası olarak kullanılır. [80]

Sonatın, erken klasik dönemde iki yüzden fazla klavyeli çalgılar için yazdığı sonatlar ile, bu forma yönelik buluşların ilk uygulayıcısı olarak bilinen Carl Philipp Emanuel Bach'ın yapıtları, Haydn'ı etkileyerek geliştireceği ve öz ile anlatımla ilgili yeni değerler kazandıracağı yeni biçim geleneğine temel oluşturmaktadır. [81]

Sonat ilk olarak Erken Klasik dönemde üç bölümden oluşan bir yapıdaydı. Haydn ve Mozart'la birlikte *klasik sonat,* dört bölümlü gelişmiş formunu elde etmiş ve bu yeni yapısıyla yaylılar dörtlüsünün, daha da önemlisi, senfoninin yapı taşı olarak karşımıza çıkmıştır. Bölümler hızlı-yavaş-hızlı ritimdedir. En baştaki bölümde temayı oluşturan malzeme *zıt armonilerle* sunulur. Sonraki bölüm bir *lied* havasında olup aynı temaya yeni melodiler eklenerek farklılık yaratılır. Üçüncü bölüm, ilk bölümün tekrarlamasıdır fakat bu kez temel bir armonik farklılık göstermiştir. Eser dört bölümlü yazılmış ise üçüncü bölüm *menuet* formundan oluşmuş demektir. Dördüncü bölüm *rondo* finaldir. Son bölüm sonat ya da çeşitleme formunda yazılmıştır. [82]

3.6. Altıncı Alt Problem

C. P. E. Bach'ın Müzikteki Önemi ve Yaşamı

Carl Philipp Emanuel Bach, 8 Mart 1714'de Almanya'nın Weimar kentinde doğmuştur. Johann Sebastian Bach'ın (1685-1750) ve Maria Barbara Bach'ın (1684-1720) beş oğlundan ikincisi olarak dünyaya gelen C. P. E. Bach, ilk müzik öğrenimini

[80]Tuğba Önver, a. g. e. , s.25.
[81]Ahmet Say, *Müzik Sözlüğü*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 2005, s.80.
[82]Anıl Çelik, a. g. e. , s.3.

babasından almıştır. On yaşında babasının kantör olduğu Aziz Thomas Okulu'na girmiştir.[83]

C. P. E. Bach kinci adını, vaftiz babası George Philipp Telemann'dan (1681-1767) almıştır. Zamanının en önde gelen Alman bestecisi olarak tanımlanan; üretken ve bağımsız bir düşünce yapısına sahip olan Telemann, Barok ve Klasik dönemler arasında kurulacak olan köprüye pek çok açıdan katkı sağlamıştır. Birçok Sakson sarayında Kapellmeister olarak, daha sonraları Hamburg Johanneum'da (1721'den itibaren) Kantor olarak hizmet etmiş; büyük bir kısmı ileri seviyedeki amatörler için yazılmış olan eserleri yayımlamak, tanıtmak ve dağıtımını sağlamaktaki girişken yeteneği uluslar arası alanda tanınmasını sağlamıştır; aynı zamanda J. S. Bach, C. P. E. Bach ve Haendel gibi isimlerle yakın diyaloğu olan girişimci bir insandır. [84]

Carl Philipp Emanuel Bach, müzik dünyasında çok önemli bir yere sahip olan, müzisyen bir aileye doğmuştur. Babası Johann Sebastian Bach, Barok döneme besteleriyle yön vermiştir ve C. P. E. Bach, ilk müzik eğitimini babasından almıştır. On yaşında babasının Kantör olduğu okulda, müzik eğitimini almaya devam etmiştir. Daha sonra müzik eğitimini yalnızca babası J. S. Bach' dan aldığı bilinmektedir.[85]

1731' de C. P. E. Bach, hukuk okumak için Leipzig Üniversitesi'ne kaydolmuştur. Üç yıl sonra, eğitimine Frankfurt Üniversitesi'nde devam etmek için Leipzig'den ayrılan C. P. E. Bach, burada klavsen çalmış, klavsen eğitmenliği yapmış ve orkestra şefi olarak çalışmıştır. İlk besteleri bu zamana kadar uzanmaktadır. 1738'de 24 yaşında Hukuk Fakültesi'nden mezun olan C. P. E. Bach, hukuk kariyerini bir kenara bırakarak, kendini tamamen müziğe adamaya kesin olarak karar vermiştir.[86]

3.6.1. Berlin Yılları (1738-1768)

C. P. E. Bach, hukuk fakültesinden mezun olduktan sonra, 1738'de, Prusya Veliahtı Frederick (1712-1787) tarafından Ruppin'deki orkestraya, klavsenci olarak atanmıştır. Frederick 1740'da tahta çıktıktan sonra, orkestranın kalıcı üyesi olmuştur.

[83] Doris Powers, a. g. e. , s.15.
[84] Çisem Önver, a. g. e. , s.56.
[85] Doris Powers, a.g.e. , s.17.
[86] Doris Powers, a. g. e. , s.16.

Prusya Sonatını (1740-42) Frederick'e, Altı Württemberg Sonatını (1742-44) genç Württemberg Dükü Carl Eugen (1728-1793)'e adamıştır. Württemberg Dükü Carl Eugen dahil olmak üzere, Kraliyet sarayında klavyeli enstrümanlar öğretmiştir. Bu iki sonat, klavye sonatlarında ortaya çıkan yeni üslubun en önde gelen örnekleri olarak kabul edilmiştir. [87]

C. P. E. Bach, "*Berlin Portreleri*" olarak adlandırılan, içerisinde, oldukça ün kazanmış eserlerinden biri olan "*La Caroline*" in de bulunduğu bu eserlerle birlikte Berlin yıllarında, solo klavye parçaları bestelemeye devam etmiştir. C. P. E. Bach'ın, olgunlaşma stilini en çok etkileyen besteci babası J. S. Bach olmuştur. O zamanlar Hamburg'da yaşayan Telemann, Handel ve Haydn gibi çağdaşlarından ilham almıştır. C. P. E. Bach'ın her türlü sanata olan ilgisi şairlerden, oyun yazarlarından, Friedrich Gottlieb Klopstock ve Moses Mendelssohn gibi filozoflardan etkilenmesine yol açmıştır. C. P. E. Bach'ın eserleri, Haydn, Mozart, Beethoven ve Felix Mendelssohn'un çalışmalarını etkilemiştir. [88]

C. P. E. Bach Berlin'deyken, *Versuch Über die Wahre Art das Clavier zu Spielen* (Klavyeli enstrümanları çalmanın gerçek sanatı üzerine bir deneme) isimli incelemesiyle, Avrupa'da da dikkatleri üzerine çekerek, Avrupa müziğinin en önemli bestecileri arasında yerini almıştır ve klavyeli enstrümanlarında teknik açıdan büyük değişimlerin yolunu açmıştır. Kendi dönemindeki klavyeli çalgılar ve *basso continuo* için ana ders kitabı haline gelen, altı sonata düzenlenmiş ve on sekiz alıştırma içeren bu deneme, 18. yüzyılda müzikal düşünce ve icra üzerine en önemli belgelerden biri haline gelmiştir. [89]

C. P. E. Bach'ın yazmış olduğu, *Klavyeli Enstrümanları Çalmanın Gerçek Sanatı* üzerine bir deneme, ilk basımı 1753 yılında, üçüncü basımı 1780 yılında yapılmıştır. Klavyeli çalgılarda parmak numarası alanında çok önemli yenilikler ve kolaylıklar getirmiştir. Bu eser, Clementi ve Cramer'in metotlarının öncüsü ve temeli

---

[87]Yüksel Pirgon, *Rasyonalizmden Sezgiselliğe Geçiş; Sturm Und Drang Akımı Ve Carl Philipp Emanuel Bach'ın Klavyeli Çalgılar Sonatlarına Genel Bir Bakış*, Ekev Akademi Dergisi, Sayı 1, Cilt 71, İstanbul, 2017, s.351.

[88]Chiristine Blanken, *Unterwegs Mit Carl Philipp Emanuel Bach, Musikalish, Biografisher, Reiseführer Zu Sienen Lebensstatione*, Lehmans Medya, Berlin 2014, s.205.

[89] Yüksel Pirgon, a. g. e. , s.351.

olmuştur. C. P. E. Bach'ın yapmış olduğu bir başka devrim, diziler için pek çok alternatif parmak vermiş olmasıdır. Bu kullanılması gerektiğini düşündüğü parmak numaraları, koymuş olduğu kurallara da uymaktadır. [90]

İtalya'da ortaya çıkan sonatın gelişimi, Almanlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Ünlü müzikolog Hermann Albert birbirinden farklı iki Alman geleneği olduğunu belirtmiştir. Kuzey Alman geleneği sonatın her bir bölümünde duygu bütünlüğünü kurmak için tematik bütünlüğü gözetmiştir; Güney Alman geleneği, Viyana geleneği olarak anılan bu gelenek ise, etkili kontraslar kurmak adına tematik materyalde değişikliğe gitmiştir. Kuzey Alman geleneğinin en önemli temsilcisi C. P. E. Bach'tır. Hatırlaması kolay melodileri sunduğu başlangıç kısımları, dönüşüme uğratarak geliştirdiği orta kesiti ve tekrar baştaki kolay hatırlanır melodileri kullandığı sonuç kesiti ile *sonat allegrosu* formunun gelişimine büyük katkıda bulunmuştur. [91]

Temaların bahsedildiği şekilde geliştirilip, sonra tekrar orijinal halleriyle kullanılması ilkesi Barok dönemde de geçerli olsa da, bugün bilinen anlamda *Sonat Allegrosu* formuna bu ilkeleri yapı kurmak amacıyla, bilinçle oturtmuş besteci olarak C. P. E. Bach kabul edilmiştir. Konçertolarında *ritornello* ilkesini sürdürürken, geleneksel hızlı-yavaş-hızlı kalıbını (İtalyan sonat geleneği) devam ettirmiştir; ancak kadanslara farklı anlamlar yüklemesiyle iki temalı biçimi, özellikle 1760'lardan sonra farklı bir gelişim çizgisine ulaştırmıştır. Melodi gelişiminden çok, tonal karşıtlıklara yer vererek, özellikle yapıtın orta bölümlerinde dramatik doruk noktaları oluşturmuştur. Bu özelliği, tonalite ve armonideki zıtlıklar ilkesini benimsemesi ile *sonat allegrosu*'nun gelişiminde önemli rol oynamıştır.[92]

> *C. P. E. Bach kaleme aldığı bir yazısında, müzisyenin en önemli amacının kalbe dokunması ve duyguları harekete geçirmesi olarak açıklamış ve bunu yapmak için de müzisyenin ruhuyla çalması, üretmesi*

[90]Yıldız Çiçek Sivri, *Klavyeli Çalgılarda Parmak Numaraları*, (Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir 2019, s.32.
[91]Yüksel Pirgon, a. g. e. , s. 351.
[92]Elif Gökçe Tuğrul, *W.A.Mozart Piyano Sonatları*, (Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Piyona Programı, Sanatta Yeterlilik Eser Metni Çalışması), İstanbul 2015, s.50.

gerekliliğini belirtmiştir. Kuzey Almanya'daki yeni müzik anlayışının yol açtığı başlıca farklılık, o ana kadar çok fazla kullanılan süslemelerden kaçınma eğilimiydi. Bu doğrultuda hem C. P. E. Bach hem de J. J. Quantz (1697-1773) aşırı süslemelere karşı uyarıda bulunmuştur. Alman müzik eleştirmeni, teoristi ve kompozitörü Marpurg, Berlin okulunu onaylayan yazısında dönemin yeni müzik anlayışını şöyle ifade etmektedir; Quantz'ın, Bach'ın Graun'un ve diğerlerinin çalışmaları, süslemelerin bir araya toplanması olarak asla tanımlanamaz. Bu çalışmalar, güzel söz söyleme sanatına sahip, etkileyici ve farklı şeylerin kaliteli bir şekilde kombine olup bir dinamik oluşturmasından kaynaklanır. Bu çalışmalar hem çok karmaşıklık yaratmaz hem de kalbe doğrudan işler.[93]

Prusya sarayındaki yirmi sekiz yıllık hizmetinde C. P. E. Bach, Avrupa'nın en ünlü klavye bestecilerinden biri olmuştur. Klavsen için yüzden fazla sonat ve solo eser bestelemiştir. Klavye Enstrümanlarını Çalmanın Gerçek Sanatı isimli bir denemesi, kendi dönemindeki klavyeli çalgılar ve *basso continuo* için ana ders kitabı haline gelmiş, altı sonata düzenlenmiş ve on sekiz alıştırma içerir. 18. yüzyılda müzikal düşünce ve icra üzerine en önemli belgelerden biri haline gelmiştir. [94]

3.6.2. Hamburg Yılları (1768-1788)

C. P. E. Bach, Leipzig'deki Aziz Thomas Okulu'nun kantorü olarak babasının ayak izlerini takip etme başvurusu reddedildikten sonra, 1768'de vaftiz babası Telemann'ın Hamburg'un müzik direktörü ve *Jahanneum Gramer* okulunun kantoru olarak yerini almıştır. Bu görevi, beş ana kilisede, yılda iki yüzden fazla konser ve sürekli beste yazması gerektiği muazzam bir iş yükü gerektirmiştir. C. P. E. Bach bu konserlerde, solist olarak klavye çalmıştır. C. P. E. Bach'ın kantor olduğu dönemde, Hamburg önemli bir müzik merkezi haline gelmiştir. [95]

[93]Yüksel Pirgon, a. g. e. , s.352.
[94]Yüksel Pirgon, a. g. e. , s.352.
[95]Doris Powers, *C. P. E. Bach*, New York 2022, s.15.

1744'de C. P. E. Bach, Berlin'li şarap tüccarının kızı olan Johanna Maria Dannemann ile evlenmiştir. Evliliğinden, bir kız Anna Carolina Philippina Bach (1747-1805) ve iki erkek dünyaya geldi. Oğullarından ilki Johann August Bach (1745-1789) avukat, ikincisi de Johann Sebastian (1748-1778) Hamburg'da ünlü bir ressamdır. C. P. E. Bach klavsenci olarak, kendisinin besteleriyle, J. S. Bach ve Handel'in eserleriyle birlikte halka açık son konserini 9 Nisan 1788'de vermiştir. Carl Philipp Emanuel Bach, yaşadığı dönemde çok saygı duyulan bir besteci olarak 14 Aralık 1788'de Hamburg'da öldü. [96]

C. P. E. Bach'ın babası J. S. Bach'ın ölümüyle sona eren Barok dönemden, Klasik döneme geçişte, besteleriyle bu dönemi hazırlamış ve Klasik döneme ışık olmuştur. Daha çok klavye besteleriyle ön plana çıkan C. P. E. Bach, klavye için yüzden fazla sonat ve solo eser bestelemiştir. Klavye sonatları, müzikal form tarihinde önemli bir çağa işaret etmektedir. Tarz olarak berrak, ifade olarak narin ve hassas, yapı olarak özgür bir yazım ile dönemin bestecilerini etkilemiştir. Bestelerinde İtalyan Okulu ve Viyana Okulu'ndan tamamen ayrılıp bunun yerine, birkaç nesil sonra yaygın hale gelecek olan döngüsel ve doğaçlama biçimlerine doğru ilerlemiştir. [97]

Şekil 15. Carl Philipp Emanuel Bach.[98]

[96]Chiristine Blanken, a. g. e. , s.205.
[97]Aydın Büke, *Bach Yaşamı Ve Eserleri,* Can Yayınları, Ankara 2012, s.45.
[98]CPEB_by_Lohr.jpg (1275×850) (renegadetribune.com) (30.01.2022).

3.6.3. *Sturm und Drung* Akımı

Bu akım özünde, Jean Jacques Rousseau'nun fikirlerinin etkilerini taşır ve Herder, Lessing gibi 18.yüzyıl Alman filozof ve yazarların etkisiyle de gelişim göstermiştir. *Sturm und Drung* akımında, yazarlar birey üzerine yoğunlaşarak, insanın yani bireyin toplum içerisindeki rahatsızlığını konu alan eserler yazdılar. *Sturm und Drung* akımı, kabul edilmiş olağan değerlere başkaldıran ve toplum içindeki yalnızlığından dolayı acı çeken asi deha olgusunu geliştirmiştir. 18.yüzyılın Neoklasik değerlerini reddeden bir düşünce benimsemiştir. 18. yüzyılda başlayan ve Fransız Devrimi yıllarına kadar süren bu harekete edebiyat tarihinde *Sturm und Drang* ya da *Deha Devri* denilmektedir. [99]
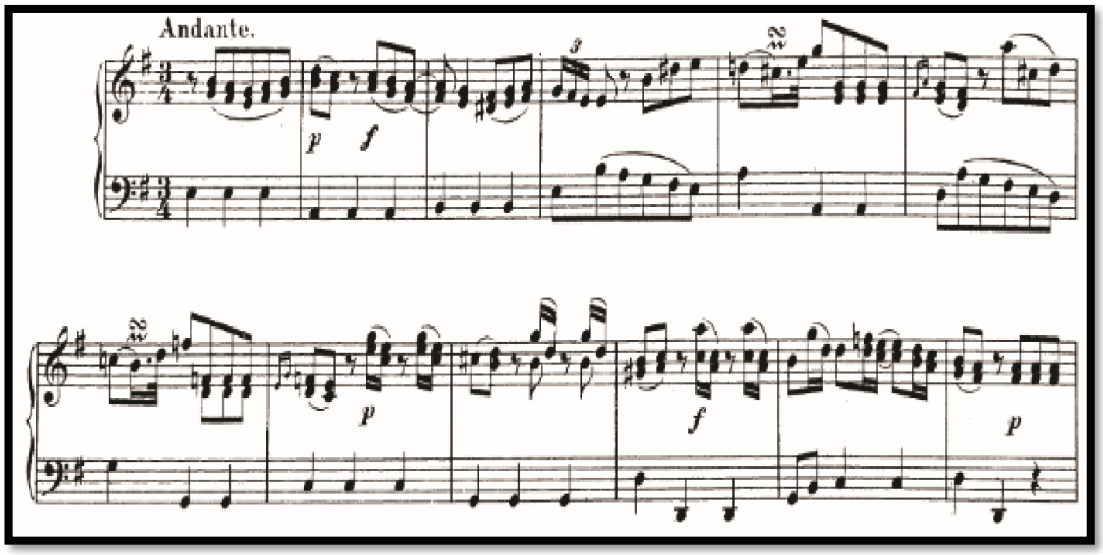
Ritimlerde, armonilerde, modülasyonlarda, kromatizm kullanımında, nüanslarda, tematik anlatım ve sesin yorumunda zıtlık ilkesi her zaman ön plandaydı. Amaç, dinleyiciyi bulunduğu yerde türlü heyecanlara, duygulara, şaşkınlıklara, acıya, arzulara sevk etmekti. *Sturm und Drung* üslubu olan *Empfindsamkeit* stilde eser veren müzisyenler, Fransız Rokoko akımının üslubu olan *Galant* stilinin ifade biçimini aşırı süslü, derin duygulardan yoksun ve yüzeysel bulmaktadır. Onlara göre müzik, derin duyguları ifade etmeli, kalbe ve ruha dokunmalıdır. Bu nedenle *Sturm und Drung* akımı, Barok döneminin mantıksal ve akılcıl müzikal unsurlarının yanı sıra, bir nevi Rokoko akımına da başkaldırmıştır. Müzikte, gerçek ve doğal duyguların aktarımını benimseyen bu yeni duyarlı yaklaşım aynı zamanda, bundan seneler sonra 19.yüzyılda cereyan edecek olan Romantik döneminde ilk kıvılcımları olarak kabul edilir. [100]

Sturm und Drung akımı, 1770'lerin derin duyarlılığını simgeler. Ön romantizm olarak da nitelendirilen bu duyarlı stil (*empfindsamkeit*) sezgi ve duyguyu her şeyin temeli olarak görür. Almanlar her bir müzik cümlesinin yoğun duygularla ağırlaştığı bir anlatım gözetirler. Bu anlatımcı dil, orta sınıfın sanatıdır. Süslü değil, yalın hatta kabadır. *Sturm und Drung* akımı bestecisi, Barok duyarlılığını korumuş,

[99]İlke Boran- Yıldız Şenürkmez, a. g. e. , s. 148.
[100]Yüksel Pirgon, "Rasyonalizmden Sezgiselliğe Geçiş; Sturm Und Drang Akımı Ve Carl Philipp Emanuel Bach'ın Klavyeli Çalgılar Sonatlarına Genel Bir Bakış", *Ekev Akademi Dergisi*, Sayı 1, Cilt 71, İstanbul 2017, s.351.

karşıtlık ilkesini her öğeye abartarak uyarlamıştır. Tempolarda, ses dinamiğinde, armonilerde, modülasyonlarda, kromatizmi kullanışında hep zıtlıklardan yararlanılmıştır. Zamanın en gözde çalgısı *Klavikord*'dur. Bu çalgıda yorumcu, tuş üstünde parmağını titretmesi oranında duyarlılık gösterir. [101]

Şekil 16. Sonata per il organo solo di, wq 70/6.[102]

Yukarıda örneği gösterilmiş olan C. P. E. Bach'ın klavyeli çalgılar için yazmış olduğu sonatın çoğunlukla figürlü bas stilinden kaçınması, *Sturm und Drung* akımının sade ve ilerici yönünü yansıtmaktadır. [103]

3.7. Yedinci Alt Problem

C. P. E. Bach'ın Bestelemiş Olduğu Flüt Eserleri

C. P. E. Bach besteleriyle, Georg Anton Benda (1722-1795), Bernhard Joachim Hagen (1720-1787), Ernst Wilhelm Wolf (1735-1792) ve Friedrich Wilhelm Rust (1739-1796) gibi Alman bestecilerini etkilemiştir. Etkisi çağdaşlarıyla sınırlı

[101]Elvin İlyasoğlu, a. g. e. , 49.
[102]Yüksel Pirgon, a. g. e. , s.359.
[103]Yüksel Pirgon, a. g. e. , s.359.

kalmamış, Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809-1847) ve Carl Maria von Weber (1786-1826)'e kadar uzanmıştır.[104]

C. P. E. Bach, çeşitli türlerde eser bestelemiştir. Bestelemiş olduğu eserleri çoğu, Barok dönemden Klasik döneme geçiş sürecindedir. Müzik tarihinde çok önemli bir zaman dilimini kapsayan bu geçiş sürecine, besteleriyle çok önemli katkılarda bulunmuştur. Bestelemiş olduğu klavye sonatları, müzik tarihinde devrim niteliğindedir. Üflemeli çalgılar için bestelemiş olduğu eserler, günümüzde de icracıların repertuvarında vazgeçilmez yerini almıştır. Bestelemiş olduğu eserlerle, hem müzikal açıdan hem de teknik açıdan, müzik tarihinde önemli bir besteci olarak yerini almıştır.

3.7.1. Flütlü Oda Müziği Eserleri

- D minör, H.569 (flüt-keman-sürekli bas)
- A majör, H.570 (flüt-keman-sürekli bas)
- G majör, H.571 (flüt-keman-sürekli bas)
- F majör, H.588 (flüt-keman-sürekli bas)

3.7.2. Flüt Konçertoları

- Flute Concerto in A minör, H.431
- Flute Concerto in D minör, H 484
- Flute Concerto in G majör, H 445
- Flute Concerto in A majör, H. 438
- Flute Concerto in B-flat Majör, H. 435

[104] Doris Powers, a. g. e. , s.17.

3.7.3. Flüt Sonatları

- Flute Sonata in E major, H.506
- Flute Sonata in C major, H.515
- Flute Sonata in G major, H.550
- Flute Sonata in A minor, H.55

3.8. Sekizinci Alt Problem

C. P. E. Bach'ın, Re Minör Flüt Konçertosu'nun İcra Yönünden İncelenmesi

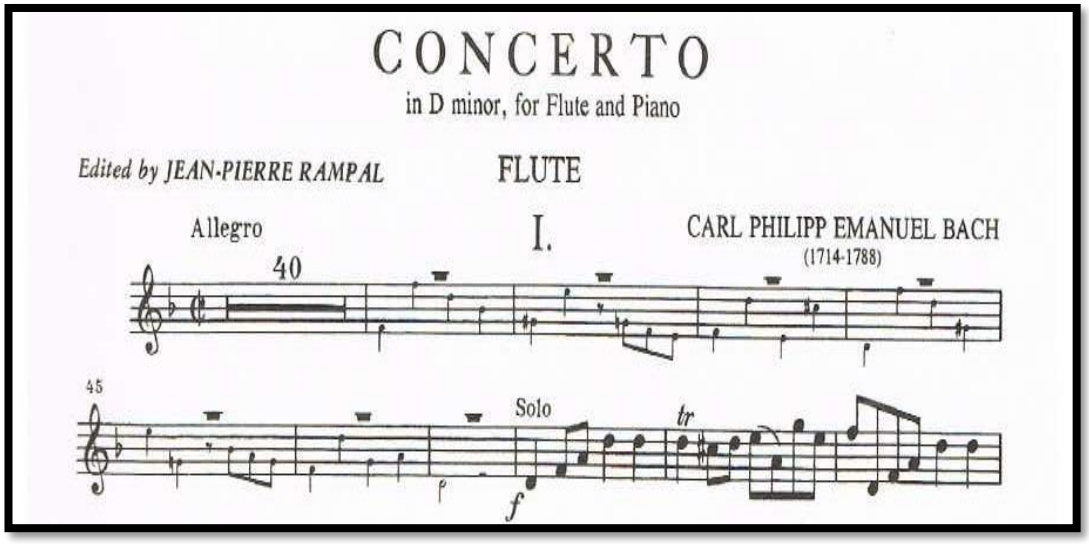
18. yüzyılın önemli Alman bestecilerinden C. P. E. Bach, flüt için çeşitli formlarda eser bestelemiştir. Dokuz flüt sonatı, on trio sonatı bir de solo sonatı bestelemiştir. Oda müziği için yazmış olduğu üç kuartet, iki divertimento, bir de flüt-keman düeti vardır. Üç adet de flüt konçertosu bestelemiştir. Flüt ve orkestra için yazmış olduğu Re Minör Flüt Konçertosu, Barok dönemin ve Klasik dönemin özelliklerini taşımaktadır. Müzikal ve teknik açıdan barındırdığı özelliklerle, flüt repertuvarında önemli bir yere sahiptir. [105]

3.8.1. Birinci Bölüm

Allegro başlıklı birinci bölüm, sebare olarak yazılmıştır. Konçerto, orkestranın kırk yedi ölçülük girişiyle başlar. Kırk sekizinci ölçüde *forte* nüansında solo flüte bırakır. Flüt için en pes notalardan biri olan *re* notasıyla başlayan solo, devamında arpej çıkarak fa-la-re notalarıyla devam eder. Yani solo başlangıcında *Re minör* tonunun arpejiyle başlar. Başlangıçta kullanılan bu arpeji çalarken, *kreşendo* uygulanmalıdır ve legato çalınmalıdır.

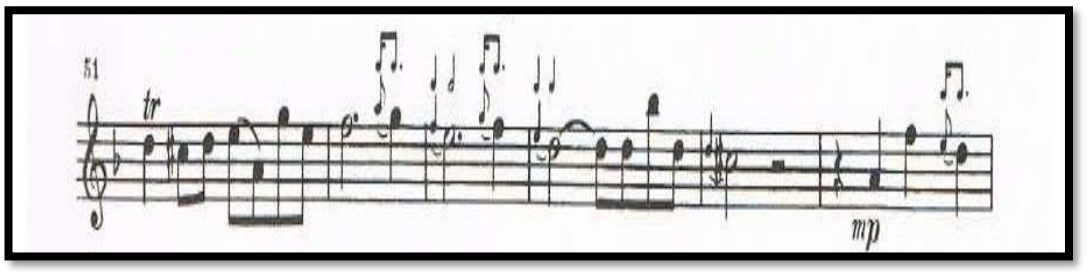
[105] Nilay Gösterişli, *18. Yüzyıl Flüt Repertuvarı*, (Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü), Eskişehir 2019, s.12.

Örnek 1. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (1. ve 50. ölçüler arası). [106]

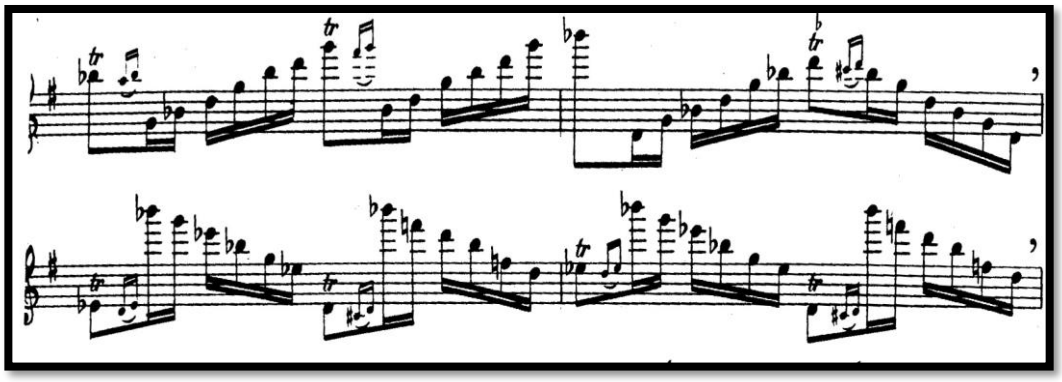
Elli birinci ölçüde *re* trili ardından, on altılık bağlı on altılık bağsız notalar görülmektedir. Elli ikinci ölçüden elli beşinci ölçüye kadar süsleme notaları göze çarpmaktadır. Elli altıncı ölçüde *forte* devam eden nüans, *mezzo piano* nüansında yazılmıştır. Bu notaları icra ederken, müziğin kesilmemesi için nefes yerlerine ve notaların süre değerlerinin tam anlamıyla doğru şekilde icrasına dikkat edilmelidir. Cümle sonlarında entonasyonun bozulmamasına özellikle dikkat edilmelidir. Süsleme notalarının icrası temiz ve anlaşılır olmalıdır. Aşağıda, konçertonun içerisindeki süsleme ve tril notalarının daha rahat icrası için örnekler sunulmuştur.

Örnek 2. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (51. ve 56. ölçüler arası).

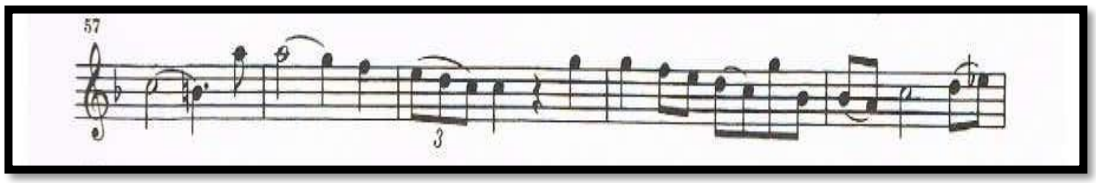

[106]C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu'nun notaları, https://www.evertoniansforchange.com adresinden temin edilmiştir. (09.01.2022)

Örnek 3. Süsleme Notaları ve Tril Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No. 19' dan Bir Kesit.
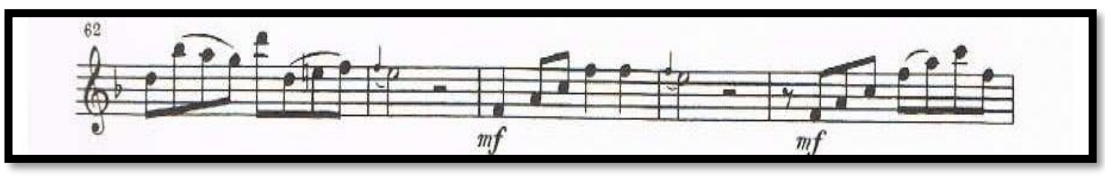

Örnek 4. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (57. ve 61. ölçüler arası).

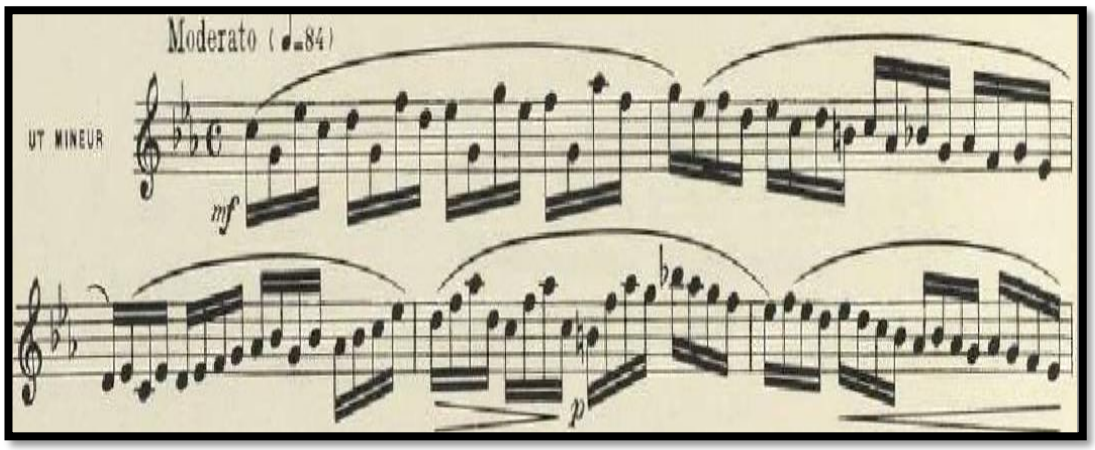
Birinci bölümün 57. ölçüsünden 61. ölçüsüne kadar olan bu pasajda, bağlı dörtlük, noktalı sekizlik ve bağlı on altılık üçleme notalar göze çarpmaktadır. 59.ölçüdeki sekizlik do notasından sonra gelen es, nefes yeri olarak kabul edilebilir. Eserin bu pasajı da bölümün devamı gibi *legato* icra edilmelidir ve yumuşak bir dil kullanılmalıdır. Sakin ve durağan devam eden müziğin kesintisiz icrası oldukça önemlidir.

Örnek 5. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (62. ve 66. ölçüler arası).

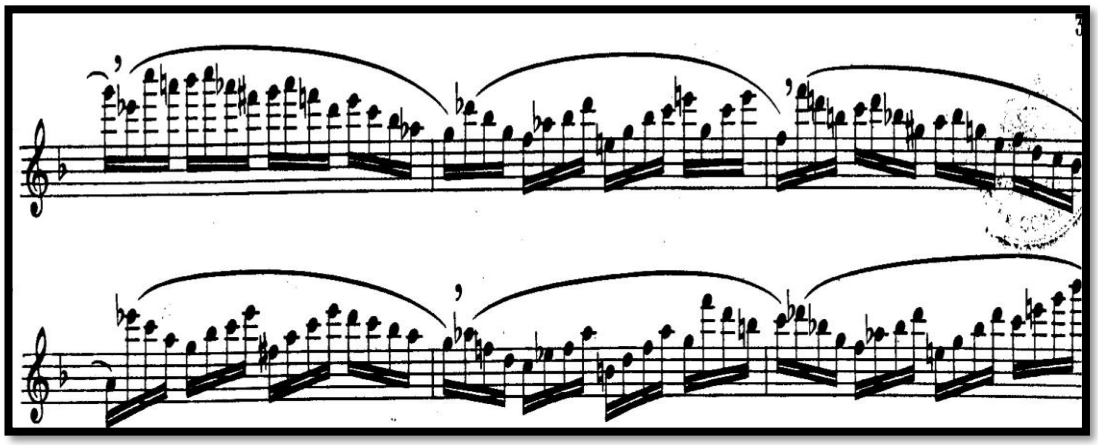

63. ölçüde süsleme notası, 64. ve 66. ölçüde ise tekrar arpej yürüyüşü görülmektedir. Bu arpej yürüyüşü, *Fa majör* tonudur. 56. Ölçüden 64. Ölçüye kadar nüans mezzo piyanoyken, 64. ölçüde nüans *mezzo forte* nüansına yükselmiştir. Aşağıda, birinci bölümde sıkça görülen arpej yürüyüşlerinin daha rahat icrası için çalışmalar sunulmuştur. Ayrıca bu etüt, tril çalışması da içermektedir. Eserin içerisindeki hızlı çalınması gereken triller ve bağlı notalar etüt sayesinde daha rahat icra edilebilir.

Örnek 6. Bağlı Nota Çalışması, *Methode Complete For Flute* S.142.'den Bir Kesit.
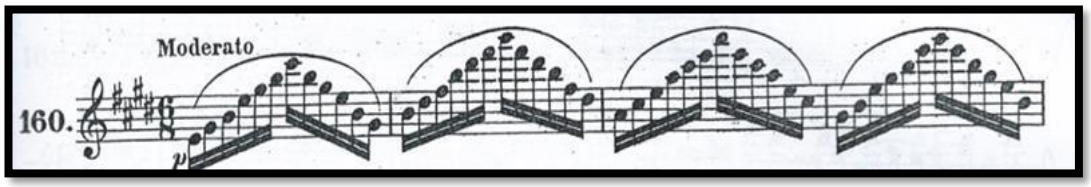

Örnek 7. Bağlı Nota Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No.16' dan Bir Kesit.

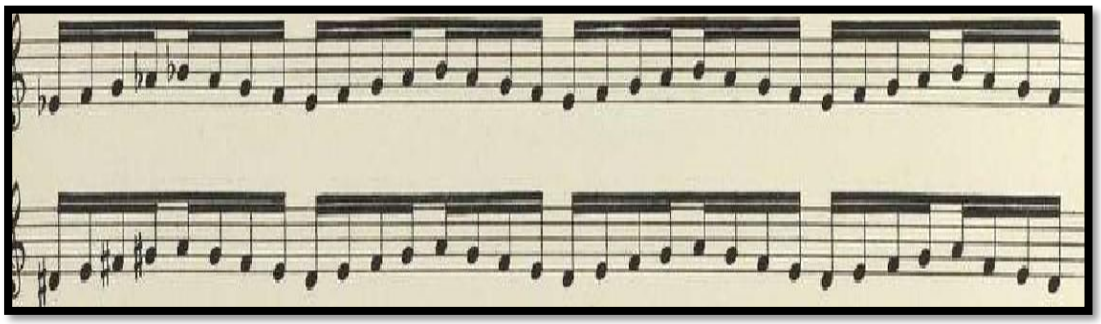
Örnek 8. Tril Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No.8'den Bir Kesit.

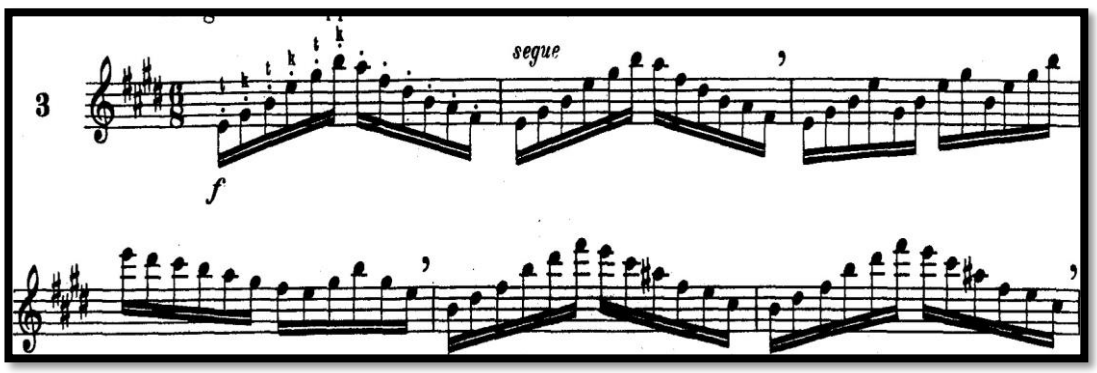
Örnek 9. Bağlı Arpej Çalışması, *G.Gariboldi E.P.S.*, No.160.

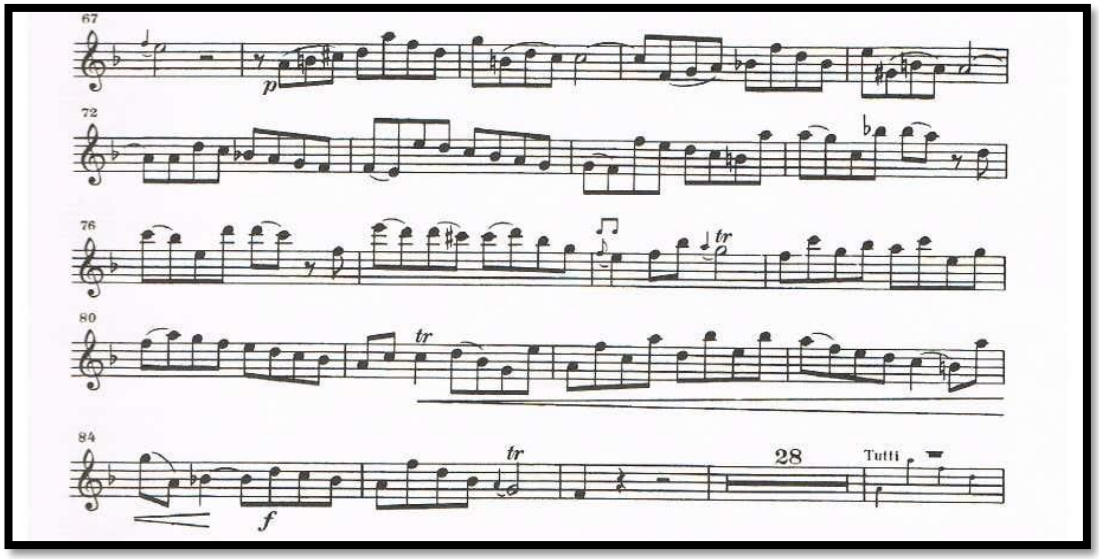
Örnek 10. Dilli Arpej Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No.3'den Bir Kesit.

Örnek 11. Arpej Çalışması, *Methode Complete For Flute,* S .128' den Bir Kesit.

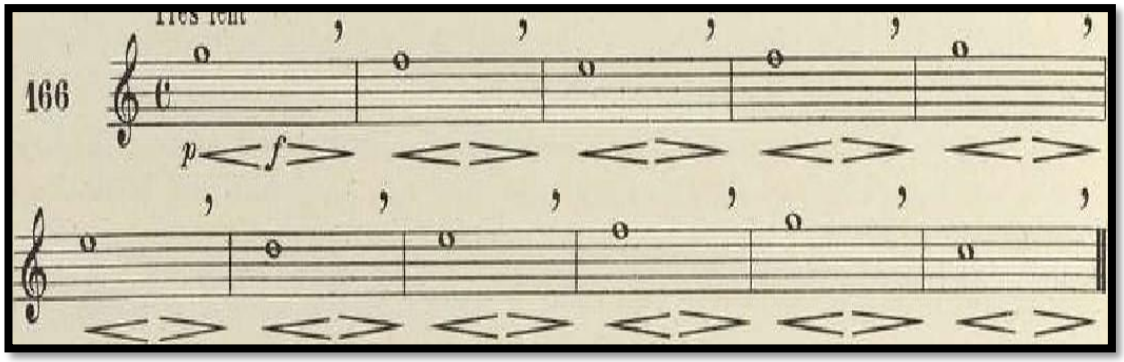

Örnek 12. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (67. ve 86. ölçüler arası).
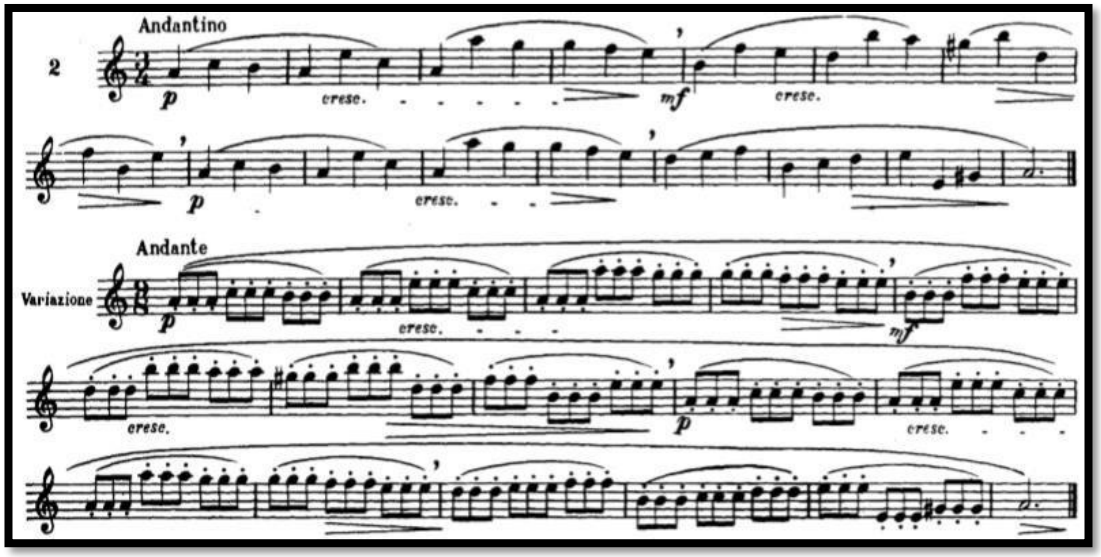

68. ölçüde piyano nüansına düşmektedir, tonun dışına çıkılarak *si bemol* notası natural olarak yazılmıştır ve 69. ölçüde de bu görülmektedir. Ölçüye yumuşak bir dille girilmelidir. 72.ölçüden itibaren tiz notalardan pes notalara doğru yürüyüş görülmektedir. Solo flüt, eseri orkestraya bırakmadan önce hazırlanmaktadır. Yürüyüşün temiz ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Eseri orkestraya bırakmadan önce, nüansımız yavaş şekilde yükselişe geçmelidir. 81. ölçüden itibaren üç ölçülük *kreşendo* görülmektedir.Solo flüt, 86.ölçüde nüansını forteye çıkarıp, eseri orkestraya bırakır. Aşağıda, konçertonun birinci bölümündeki kreşendo ve dekreşendoların, daha rahat ve net olarak icra edilmesi için çalışmalar sunulmuştur.

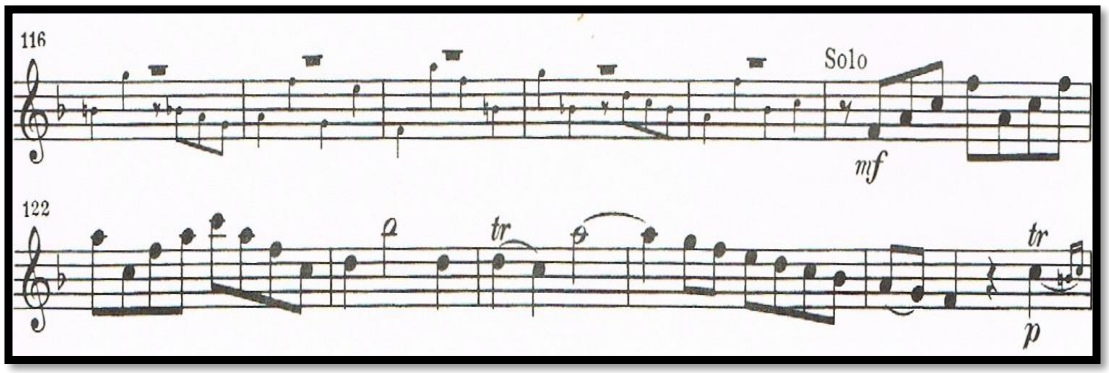
Örnek 13. Nüans Çalışması, *Taffanel- Gaubert, Methode Complete For Flute, No.166'den Bir Kesit.*

Örnek 14. Nüans Çalışması, *Marcel Moyse 24 Petites Etudes Mélodiques Avec Variations Metodu No.2 ve Varyasyon*.

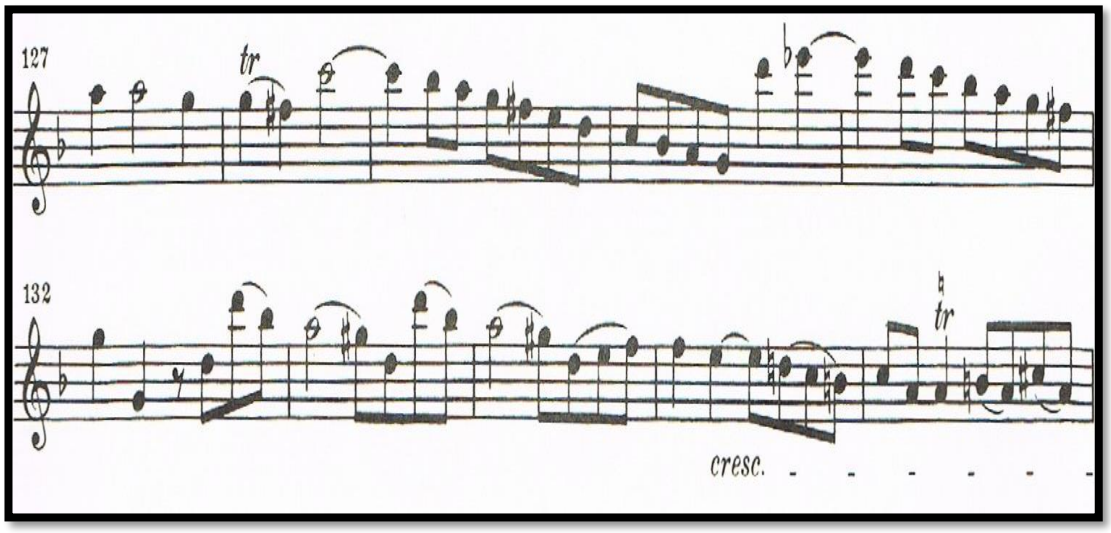

Örnek 15. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (116. ve 126. ölçüler arası).

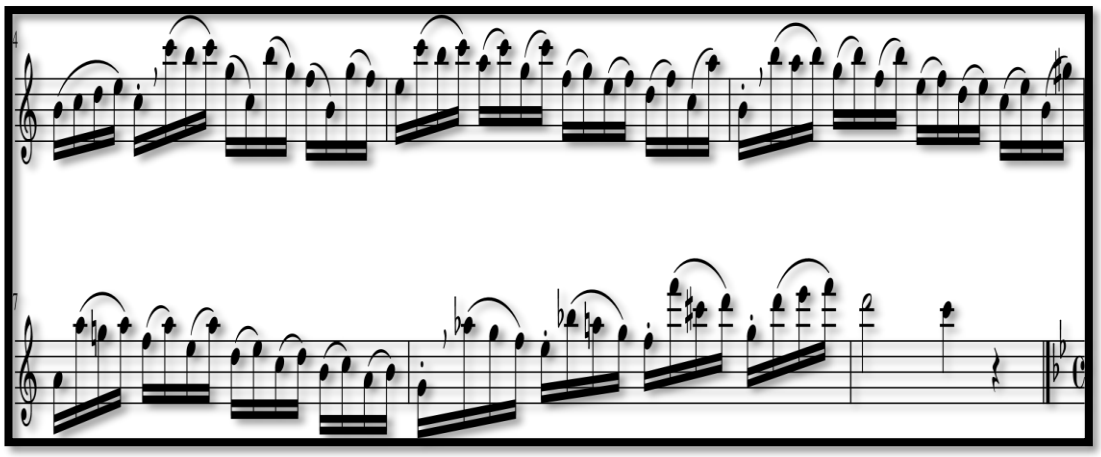
Orkestra 34.ölçülük icrasının ardından, 121.ölçüde solo flüte bırakır. Solo flüt, *Fa majör* arpej sesleriyle ve *mezzo forte* nüansında soloya giriş yapar. Müziğin süregelen şekli devam edebilmesi için 126.ölçüdeki es, nefes yeri olarak kabul edilebilir. Nefesin ardından nüans *piyanoya* düşer, *do* trili ve ardından birinci bölümde sıkça karşımıza çıkan süsleme notalarıyla eser devam eder. Birinci bölümde sıkça görülen nüans değişiklikleri ve süsleme notaları, bu pasajda da görülmektedir.

Örnek 16. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (127. ve 136. ölçüler arası).

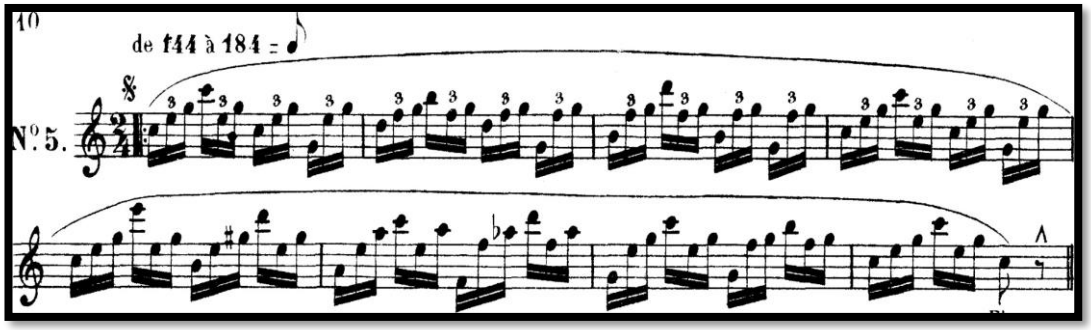

127.ölçüde piyano nüansında birinci bölüm devam eder. Yukarıda gösterilen on ölçülük pasajda, bağlı ve bağsız notalar görülmektedir. Müziği tam olarak yansıtabilmek için, bağlı ve dilli notaların ayrımını iyi yapmak gerekir. 132. ve 133.ölçüde ikinci oktav re notasından üçüncü oktav re notasına ani nota atlayışları görülmektedir. Bu nota atlayışlarının temiz ve pürüzsüz bir tonla icrası önemlidir. Birinci bölümün bu pasajının daha rahat icrası için aşağıda çalışmalar sunulmuştur.

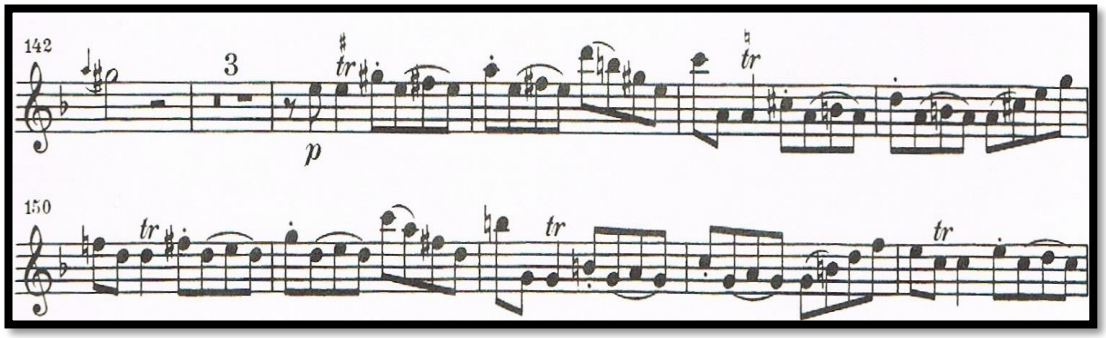
Örnek 17. Bağlı Nota Çalışması, *Marcel Moyse Flute Method No.11 Etüdünden* Bir Kesit.

Örnek 18. Bağlı Nota Çalışması, ***Reicert Flute Methodu, No.5'den Bir Kesit.***

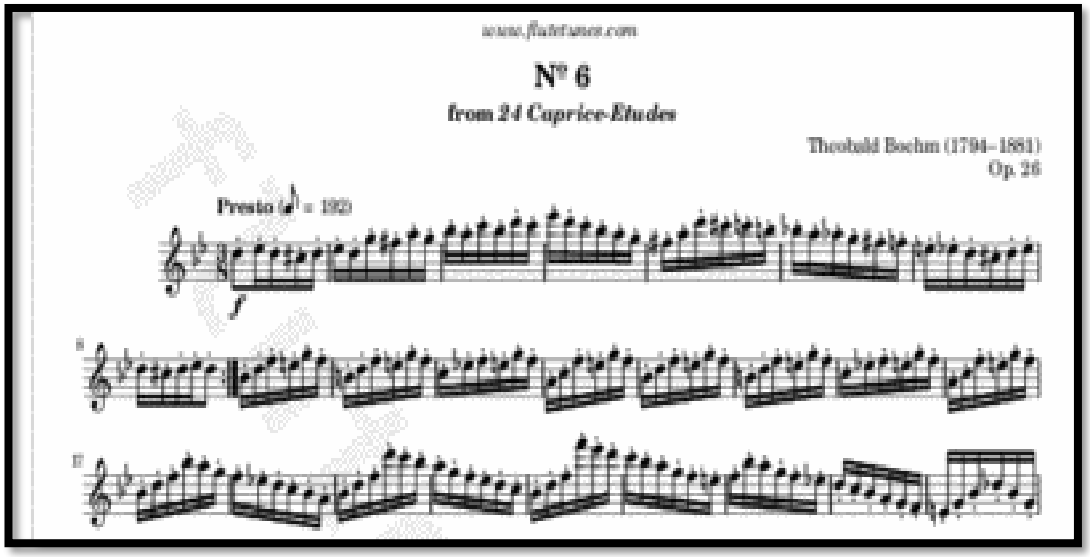

Örnek 19. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (142. ve 154. ölçüler arası).

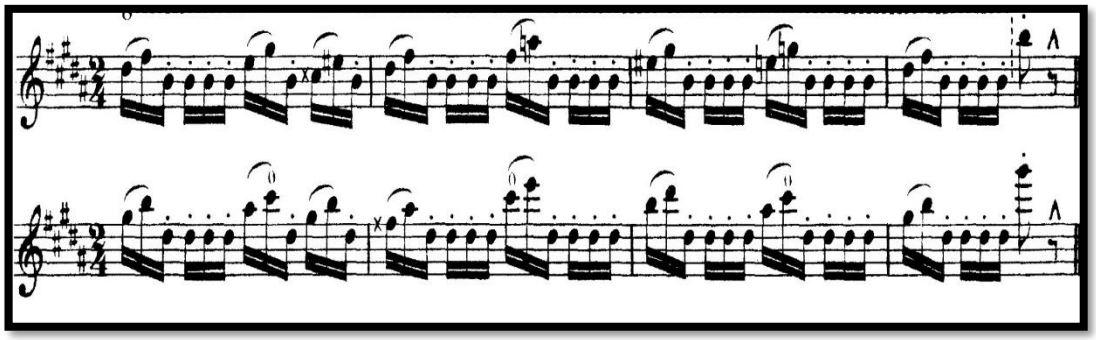

144.ölçüdeki üç vuruşluk es de, nefes kuvvetli bir şekilde alınmalıdır. 146.ölçüden itibaren uzun bir pasaj gelmektedir ve bu uzun pasajın esde alınan nefesle çalınması gerekmektedir. Böylelikle müzik kesintisiz bir şekilde devam etmelidir. Yukarıda gösterilen ölçüler aralığında, sürekli ton dışına çıkıldığı görülmektedir. Birinci bölümün zor pasajlarındandır. Gerektiğinde yavaş ritimde çalışmaya başlayıp, bölümün ritmi olan Allegro ritmine ulaşılmalıdır. Stakato notaların yazıldığı yerlerde, bir sonraki stakato nota kromatik olarak yazılmıştır. Bu stakato kromatik yürüyüşü belirtmek önemlidir. *Piyano* nüansında başlayan bu pasajda, stakato yürüyüşler *mezzo forte* nüansında icra edilmesi müziğin daha etkileyici yansımasında yardımcı olacaktır. Aşağıda, stakato ile ilgili çalışma sunulmuştur.
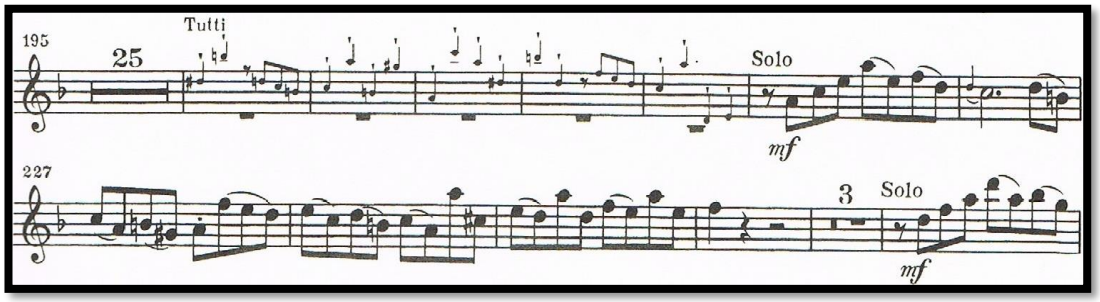
Örnek 20. Stakato Nota Çalışması, *Theobald Boehm Etüt Kitabı No.6'dan* Bir Kesit.

Örnek 21. Staccato Nota Çalışması, *Reicert Flute Methodu, No.7'den Bir Kesit.*
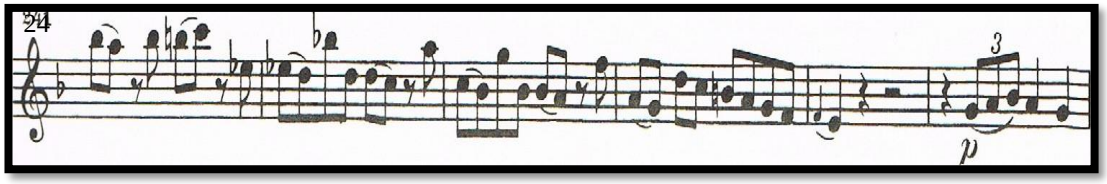

Örnek 22. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (195. ve 234. ölçüler arası).
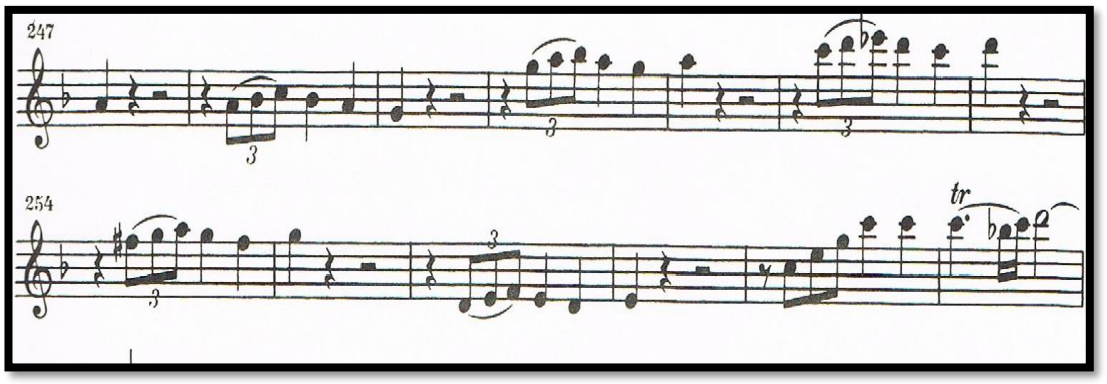

Solo flüt, 194.ölçüde yerini orkestraya bırakmaktadır. Otuz ölçü uzunluğundaki orkestra icrasının ardından, 225.ölçüde solo flüt, *La minör* arpej notalarıyla ve *mezzo forte* nüansında tekrar giriş yapmaktadır. Solo flütün devraldığı ikinci ölçüden itibaren, üçlü nota inişleri görülmektedir. Bu üçlü nota inişleri aynı zamanda, iki bağlı bir dilli yazılmıştır. Bu pasajın icrasında, iki bağlı bir dilli ve üç bağlı bir dilli notaların icrasına dikkat edilmelidir. Bestelenen müziğin tam olarak yansıması için bu bağlı ve dilli notaların icrasına önem verilmelidir. Orkestranın 231.ölçüdeki üç ölçülük icrasının ardından solo flüt, konçertonun asıl tonu olan *Re minör* tonunun arpej notalarıyla tekrar giriş yapmıştır.

Örnek 23. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (241. ve 246. ölçüler arası).

235. ölçüden itibaren, bu kez re minör tonunda, üçlü tona yürüyüşleri görülmektedir. 241. ölçüden sonra, tekrar ton değişimleri görülmektedir. Pes notalara doğru dörtlü nota inişleri göze çarpmaktadır. Bu nota inişleri yukarıdaki örnekte ok ile gösterilmiştir. 241. ölçüden 245. ölçüye kadar dekreşendo yapılması müziğin anlatımı açısından daha etkili olacaktır ve 246. ölçüde *piyano* nüansına bağlanmaktadır.

Örnek 24. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (247. ve 259. ölçüler arası).

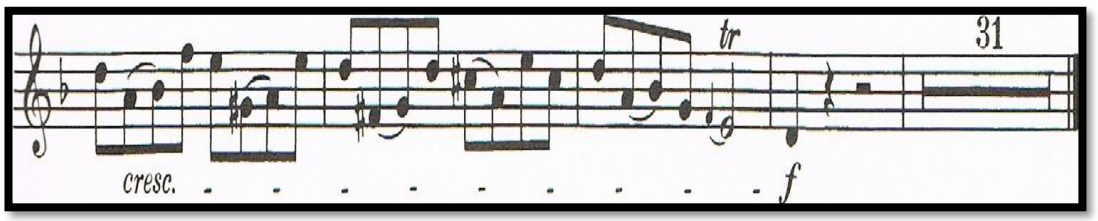
Solo flüt 246. ölçüde piyano nüansına ulaştıktan sonra, orkestrayla on iki ölçülük soru cevap niteliğinde müzik oluşturmaktadır. Soru cevap şeklinde oluşan müzikte, solo flüt piyano nüansında ve yumuşak bir dille orkestraya cevap vermelidir. Bu pasajda da ton değişiklikleri görülmektedir.

Örnek 25. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (282. ve 286. ölçüler arası).

282. ölçüden, örnek on üçte gösterilmiş olan 146. ölçüdeki nota yürüyüşlerinin benzeri farkı notalarla yazılmıştır. *Mezzo piyano* nüansında başlayan pasajda, stakato notalar ve bağlı notaların icrasına özen gösterilmelidir. Yine kromatik stakato notaların çıkışları temiz ve anlaşılır şekilde icra edilmelidir.

Örnek 26. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Birinci Bölüm (309. ve 343. ölçüler arası).

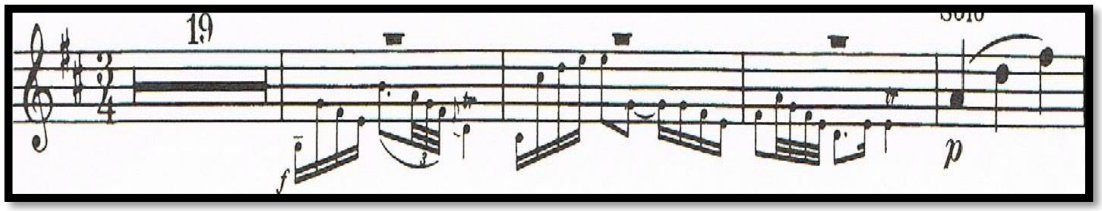

Bir dilli iki bağlı yazılan Allegro bölümünün son dört ölçüsü, mezzo piano nüansından başlayarak kreşendoyla forte nüansında son bulmaktadır. Forte nüansında başlayan konçertonun Allegro bölümü, forte nüansıyla kuvvetli şekilde son bulmalıdır. Allegro bölümü flütün kreşendonun icrası sonrası, 31 ölçülük orkestra icrasıyla bitmektedir.

3.8.2. İkinci Bölüm

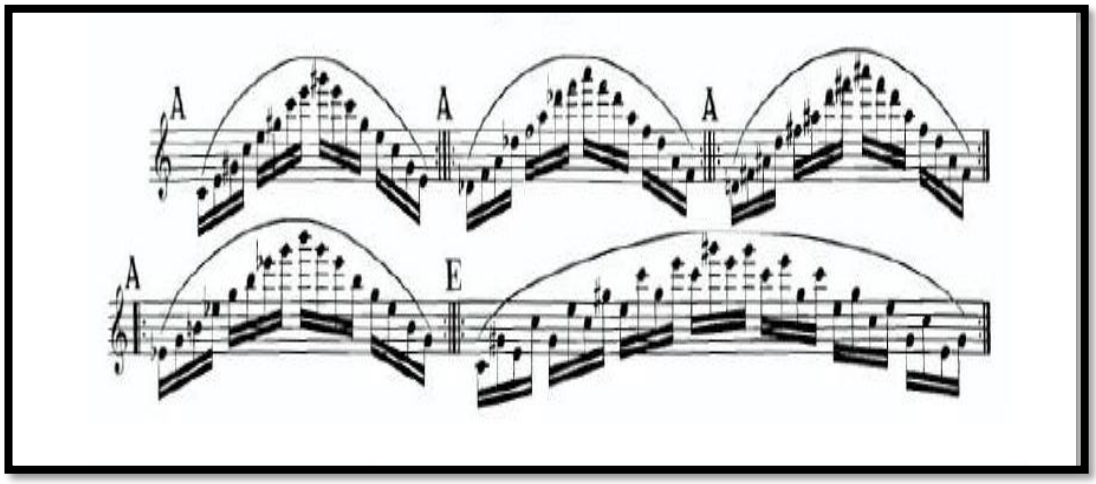
Un poco Andante başlıklı ikinci bölüm, *re majör* tonunda 3\4'lük yazılmıştır. Yirmi iki ölçülük orkestranın icrasıyla başlayan ikinci bölüme, yirmi üçüncü ölçüde *piyano* nüansında solo flüt giriş yapar. Konçertonun ikinci bölümünün müziği, oldukça duygu yüklü yazılmıştır. Temiz tonda, yumuşak dille ve duygusal şekilde icra edilmesi müziğin yansımasında etkili olacaktır.

Örnek 27. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (1. ve 23. ölçüler arası).

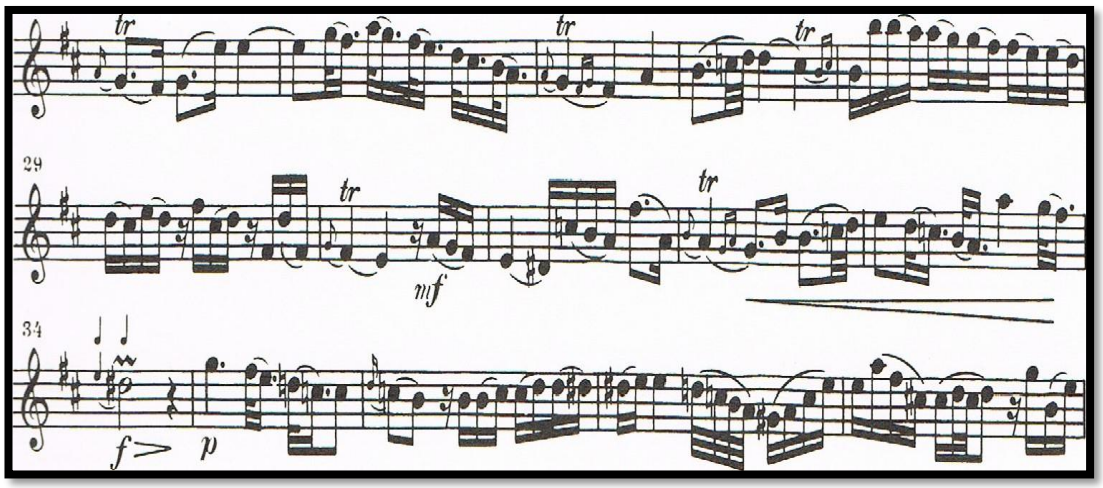

Aşağıda gösterilmiş olan bağlı nota çalışması, konçertonun ikinci bölümündeki bağlı notaların daha kolay icra edilmesine yardımcı olacaktır. Bu egzersizleri icra ederken artikülasyona dikkat edilmelidir. Ayrıca egzersizi çalışırken, forte ve piyano nüanslarında çalışılması daha faydalı olacaktır.

Örnek 28. Bağlı Nota Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No.16' dan Bir Kesit.

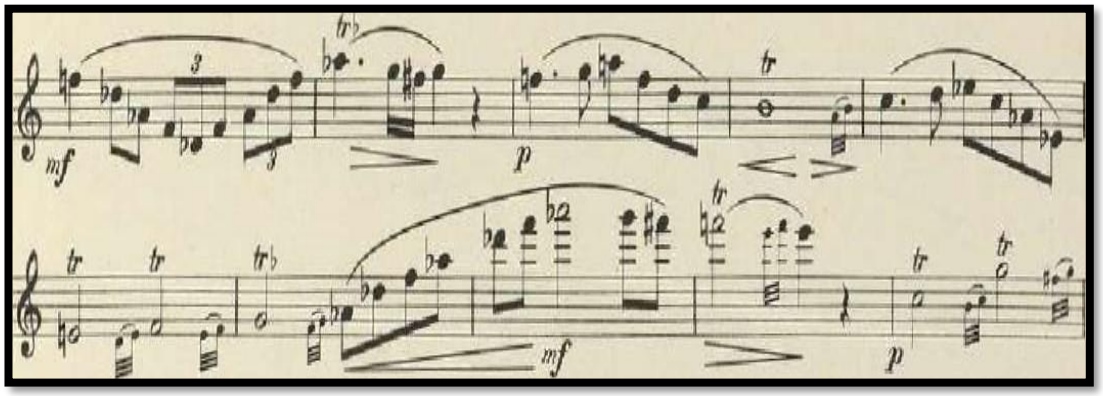

Örnek 29. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (24. ve 38. ölçüler arası).
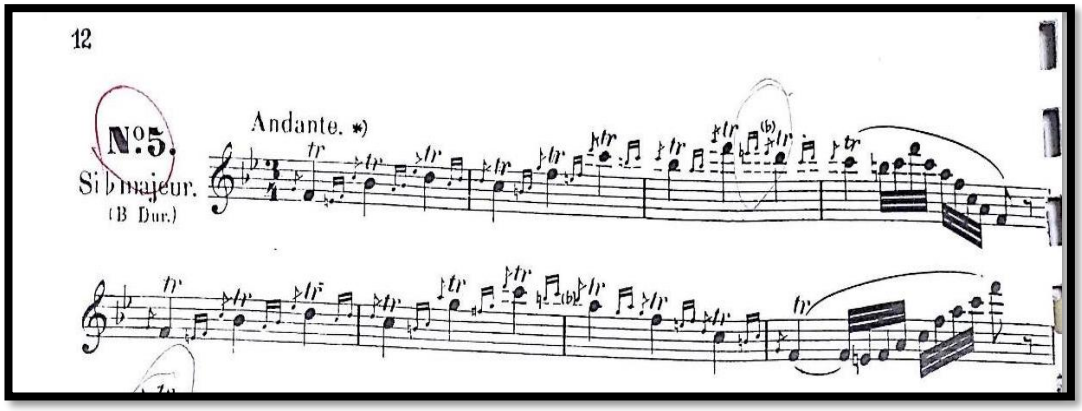

Allegro bölümünde olduğu gibi Andante bölümünde de süsleme notaları ve triller yazılmıştır. 32'lik ve 16'lık yazılan notalar görülmektedir. 32'lik notalardan sonra gelen noktalı 16'lık notaların süre değerlerinin yazıldığı gibi icrası önemlidir. Bağlı ve iki bağlı notaların icrasına dikkat edilmelidir. Aşağıda, Andante bölümünün 32'lik, 16'lık notalarının ve trillerinin daha rahat icrası için çalışmalar sunulmuştur.

Örnek 30. Tril Çalışması, *Taffanel- Gaubert, Methode Complete For Flute No.14'den Bir Kesit.*

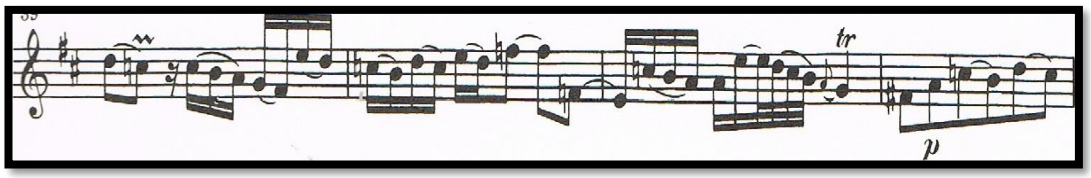

Yukarıda gösterilmiş olan egzersiz, eserin ikinci bölümündeki tril notalarının, süregelen bağlı notaların ve nüans geçişlerinin daha rahat icras edilmesine yardımcı olacaktır.

Örnek 31. Tril ve Bağlı Nota Çalışması, *Theobald Boehm Flute Method No.5'* den bir kesit.

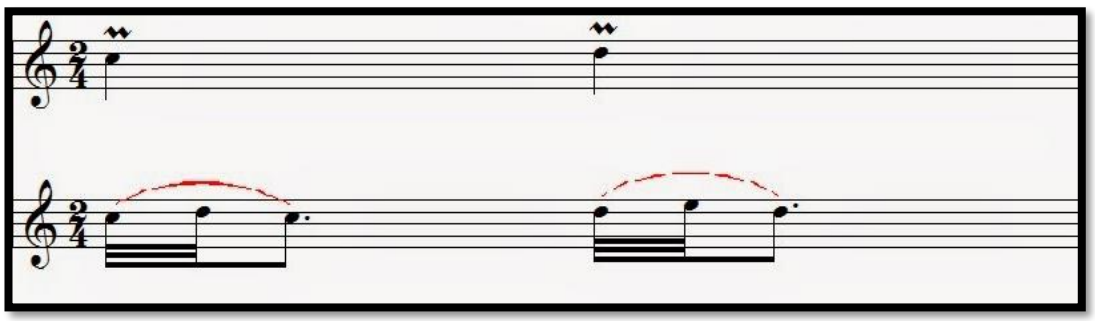

Örnek 32. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (39. ve 42. ölçüler arası).
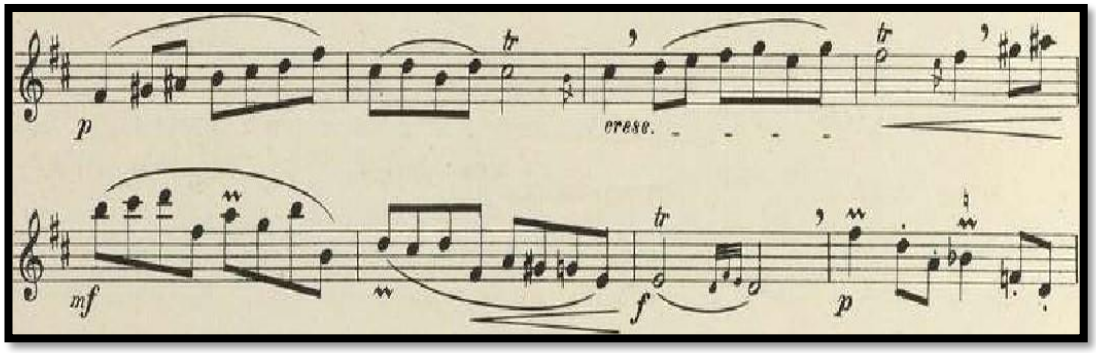

39. ölçüde re majör tonunun arızası olan *do diyez* notası, *do natural* olarak yazılmıştır. Mordan ve süsleme notaları bu pasajda da icra edilmektedir. Mezzo forte nüansında başlayan pasaj, 42. ölçüde piyano nüansına düşmektedir. 16'lık notaların ardına gelen sekizlik ve dörtlük notaların icrasında, vibratonun sık şekilde icrası müziğin anlatımını güçlendirecektir.

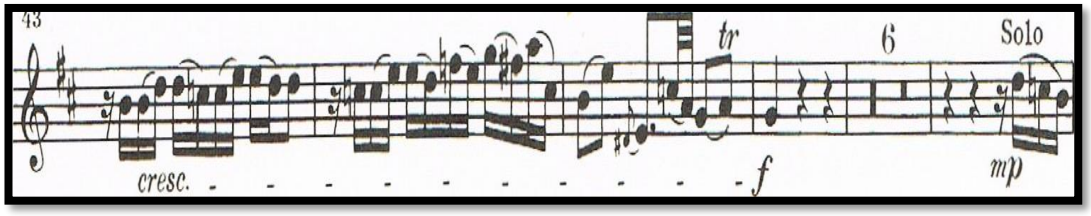
Örnek 33. Mordan Çalışması, *Flute Taffanel- Gaubert Method'dan* Bir Kesit.

Örnek 34. Mordan Çalışması, ***Flute Taffanel- Gaubert Method, No.14'den Bir Kesit.***
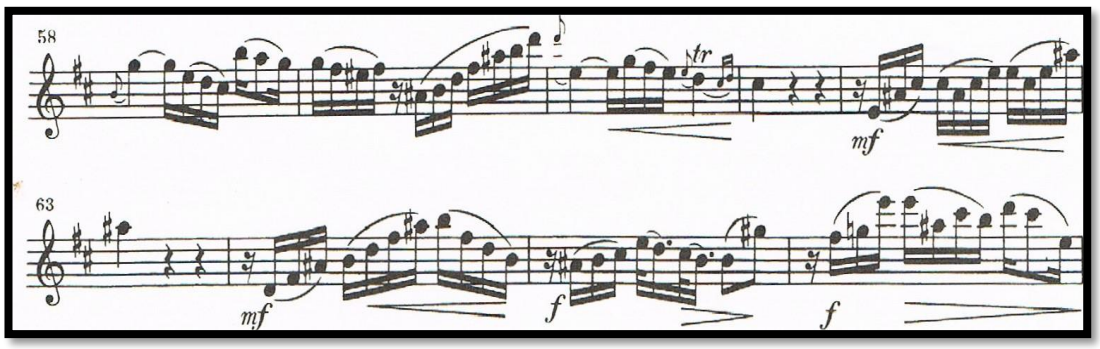

Örnek 35. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (46. ve 53. ölçüler arası).

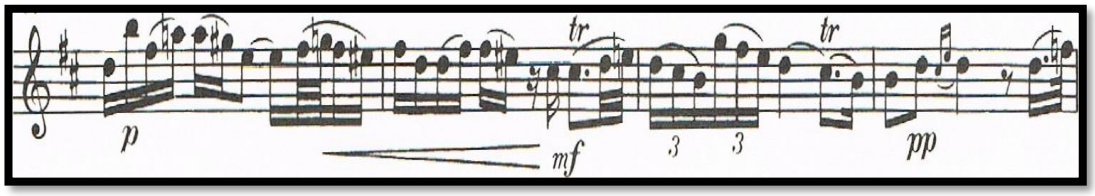
43. ölçüde başlayarak dört ölçülük büyük bir kreşendo görülmektedir. Solo flütün orkestraya eseri bırakmadan önceki bu kreşendoyu belli etmek önemlidir. Flüt, Mi minör tonundaki icrasından sonra orkestraya bırakmaktadır.

Örnek 36. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (58. ve 66. ölçüler arası).

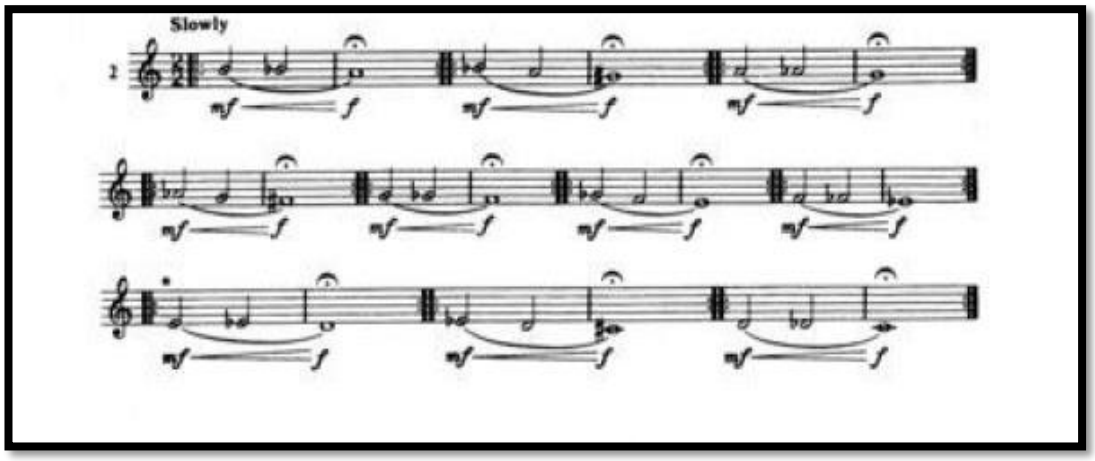
Andante bölümünün anlatım açısından en güçlü pasajlarından biri olan 58-66 ölçülerine dikkatle çalışılması gereklidir. Süsleme notalarından sonra gelen notaların temiz şekilde icrası önemlidir. Orta registerdaki si süsleme notasından sonra gelen sol, üçüncü oktavdaki re süsleme notasından sonra gelen ikinci oktav mi notaları, flüt için temiz çıkarılması güç olan pasajlardan olabilir. Müzikal anlatımın güçlü olması için kreşendo ve *decresendo*ların icrası bu pasajda oldukça önemlidir.

Örnek 37. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (67. ve 71. ölçüler arası).

67.ölçüden itibaren tonun dışına çıkılarak notalara farklı arızalar gelmektedir. Tonun haricindeki mi diyez ve sol diyez notaları görülmektedir. Bu notaların icrasına dikkat edilmelidir. 67.ölçünün son vuruşunda başlayan kreşendoyla nüans mezzo forteye, ardından 71.ölçüde piyanosimo nüansına düşülmektedir. Andante bölümünde sıkça karşımıza çıkan ani nüans değişikliklerinin icrasının doğru şekilde icrası çok önemlidir. Aşağıda nüans ile ilgili çalışmalar sunulmuştur.

Örnek 38. Nüans Ve Ton Çalışması, *Trevor Why 1 No.2.*

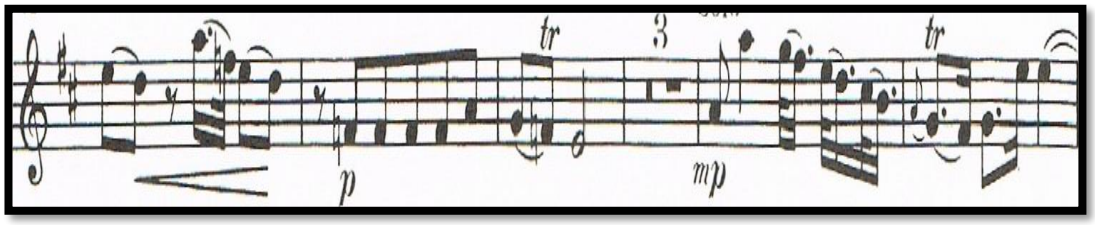

Örnek 39. 32'lik Nota Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No.10' dan Bir Kesit.

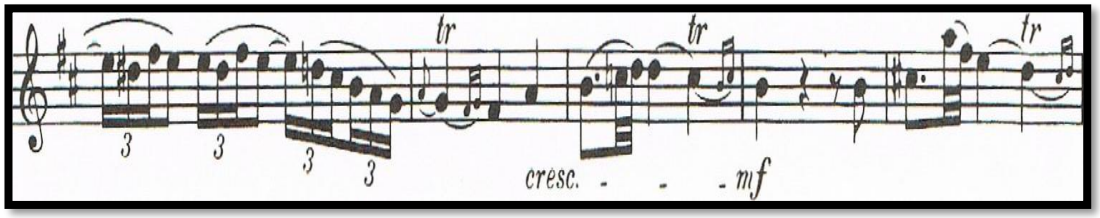
Yukarıda gösterilmiş olan egzersiz, konçertonun ikinci bölümündeki 32'lik nota geçişleri için çok faydalı olacaktır.

Örnek 40. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (71. ve 78. ölçüler arası).

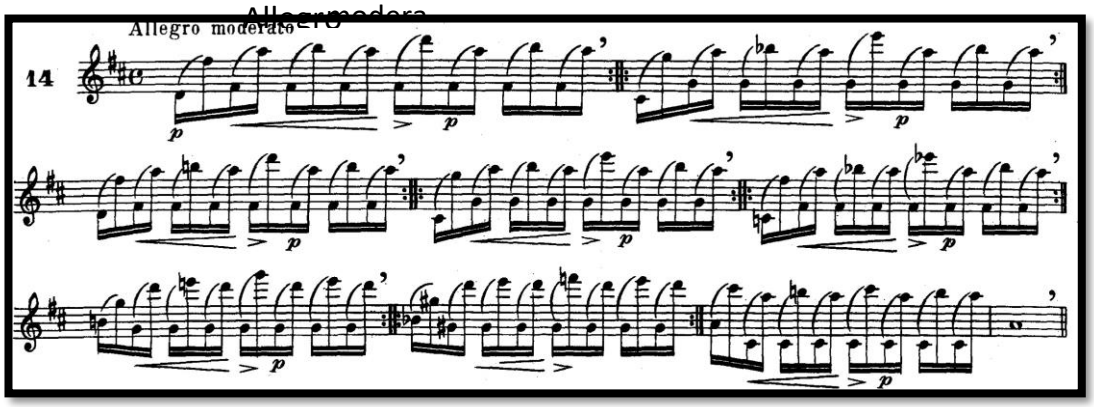

Solo flüt, 71.ölçüden itibaren tekrar ton değişimiyle 74.ölçüde orkestraya bırakmaktadır. Orkestranın üç ölçülük icrasından sonra, la notasının birinci oktavdan ikinci oktava atlayışıyla mezzo piano nüansında solo flüt giriş yapmaktadır. 32'lik ve noktalı 16'lık notaların süre değerlerine uygun olarak icrası bu pasajda da karşımıza çıkmaktadır.

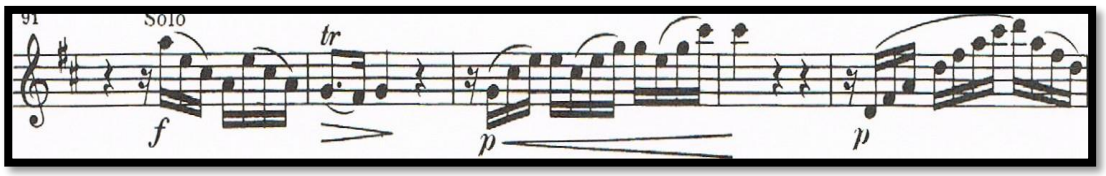
Örnek 41. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (79. ve 83. ölçüler arası).

Örnek 42. Bağlı Nota Ve Artikülasyon Çalışması, *Enseignement Complet de la Flûte Marcel Moyse* No.14' dan Bir Kesit.

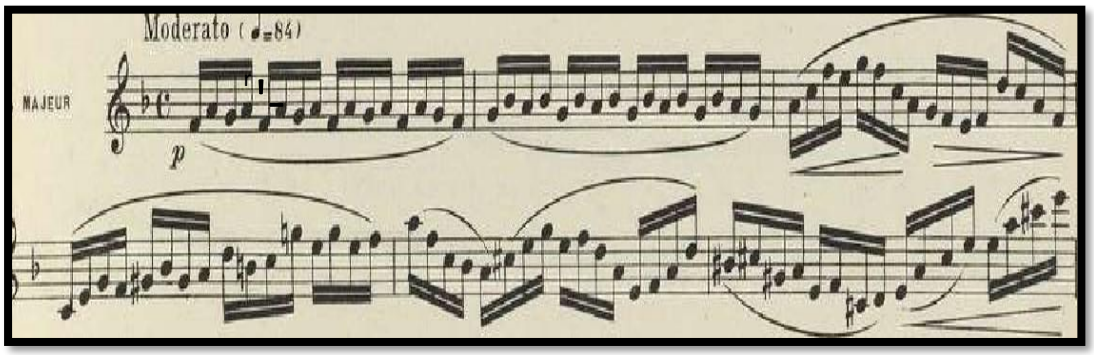

Örnek 43. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (91. ve 95. ölçüler arası).

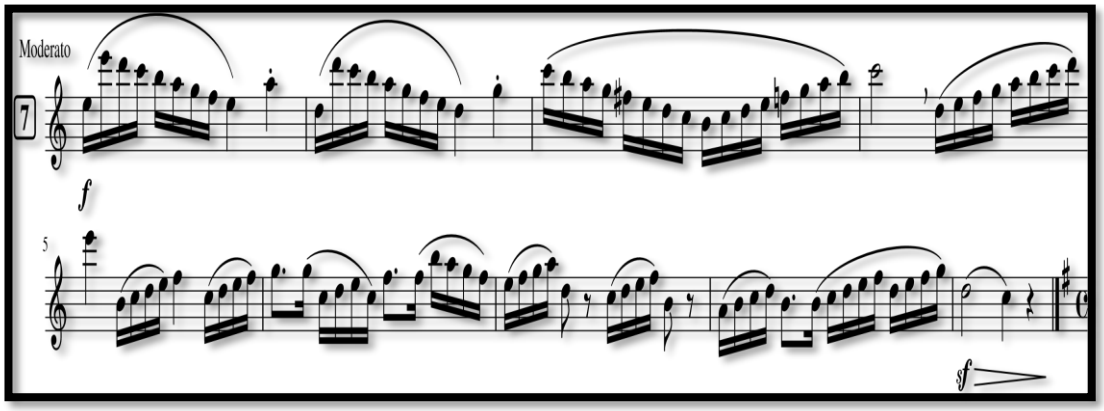

Orkestranın iki ölçülük icrasının ardından solo flüt, forte nüansında ve üç bağlı bir dilli notalarla solosuna başlamaktadır. 93. ölçüde piyano nüansına düşen flüt kreşendoyla mezzo forteye ve ardından tekrar piyano nüansına düşmektedir. Andante bölümünde bunun gibi ani nüans değişkenliklerinin görülmesi, müziğin oldukça zengin şekilde ifade edilmesi gerektiğini göstermektedir. Andante bölümünün icrası, ritmi yavaş olsa da müzikal açıdan ve teknik açıdan zordur. Aşağıda, Andante bölümünün bağlı notalarının daha rahat icrası için çalışmalar sunulmuştur.

Örnek 44. Artikülasyon Çalışması, *Taffanel- Gaubert Methode Complete For Flute, No.14'den Bir Kesit.*

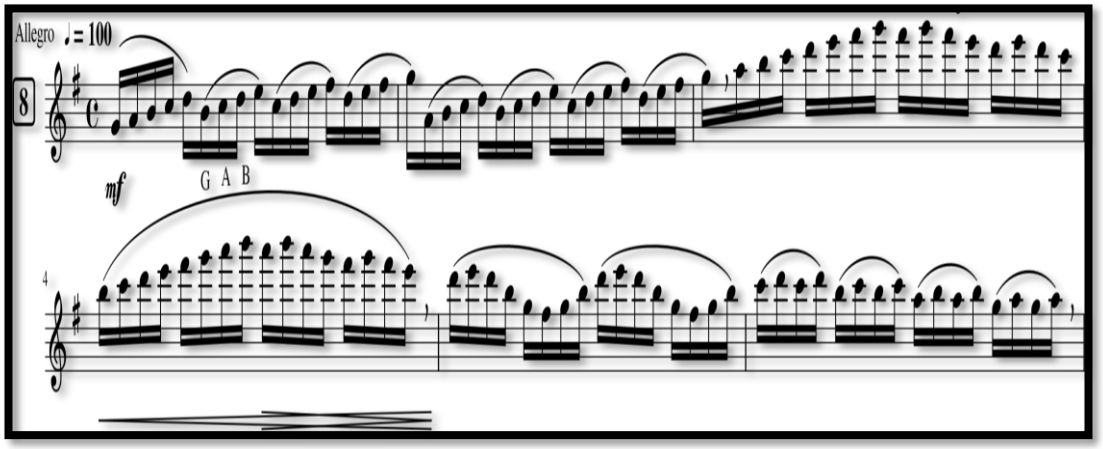
Örnek 45. Bağlı Nota Çalışması, *Marcel Moyse Etüt No.7.*

Örnek 46. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu İkinci Bölüm (100. ve 111. ölçüler arası).

Örnek 47. Bağlı Nota Çalışması, *Marcel Moyse Etüt No.8'* den bir kesit.
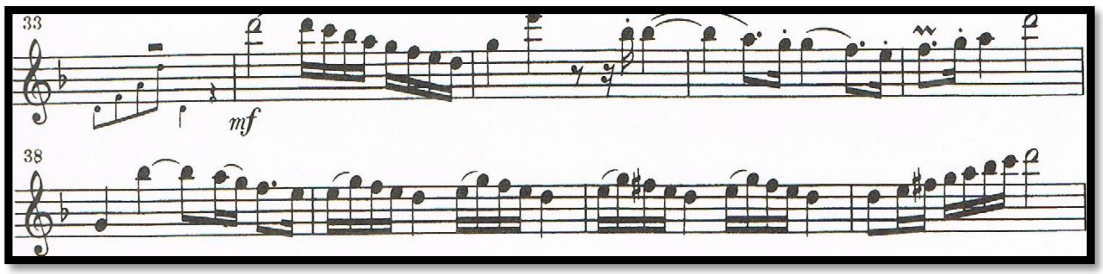

99. ölçüden itibaren flüt kadansı başlamaktadır. Flüt kadansının son ölçüsünde ise puandorg vardır. 100. ölçüdeki 16'lık notaların ilk vuruşlarındaki

notaları legato icra etmek müziğe anlam kazandıracaktır. Arpej notalarını uzatırcasına icra etmek, müzikalite açısından daha iyi duyulacaktır.

3.8.3. Üçüncü Bölüm

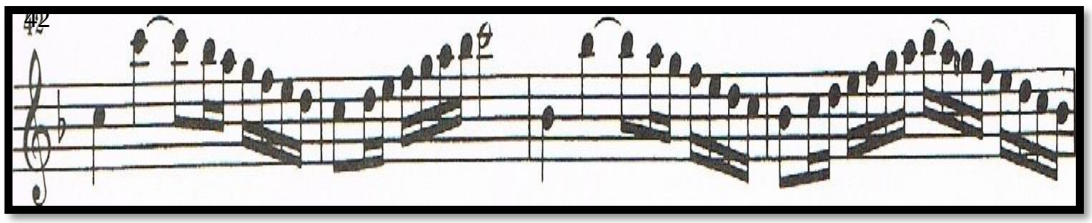
Allegro di Molto başlıklı üçüncü bölüm, 4/4'lük yazılmıştır. Üçüncü bölüm oldukça hızlıdır ve teknik açıdan kabiliyet gerektiren bir bölümdür. Orkestranın otuz üç ölçülük icrasıyla başlar. 34.ölçüde solo flüt, üçüncü oktav re notasıyla ve *mezzo forte* nüansında bölüme giriş yapar. Konçertonun son bölümü olan Allegro di molto bölümünün icrasına, keskin, kararlı ve sık vibratolu giriş yapılmalıdır.

Örnek 48. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (33. ve 41. ölçüler arası).

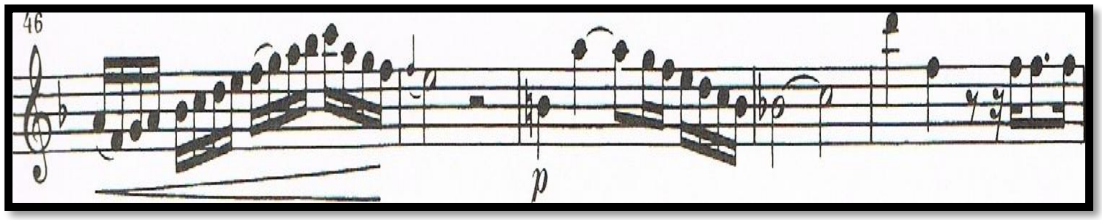
Üçüncü bölüm Allegro di Molto'nun girişinde, 16'lık notalar, bağlı notalar stakato notalar ve süsleme notası olan mordan göze çarpmaktadır. Noktalı 8'lik notalardan sonra gelen 16'lık stakato notaların doğru icrası müzikal açıdan önemlidir. 40.ölçüden itibaren ton değişiklikleri başlamaktadır.

Örnek 49. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (42. ve 45. ölçüler arası).

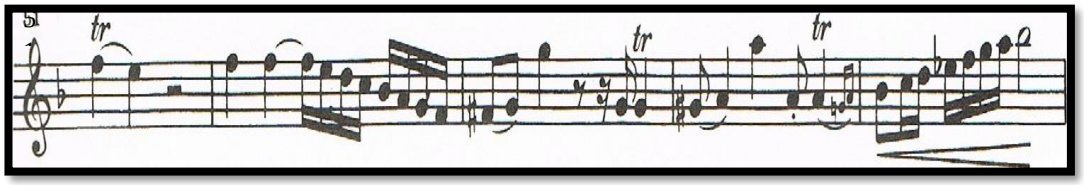
Bölümün 41. ölçüsünden başlayarak beş ölçülük gam dizisi nota yürüyüşü görülmektedir. Nota yürüyüşlerinin ilk seslerini oluşturan do, do oktavı ve si, si oktavı notalarının aksanlı bir şekilde çalınması, müzikal açıdan iyi duyulacaktır.

Örnek 50. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (46. ve 50. ölçüler arası).

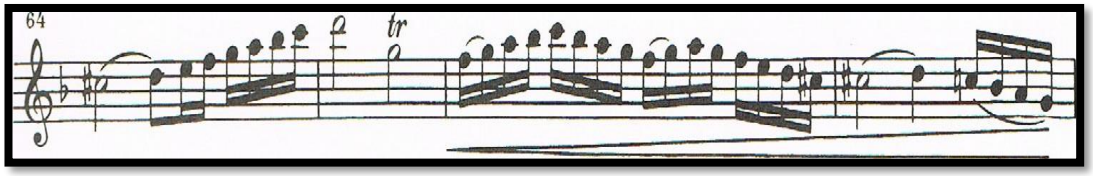
46. ölçüdeki ardışık nota yürüyüşünün devamında yazılmış olan kreşendo, mezzo forte nüansını, forteye yükseltmektedir. 48. ölçüde ise nüansımız forte iken, piyanoya düşmektedir. Konçertonun kalan iki bölümünde de görülen ani nüans değişiklikleri, üçüncü bölümde de karşımıza çıkmaktadır. Konçertonun müzikal açıdan oldukça zengin olduğu, yazılan ani nüans değişikliklerinden de anlaşılmaktadır. Allegro di Molto bölümü, konçertonun aynı zamanda final bölümüdür. Diğer iki bölümde de olduğu gibi titizlikle çalışılması gereken bir bölümdür. ,

Örnek 51. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (51. ve 55. ölçüler arası).

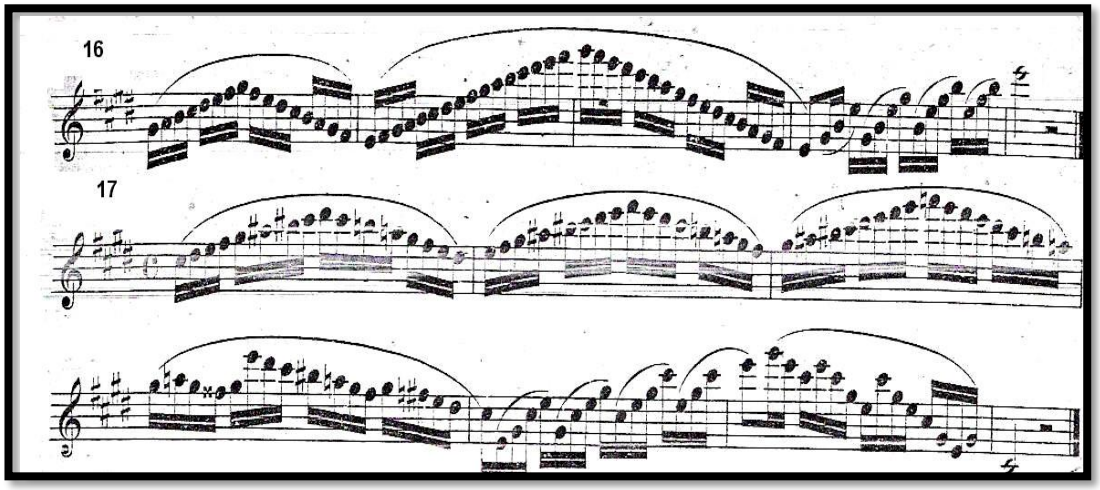
Yukarıda gösterilmiş olan üçüncü bölümün 51-55.ölçülerinde, tonun dışına çıkan nota arızaları göze çarpmaktadır. Nota arızalarını icra ederken oldukça dikkatli olunması gerekir. Trillerin ve 16'lık notaların icrasında da, süre değerlerinin tam olarak oturduğundan emin olunarak çalışılması gerekmektedir.

Örnek 52. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (64. ve 67. ölçüler arası).

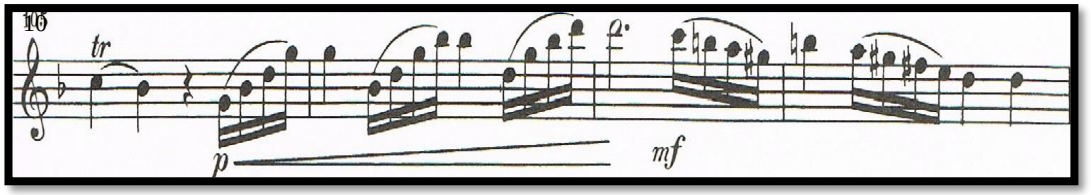

60. ölçüden itibaren solo flüt, on ölçü boyunca konçertoyu orkestraya bırakmaya hazırlanmaktadır. Bu pasajda, süsleme notaları ve 16'lık ardışık notalar görülmektedir. Solo flüt 66. ölçüde başlayan kreşendo ile birlikte, 69. ölçüde yerini orkestraya bırakmaktadır. Aşağıda, 16'lık ardışık notalar için çalışmalar sunulmuştu

Örnek 53. Bağlı Nota Çalışması, *Marcel Moyse No.16-17*.

Örnek 54. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (109. ve 112. ölçüler arası).

100. ve 112. ölçüler aralığında, ton değişiklikleri görülmektedir. Ton değişikleriyle birlikte gelen nota arıza değişikliklerine dikkat edilmelidir. Arpej notalarıyla birlikte yazılmış olan kreşendoların icrası, müzikalitenin yansıtılması için

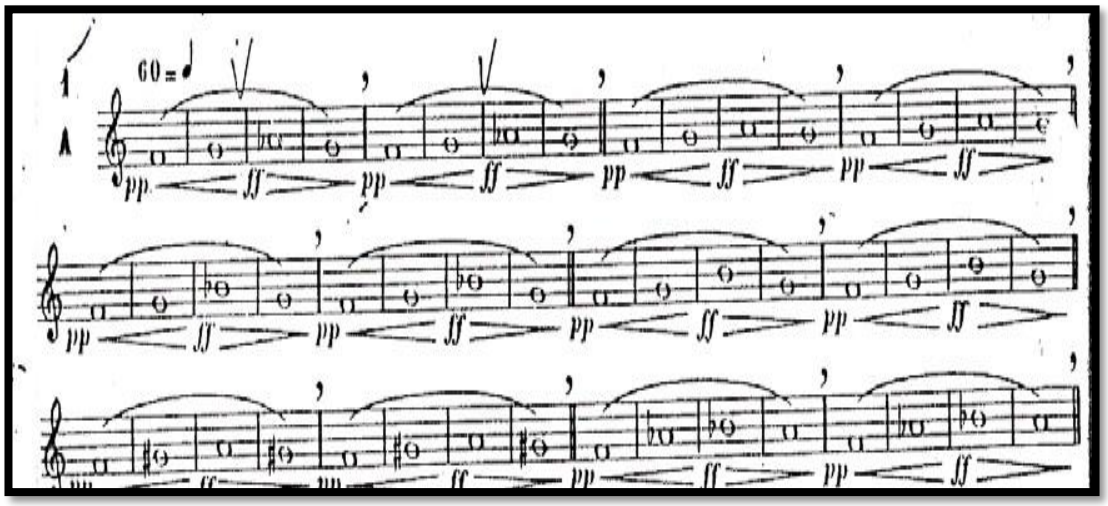
önemlidir. Konçertonun haricindeki bir tona girilirken kullanılan arpej notalarının icrasıyla birlikte nüans artışı da gözlenir.

Örnek 55. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (126. ve 129. ölçüler arası).

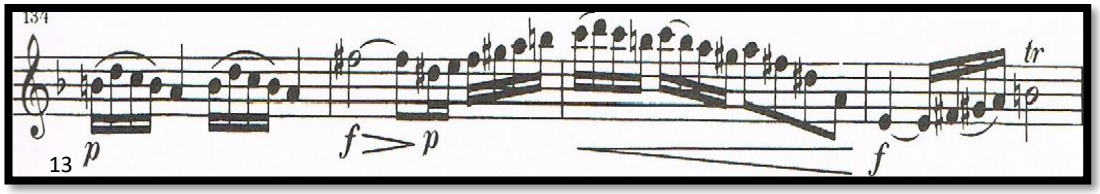
Konçertonun üçüncü bölümünün 111.ölçüsünden sonra, on üç ölçülük, 16'lık notalardan oluşan uzun bir pasaj görülmektedir. Konçertonun bu kısmında icracılar için nefes problemi yaşanabilir. 111.ölçüden önce nefes oldukça kuvvetli alınmalıdır. Müziğin sürekliliği açısından, nefesin kesilmeden icrası oldukça önemlidir. Bu ölçü aralığı, piyano nüansında ve temiz çalınmalıdır. Aşağıda nefes egzersizleri sunulmuştur.

Örnek 56. Nüans Çalışması, *Gülşen Tatu Flüt Methodu No.1*'den Bir Kesit.

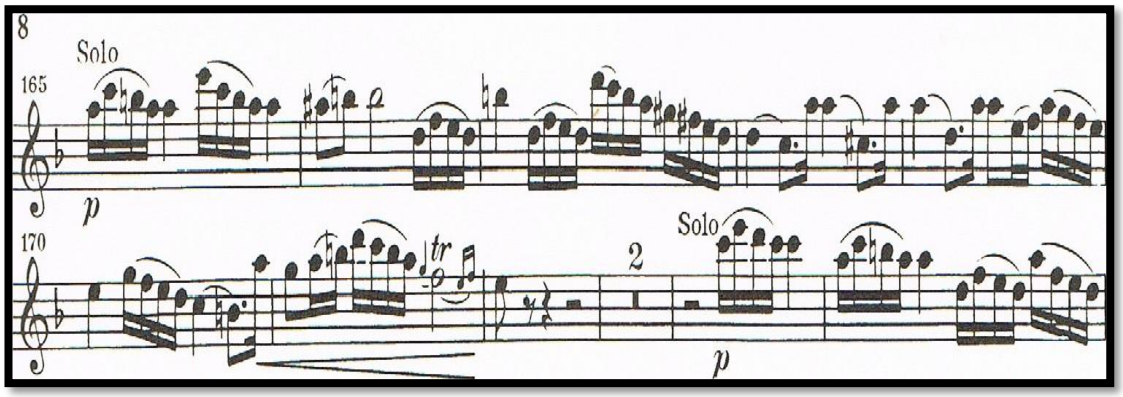
Konçertonun üçüncü bölümündeki dörtlük ve ikilik notalarla başlayan pasajlarda, uzun notaların vibratosu bölümün tansiyonuna bağlı olarak sık ve hızlı şekilde icra edilmelidir.

Örnek 57. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (134. ve 137. ölçüler arası).
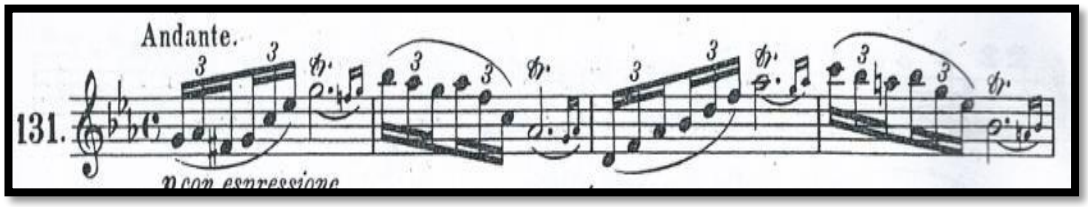

Konçertonun üçüncü bölümünde görülen ton değişiklikleri, 130.ölçüden itibaren de görülmektedir. Değişkenlik gösteren nota arızalıların doğru icrası önemlidir. Yukarıda gösterilen pasajda, *piyano* nüansının kreşendoyla *forte* nüansına ulaştığı ve ardından *forte* nüansının *decresendo* ile *piyano* nüansına ulaştığı görülmektedir. Konçertonun üçüncü bölümünde sıkça karşımıza çıkan ani nüans değişiklikleri yukarıdaki pasajda da karşımıza çıkmaktadır. Solo flüt 138. ölçüye kadarki icrasının ardından, konçertonun üçüncü bölümünü tekrar orkestraya bırakmaktadır.

Örnek 58. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (165. ve 176. ölçüler arası).

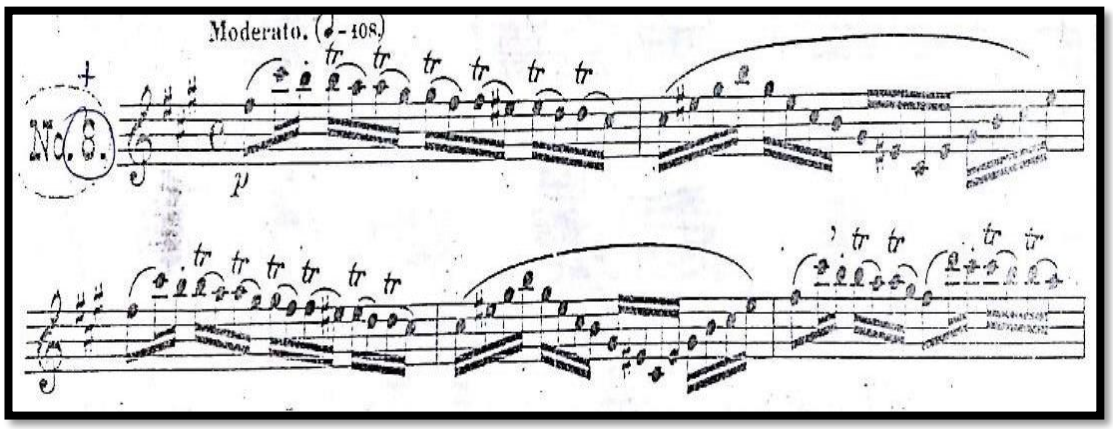

Konçertoda, orkestranın 26 ölçülük icrasının ardından, 165. ölçüde *piyano* nüansında solo flüt esere giriş yapmaktadır. 16'lık notaların varyasyonuyla başlayan ölçülerde, aynı tema farklı nota arızalarıyla devam etmektedir. 175. ölçüde solo flüt aynı temayla soloya tekrar başlamaktadır.

Örnek 59. Tril ve Çarpma Nota Çalışması, *E. Prill B. Op.7 Metodu*.
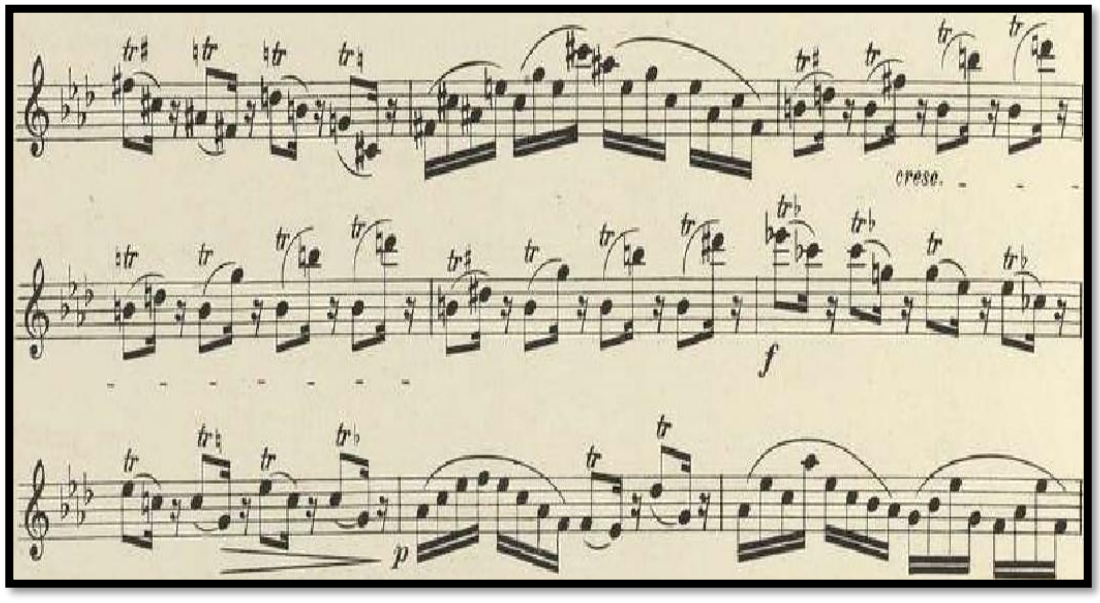

Örnek 60. Tril Çalışması TFürstenau 26 Eebungen Exercices No.8'den Bir Kesit.

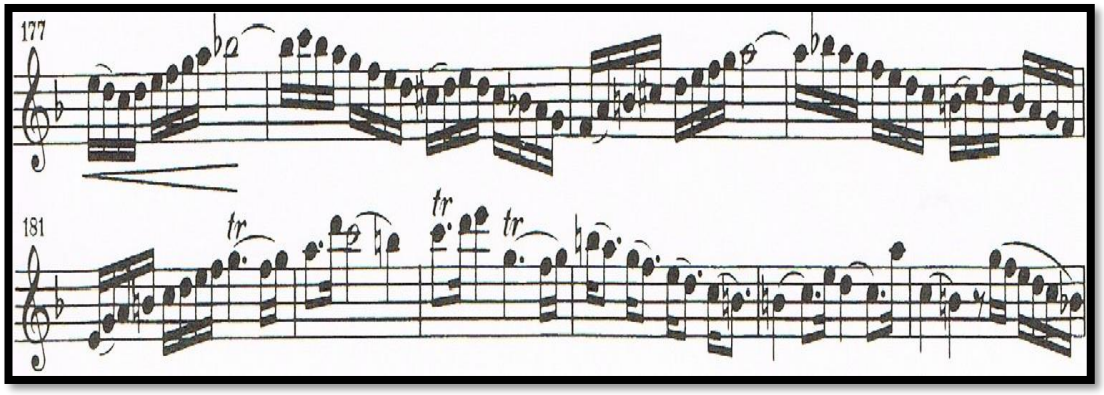

Yukarıda gösterilmiş olan örnekler, konçertonun üçüncü bölümünde görülen triller ve çarpma notalarının daha rahat icrasına yardımcı olacaktır.

Örnek 61. Tril Çalışması, *Flute Taffanel- Gaubert Method, Tril Egzersizinden Bir Kesit.*
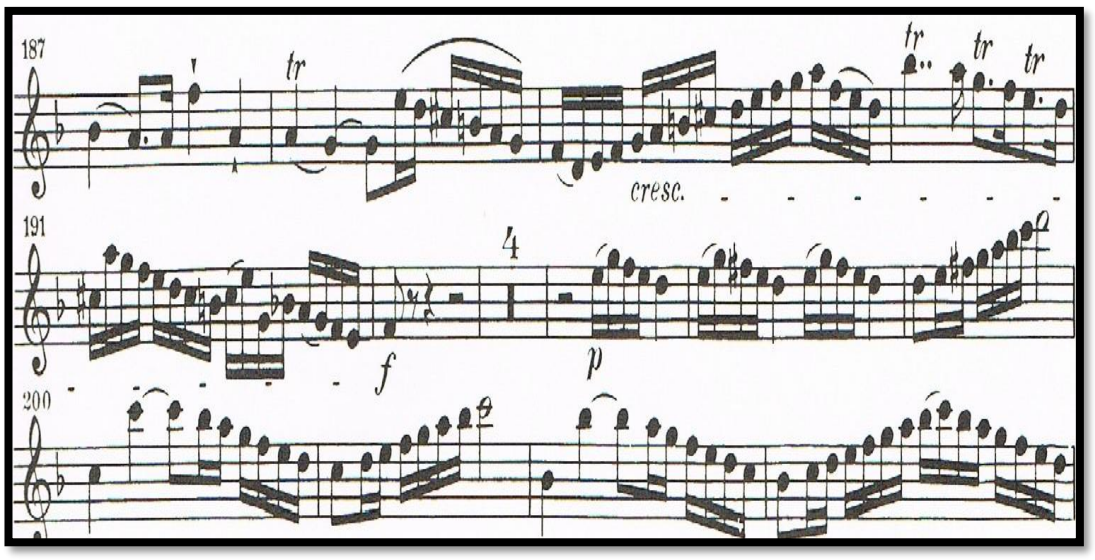

Örnek 62. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (177. ve 186. ölçüler arası).

177. ölçüden itibaren, nota arızaları, bağlı notalar ve 32'lik notalarının ardından gelen noktalı 16'lık notalar göze çarpmaktadır. Bu notaları icra ederken süre değerlerine dikkat edilmesi gerekmektedir. Bağlı notalar ve ardından gelen dilli notaların icrası müziğin aktarılabilmesi için önemlidir. Konçertonun üçüncü bölümü hızlı ritimde çalınması gereken bölüm olduğundan dolayı, ikilik notaların vibratosunun hızlı bir şekilde icrası bölümün genel müzikalitesini daha iyi yansıtır.

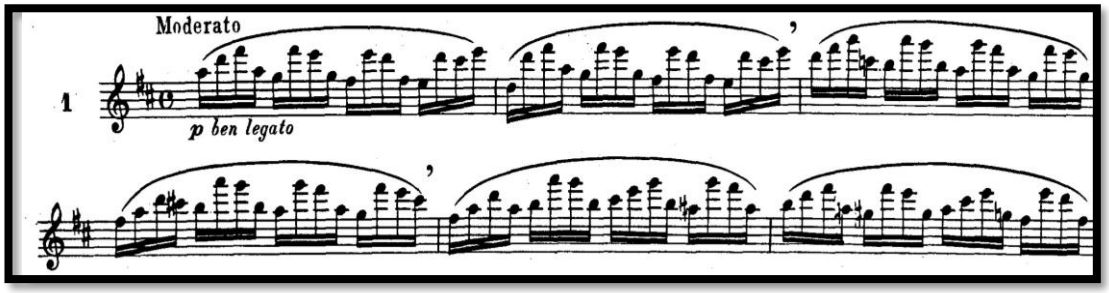
Örnek 63. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (187. ve 203. ölçüler arası).
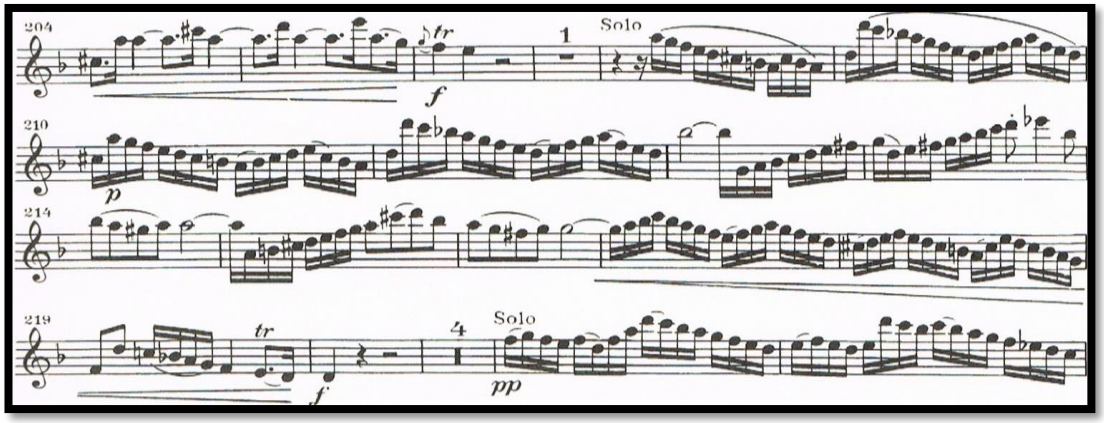

Konçertonun üçüncü bölümünün 189. ölçüsünden itibaren, dört ölçülük kreşendo görülmektedir. 190. ölçüdeki triller, ileri derecede teknik gerektirmektedir. Hızlı ritimlerdeki trillerin icrası, flütçüler için zorlayıcı olabilir. Trillerin ardından gelen 16'lık notaların temiz icrası önemlidir. Trillerin ve ardından gelen 16'lık notaların temiz ve doğru süre değerlerinde icrası için, yavaş ritimde çalışmak ve ardından eserin kendi ritmine kavuşmak daha doğru çalışma biçimi olacaktır. Konçertonun üçüncü bölümünün girişindeki tema, 197. ölçüde görülmektedir.

Konçertonun üçüncü bölümünde yukarıda gösterildiği gibi varyasyonlar görülmektedir. Bu varyasyonlar, flütçüler için teknik beceri gerekmektedir. Aşağıda, konçertonun üçüncü bölümündeki varyasyonların daha rahat icra edilmesi için örnekler sunulmuştur.

Örnek 64. Artikülasyon Çalışması , *Marcel Moyse Vingt Etütten No:1'den Bir Kesit.*

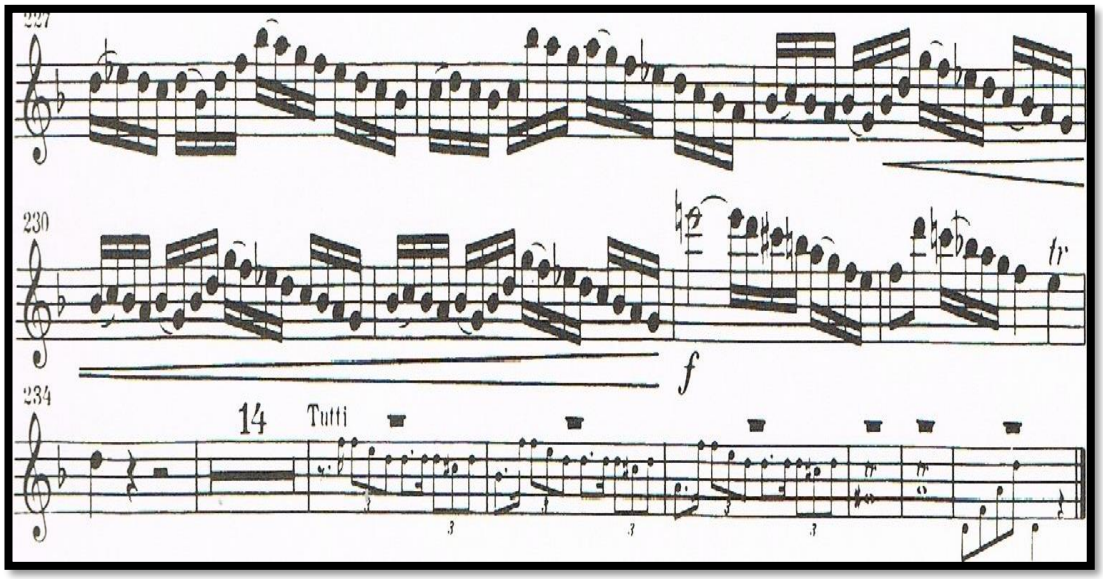

Örnek 65. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (204. ve 226. ölçüler arası).

204. ölçüden itibaren iki ölçü devam eden noktalı 16'lık notaların ardından gelen 16'lık tiz nota yürüyüşlerinin (la, do diyez, re, mi) icrasının kuvvetli olması müzikal açıdan yardımcı olacaktır. Ayrıca 204. ölçüden başlayarak iki ölçülük kreşendo, nüansı piyanodan forteye çıkarmaktır. Solo flütün on üç ölçülük icrası 208.ölçüden itibaren başlamaktadır. On üç ölçülük icranın daha rahat çalınabilmesi için öncesindeki esde nefesin kuvvetli alınması gerekmektedir. Bu pasajın kesintisiz şekilde icrası önemlidir. Bağlı ve dilli notaların icrasına dikkat edilmelidir. Solo flüt, konçertonun sonuna gelinirken *piyanosimo* nüansında 225. ölçüde soloya giriş yapmaktadır.

Örnek 66. C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 Re Minör Flüt Konçertosu Üçüncü Bölüm (227. ve 254. ölçüler arası).

Konçertonun sonuna gelirken, solo flüt 225. ölçüde on ölçülük solosuna giriş yapmaktadır. Flüt için son solo *piyanosimo* nüansında başlayıp, kreşendolarla *forte* nüansında kuvvetli bir şekilde bitmektedir. Soloda, üçüncü bölümde sıkça görülen farklı ton değişiklikleri de görülmektedir. Nota arızalarının icrasında dikkat edilmelidir. 229. ölçüden 231. ölçüye kadar üç ölçülük aynı tema görülmektedir. Kreşendo da bu üç ölçüde başlamaktadır. On ölçülük solo flütün icrasının ardından konçertoyu orkestra devralmaktadır. Orkestranın yirmi ölçülük icrasının ardından konçerto sona ermektedir.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

C. P. E. Bach'ın besteleri, hem çağdaşlarını hem de gelecek nesildeki bestecileri etkilemiştir. Flüt repertuvarında çok önemli bestelere imza atmıştır. Flüt için bestelemiş olduğu eserlerle, solo enstrüman olarak flütün ön plana çıkmasında yardımcı olmuştur. Yeni müzik dönemini, flüt için bestelemiş olduğu eserlerle de göstermektedir. C. P. E. Bach'ın flüt için bestelemiş olduğu eserleri, flüt icracılarının repertuvarında çok önemli bir yere sahiptir.

Bu çalışmada, C. P. E. Bach'ın yaşadığı dönemdeki flütün önemi ve genel özellikleri, C. P. E. Bach'ın yaşadığı döneme kadar olan süreçte flütün yapısal özellikleri ve gelişim süreci, Klasik dönemin özellikleri ve Klasik dönemin müzik stili, C. P. E. Bach'ın hayatı ve flüt için bestelemiş olduğu eserleri, C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 flüt ve orkestra için yazdığı re minör flüt konçertosu icra yönünden incelenmiştir.

Ayrıca flüt icracıları için, C. P. E. Bach'ın Wq.72, H.425 flüt ve orkestra için yazdığı re minör flüt konçertosunun icrası esnasında karşılaşacakları zorlukların giderilmesine yönelik çeşitli çalışmalar, öneriler, etütler ve egzersizler sunulmuştur. Konçertoyu bestelendiği döneme uygun şekilde icrası için teknik anlamda açıklamalar sunulmuştur.

C. P. E. Bach'ın Re minör flüt konçertosunun incelendiği bu çalışmada, konçertonun, ezgi, ritim, sadelik ve anlaşılırlığın birleşiminden ortaya çıktığı ustalıkla yazılmış bir eser olduğu net olarak görülmektedir. C. P. E. Bach'ın flüt ve orkestra için yazdığı re minör flüt konçertosu incelenirken, gelecekte bu eseri icra edecek olan flütçülere yön gösterici olması amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA / BİBLİYOGRAFYA

Akıncı, Çiler, *Yan Flüt Tekniği Ve Flüt Dağarının İncelenmesi*, (İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 1994.

Blanken, Chiristine, *Unterwegs Mit Carl Philipp Emanuel Bach, Musikalish, Biografisher, Reiseführer Zu Sienen Lebensstationen*, Lehmans Medya, Berlin, 2014.

Boran, İlke-Şenürkmez, Yıldız, *Kültürel Tarih Işığında Çok Sesli Batı Müziği,* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2012

Boehm, Theobald, *The Flute And The Flute Playing*, Dover Publications, New York, 1922.

Bulut, Seyhan, *Tarihsel Süreçte Flütün Gelişimi Ve İleri Flüt Tekniklerinin Günümüz Türk Bestecileri Tarafından Kullanımı Üzerine Bir İnceleme,* Kesik Akademi Dergisi, Cilt 3 Sayı 10, Samsun, 2017.

Büke, Aydın, *Bach Yaşamı Ve Eserleri,* Can Yayınları, Ankara, 2012.

Cangal, Nurhan, *Müzik Formları*, Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2004.

Cavidan, Selanik, *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni*, Doruk Yayıncılık, Ankara, 1996.

Çelik, Anıl, *Klasik Dönem Bestecisi W.A. Mozart'ın Yaşamı, Müzik Anlayışı Ve Klarnet Eserleri*, Akademik Bakış Dergisi, Sayı 31 Cilt 5, Ankara, 2012.

Dik, Ceren, *Barok Dönemde Flüt Müziği*, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2006.

Dikicigiller, Burçin Barut, *Flütün Alman Flüt Sanatı Ekseninde Mekanik Ve Sanatsal Gelişimi : 18. Ve 19. Yüzyıl*, (Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanatta Yeterlik Tezi), Eskişehir, 2014.

Dikicigiller, Nezih, *Klasik Dönem Viyola Konçertoları*, (Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Eskişehir, 2007.

Gösterişli, Nilay*, 18. Yüzyıl Flüt Repertuvarı*, (Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü), Eskişehir, 2019.

Hotteterre, Jacques-Martin, *Principles Of The Flute, Recorder And Oboe*, (Translated, With Introduction And Notes, By Paul Marshall Douglas) New York Dover Publications, New York, 1983.

İlyasoğlu, Elvin. *Zaman İçinde Müzik, Başlangıcından Günümüze Örneklerle Batı Müziğinin Evrimi*. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1999.

Kaygısız, Mehmet, *Müzik Tarihi*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2009

Koçyiğit, Özlem, *Barok Dönem Flütçüsü Jacques-Martın Hotteterre Üzerine Bir İnceleme*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 14 Sayı 2, Eskişehir, 2012.

Koçyiğit, Özlem, *Johann Joachim Quantz'ın Önemi*, (Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Entitüsü Sanatta Yeterlilik Tezi), Eskişehir, 2010.

Moyse, Marcel, *De La Sonorite*, Paris: Alphonse Leduc 1934.

Pamir, Leyla, *Müzikte Geniş Soluklar*, Boyut Yayıncılık, İstanbul, 1998.

Pirgon, Yüksel, *Rasyonalizmden Sezgiselliğe Geçiş; Sturm Und Drang Akımı Ve Carl Philipp Emanuel Bach'ın Klavyeli Çalgılar Sonatlarına Genel Bir Bakış*, Ekev Akademi Dergisi, Sayı 1, Cilt 71, İstanbul, 2017.

Powell, Ardal, *The Flute*. University Press, Hindistan, 2002.

Puglisi, Filadelfio, *A Survey Of Renaissance Flutes*. The Galpin Society Journal, Cilt 41 Sayı 5, London, 1988.

Say, Ahmet, *Müzik Sözlüğü*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 2005.

Sarıboğa, Bahar, *Theobald Boehm Ve Boehm Sistemi Flüt Enstrümanında Dönüm Noktası*, (Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı), Kayseri, 2011.

Sivri, Yıldız Çiçek, *Klavyeli Çalgılarda Parmak Numaraları*, (Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir 2019.

Önver, Çisem, *Georg Phillippe Telemann' ın Flüt Ve orkestra İçin A Moll Süiti'nin Form Ve İcra Açısından İncelenmesi*, (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi), Edirne, 2009.

Özkaya, Yeliz, *Carl Stamıtz'in Re Majör Viyola Konçertosu Ve Müzikte Klasik Dönem*, (Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı, Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu), Ankara, 2018.

Taffanel, Gaubert, *Methode Complete For Flute*, Editions Musicales, Paris,1923.

Tatu, Gülşen, *Flüt Metodu*, Pan Yayıncılık, İstanbul, 2006

Toff, Nancy, *The Flute Book*, Oxford University Press, New York, 1996.

Tuğrul, Elif Gökçe, *W.A.Mozart Piyano Sonatları*, (Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Piyona Programı, Sanatta Yeterlilik Eser Metni Çalışması), İstanbul, 2015.

Wye, Trevor, *Practice Book For The Flute*, Novello And Company Limited, London, 1985.

İNTERNET KAYNAKLARI

http://www.oldflutes.com/baroq.htm#3adresinden (27.06.2021)

http://en.wikipedia.org/wiki/Divje_Babe_flute (27.09.2021)

http://www.flutehistory.com/TheBook (27.06.2021)

http://www.oldflutes.com/boehm.htm (29.08.2021)

Flute+Family+Piccolo+Treble+Flute+Concert+Flute+Tenor+Flute+Alto+Flute.jpg (1024×768) (slideplayer.com) (Erişim tarihi: 17.12.2021)

https://www.evertoniansforchange.com (09.01.2022)